

Josip Stadler

SRCE ISUSOVO

u pastirskim pismima
Sluge Božjega nadbiskupa
dr. Josipa Stadlera

Priredila: s. M. Mirjam Dedić

Zagreb - Sarajevo
2004.

Nakladnik: PROVINCIJA SRCA ISUSOVA I MARIJINA
DRUŽBA SESTARA SLUŽAVKI MALOGA
ISUSA, Zagreb i
POSTULATURA SLUGE BOŽJEGA
NADBISKUPA JOSIPA STADLERA, Sarajevo

Uredila: s. M. Mirjam Dedić

Odgovara: s. M. Imakulata Lukač

Grafički urednik:

Lektor:

Omotnica:

Tisak: Ofset Markulin

Naklada:

Printed in Croatia 2004.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb

ISBN

---

1. POD ZASTAVOM SRCA ISUSOVA*

Srce Isusovo, br. 1 od 15. siječnja 1882., str. 1.-7.

Riječ je o prvom pastirskome pismu, što ga je prvi vrhbosanski nadbiskup, Josip Stadler, uputio kao nastupnu poslanicu puku i svećenstvu Vrhbosanske nadbiskupije 15. siječnja 1882. Ta poslanica, koja nosi naziv "Pod zastavom Srca Isusova" ujedno je i prvi članak u službenom listu Vrhbosanske nadbiskupije, kojeg je Stadler utemeljio pod imenom "Srce Isusovo". Naslov ove poslanice je i geslo pod kojim će on izgrađivati, uređivati i obnavljati Crkvu što mu je povjerena. Stadler, kao veliki štovatelj i promicatelj pobožnosti Srcu Isosvu, proglašava Srce Isusovo "glavnim čuvarom i patronom" novoosnovane nadbiskupije. Nadalje iskazuje i posebno štovanje prema Blaženoj Djevici Mariji moćnoj zagovornici kod Boga, proglašava je zajedno sa svetim Josipom drugom zaštitnicom Vrhbosanske nadbiskupije. Na kraju poslanice donosi posvetnu molitvu Srcu Isusovu, te određuje obvezu da se ova molitva tri puta godišnje moli (u nedjelju iza Srca Isusova, na sv. Josipa, na Veliku Gospu) u svim crkvama nadbiskupije.

Kada je pokojni, doista veliki papa Pij IX. svojim pronicavim pogledom promatrao, kako cijelo društvo ljudsko u svojoj zloći napreduje, kako se duše odkupljene krvju nevina jačanja u propast strmoglavljaju, kako oni, koji se podavaju pokvarenosti, upravo od sebe odbijaju sve, što bi ih moglo k pameti privesti: srce ga zaboljelo, gorko se razcvilio, duboko zamislio,

---

* Naslov je poslanici dao sam nadbiskup Stadler!

razmišljavajući o tom, kako bi se dalo toj nevolji doskočiti. Nebješe možda vremena, kada su toliko vriedjali našeg Gospodina Isusa Krista; nebješe vremena, kada su na crkvu našu toliko navaljivali; nebješe ga možda, kada se toliko sveta vjera ružila, kada se poštenje toliko zapostavljalo, kada se svako pravo toliko nogama gazilo, koliko upravo u naše vrieme. Pa tolikomu zlu na put stati tko bi mogao? Zlo to utamaniti kako bi se dalo? Pij IX. u svem kako je već bio velik, znamenitu rječ o tom izusti, rječ koja svemu zlu na put staje, rječ, koja svako dobro sa sobom donosi. Pa što mislite, da je on kao ustuk svemu zlu naveo? Čujderte samo: “Crkva, tako on govori, i ljudsko društvo nemaju spasa, van jedino u srcu našega Gospodina; srce Isusovo, to je, što će svako zlo utamaniti”.

Ja po milosti Božjoj i svete apostolske rimske stolice nastupio sam nadpastirsku službu, i preuzeo novo ustrojenu vrhbosansku nadbiskupiju, preuzeo veliku odgovornost, teret velik. Neprijatelj dušah naših razvio je barjak i na njem napisao: Amor sui usque ad contemtum Dei. Pod taj barjak sakupljaju se djeca tminah, ljudi, kojim se mili većma tama nego li svjetlo, jer su njihova djela zla, jer sebe ljube, a mrze na Boga. I ja, braćo, razastirem zastavu, i pozivam vas, da skupa sa svojim pukom pod njom se kupite; na njoj je srce Isusovo, trnjem istina okrunjeno, ali i plame ljubavi razprostiruće na sve strane, plame, kojimi pali sve što je

griješno, a užije i naše srce ljubavju napram sebi. Pod tom zastavom napisano je: Amor Dei usque ad contemptum sui. U srcu bo Isusovu učimo poznavati Boga, poznavati sebe, učimo ljubiti Boga, koji nas je toli ljubio te svoga Sina za nas dao, da ni jedan nepogine, koji u njega vjeruje, nego da ima život vječni. Pod tu se zastavu kupimo, jer ćemo pod njom i sebe spasiti i druge moći k spasu privoditi". Moj Božanski spasitelj, reče jednom blažena Marija Margareta Alacoque, kaza mi, da će oni, koji rade na spas dušah, i milost zadobiti te će moći i najopornija srca ganuti, i divan plod ubirati, budu li samo njihova srca nježnom ljubavi: "k srcu njegovu proniknuta".

Providnost Božja po svojoj konačnoj mudrosti upravlja sve u svietu na korist crkve svoje. On joj uvijek pomaže i njezinim potrebam očinski zadovoljuje. Osobitu ipak providnost dan danas crkvi svojoj u tom pokazuje, što u svojoj darežljivosti upravo božanskoj otvara riznicu srca Sina svoga, i iz nje svakomu obilne darove dieli. Tim htjede ne samo postići, da se srce njegova Sina štuje i ljubi, nego da se i užge luč svete vjere u srcih ljudskih, koja po nevjeri usried tminah čame, i uzpiri u njih oganj ljubavi, koji utrnuti nastoji današnji bezbožni sviet. Pobožnost k srcu Isusovu zadnji je kano pokus njegove ljubavi, kojim kani oporna srca ljudska omekšati, ganuti, prevladati, kojim kani svojim štovateljem preobilne darove podieliti.

Tu pobožnost odobriše pape, biskupi prihvatit će, puk obljubi, i lice se zemlje preobrazi gdje se ona nastani: griešnici taknuti ljubavju grieha se odrekoše, a pravednici zaneseni istom ljubavi prionuše jedino za Isusa, jedino za njega revnovat počese.

I ja imajući sve to na pameti odlučih nadbiskupiji vrhbosanskoj dati za geslo: Srce Isusovo. I evo najmanji od braće svoje prem nevierdan stanovat u srcu Gospodina moga, ipak pozvan od njega, stavljam sebe i svu braću svoju i sav puk ciele vrhbosanske nadbiskupije u srce njegovo. Jedno smo tražili, da stanujemo u domu Gospodnjem sve dane života svoga. Isuse, dobri naš pastiru, smiluj se nam, ti nas pasi, ti nas brani, ti u nebu nas nastani. Ja zato proglašujem, da je od danas glavni čuvar i patron ove nadbiskupije: Srce Isusovo. O koli je dobro i ugodno pribivati u srcu Isusovu ! O ljepoto toli stara, A meni još toli nova!

Srce Isusovo, to je, što će svako zlo utamaniti, ono je, što će nam vrutak biti svega dobra. Pred neprijateljem hoćeš li bit siguran, kad na te ustaje? Nuto srce Isusovo, ono je štit, kojim će se suzbiti svako koplje; ono bo pred sulicom neuzmače. U burnom ovom životu, gdje si u pogibelji, da silni valovi morski tobom udare o koji greben, sigurno li kaniš proći? Gle sulicom otvoreno srce Isusovo, ono ti otvoreno stoji kano sigurna luka, u kojoj ćeš se ukrcati moći. U suhoj pustoši ovoga života želiš li se okriepiti?

Gle iz srca Isusova poteče krv i voda za spasenje sveg naroda: tu ti je vratak, odakle pij po volji. U svietu punu nemira, u suznoj ovoj dolini, punoj grieha, neokaljan hoćeš li živjeti? hoćeš li mir sveti uživati? Nuto srce Isusovo, gdje ćeš pravi mir naći; ono bo sve umiljato poziva: Dodjite svi k meni, koji ste umorni i oterećeni, i ja ću vas okriepiti. Gle, Gospodine, mi svi u nadbiskupiji vrhbosanskoj umorni smo, oterećeni smo svi! De pogledaj milostivo na nas. - Ah, Gospodine, hoće li nevolje naše prevladati milosrdje tvoje, oli će milosrdje nadjačati nevolje? Neka, Gospodine, staro tvoje milosrdje prevlada, neka tvoja mudrost prevlada našu zloću. Velika je istina naša zloća; nu nije li, Gospodine, ljubav tvoja kamo veća? Da ona je kamo veća. Zato nas umorne, nas oterećene ti okriepi, ti utješi, prigrli nas ti.

Zavapit ću na koncu s riečmi, koje je blažena Margarita rekla nekomeu redovniku: "O da mogu izpripoviedati sve što o toj ljubeznoj pobožnosti znam, i odkriti svemu svietu blago milostih, koje je Isus Krist u svom poklona vriednom srcu sačuvao i svim ga obilato dati želi, koji tu pobožnost goje! Molim vas, častni otče, i zaklinjem, učinite sve, da se svakomu u srce ta pobožnost zasadi! Meni je Isus Krist onako očitovao, da o tom ni najmanje nedvojim, da je njegova volja, da se ta krasna pobožnost svuda razprostrani i po njoj da si bezkrajn broj vjernih slugah, savršenih prijateljeh i skroz zah-

valne djece pribavi. Blago milosti i blagoslova neda se mjeriti, što je u tom božanskom srcu. Ja nepoznajem u duhovnom životu druge pobožnosti, koja bi mogla u kraće vrijeme dušu dovesti do najviše savršenosti i omogućit joj, da okusi prave slasti, koje čovjek nalazi, kada služi Isusu Kristu. Pače iz podpunoga osvjedočenja velim, da nebi bilo kršćanina, koji nebi te pobožnosti vršio, kada bi znao, koli se ona mili Isusu Kristu. Gledajte svakako, da redovnici za tu pobožnost prionu, jer će u njoj toliko pomoći naći da im neće biti ničega drugoga od potrebe, što bi ih do prve revnosti i točne stege dovelo, ako su iz družbe, koja je u stegi popustila, niti bi im što drugo trebalo, da ih do savršenosti dovede, ako su već po pravilih točno živili”.

Ima slikah, koje predstavljaju Isusa kano diete pokraj majke Marije. U njem je izražena i ljubežljivost njegova djetinjstva i veličanstvo njegova božanstva. Jednom ručicom pokazuje on nebu i zemlji, pokazuje ljudem i angjelom, pokazuje pravednikom i griješnikom, pokazuje nam i Mariji svoje srce kano ognjište svoje ljubavi i vratak svih milostih, drugom pako rukom umiljato pokazuje na majku Mariju; tim što nam htjede reći? Htjede reći: Dodjite svi k meni, srce vam moje obilne će milosti dati, al obratite se na majku moju i vašu Mariju; jer ona mojim srcem gospoduje, ona ima ključ k mojemu srcu, ona je posjednica, čuvarica i dieliteljica svih milostih srca moga.

Eto to je uzrok, zašto od ovoga dana i majku našu Mariju, bez grieha začetu, proglašujem čuvaricom i patronom nadbiskupije vrhbosanske. Tko može tako uspješno k srcu našega Gospodina govoriti; kano blažena djevičica Marija? Ništa nema, čega nebi mogla Marija od svoga Sina izprositi. Krasno slovi sveti Efrem: “Što je do toga, ako se zlo koje prikazuje neizlječivo. To je upravo razlog, zašto se Marija za takovu stvar zauzima, ako ju samo u njezine ruke damo. Neznate li, da je majka Božja ufanje onih, koji mal da nesdvajaju, i onih koji već sdvajaju, pače i onih, koji više nemaju nikakove nade?”

Pa zbilja Marija budući mati Isusova imala je već po naravnom pravu moć na srce svoga Sina. A Isus Krist, koji je došao, da svaku pravednost izpuni, štovao je naravna prava. Sveti evandjelista Luka uči nas, koli je jako Isus poštivao majku svoju, kada o njem veli: **I bio im je poslušan** (2, 51). Tko je bio poslušan i komu? Pita sveti Bernardo ter tumači: “Bog bijaše poslušan ljudem; Bog, koga andjeli slušahu, koga moći i poglavarstva nebeska slušahu, bijaše Mariji poslušan i ne samo Mariji, nego i svetomu Josipu iz ljubavi napram Mariji. Divite se onomu, što vam se više mili, te si odaberite čemu da se više čudite, ili smjernoj poslušnosti Sinovoj ili vanrednoj časti materinoj. I s jedne i s druge strane jednako je ta stvar vriedna, da joj se diviš, da joj se čudiš. Bog sluša ženu; o

poniznosti bezprimjerne! Kada djevice hvalimo, s veseljem iztichemo njihovu prednost, koju imaju, da **sliede** jaganjca, kamo god ide. Promislite samo, koja hvala ide istom onu, koja **pred** istim jaganjcem **hodi**". Marija dakle mora biti uslišana, jer joj sam Bog bio poslušan kao svojoj pravoj i bezgrišnoj materi. Zato i veli sveti Damjan, da je sve blago milostih pod ključem Marijinim. Ali sve blago milostih zaključano je u srcu Isusovu, koje je po rieči svetoga Pavla (Hebr. 4, 16) prijestol milostih. Marija dakle samo u toliko može ključ imati k tomu blagu, u koliko je gospodarica srca Isusova.

Molba Marijina nekim je načinom zapovied za Isusa. Nije li Isus na molbu svoje matere učinio svoje prvo čudo, kada još nije bila došla njegova ura? Ako joj je prividno malo oštrije i odgovorio, htio je ipak tim više pokazati moć njezinu na njegovo srce. Pa i Marija pouzdavajuć se u poslušnost Sina svoga, nije se više upuštala u moljakanje, nego je naprosto slugam rekla: Učinite sve, što god vam kaže (Iv. 2, 5). I Isus joj je izpunio molbu. Treba li nam još čega drugoga, da spoznamo, da je Marija reć bi gospodarica srca Isusova?

Tko god dakle hoće, iz živoga vrela, iz srca Isusova crpati milostih, neka se ponajprije utekne k majki Mariji i s njom neka se na srce Isusovo obrati. Budemo li tako činili, tim ćemo ugoditi Bogu, jer ćemo mu biti zahvalni, što ju je

svomu Sinu odabrao za majku; ugodit ćemo i Isusu, jer ćemo ga slaviti, što ju je za kraljicu i gospodaricu svoga srca postavio; ugodit ćemo i samoj majki Mariji, jer ćemo joj tim najveću hvalu dati, što ćemo joj na pamet dozvati izvor njezine moći i njezine dobrote napram ljudem.

Naredjujem, da se sljedeća molitva svake godine triput u svih župnih crkvah poslie pučke mise s pukom izmoli, i to treće nedjelje poslie uskrsa kano na dan patrona ciele crkve, naime svetoga Josipa; zatim u nedjelju poslie svetkovine srca Isusova (ove godine je ta nedjelja 18. lipnja), i na dan bezgrišnoga začeca blažene djevice Marije, kano na dane patronah naše vrhbosanske nadbiskupije:

Pred tobom, presveto srce našega spasitelja, na lice padamo sa skrušenim srcem. O Isuse, Sine Boga živoga, na što sve nije tvoja mudrost došla, što sve nije tvoja ljubav poduzela, da nas sve sretne, sve blažene učiniš. Neda se izkazati, što si sve za nas učinio i trpio! Pa kad si već sav život svoj za naš spas posvetio i sebe na križu za naše griehе žrtvovao, hoćeš još dan na dan nekrvno za nas se žrtvovati, i u presvetom oltarnom sakramentu kao Bog i čovjek u istinu i stvarno usried nas stanovati, da nas svojim tielom i svojom krvlju hraniš, da nas sa sobom čim uže sjediniš i svoje nam milosti obilno dieliš! Koli smo jako dužni hvalit te i slaviti za ta dobročinstva i ljubav ti vraćati za ljubav! Ali dok božansko srce tvoje u čudesnom otajstvu tvoje

ljubavi gleda, kako da ljude usreći, trude se ljudi i gledaju, kako da te vriedjaju, i za tvoju ti bezkonačnu ljubav bezkrajnu nezahvalnost vrata. O koliko je nevjernikah i krivovjernikah, koji u zasliepljenosti srca svoga sveti sakrament ljubavi nepriznaju, tebe u njem preziru, obezčašćuju i ruže! Pa koliko ih je i vjernikah, koji za tvoju ljubav prikazuju samo hladno i nemarno srce, koji bez počitanja u hram tvoj stupaju, za tobom nečeznu, riedko kada i to bez dostatne priprave k tebi pristupljaju, ili koji u smrtnom griehu tebe primaju, i tako svojom krivnjom kruh života pretvaraju u smrtonosni otrov.

O Isuse, dobri ti pastiru, koji si svoj život za nas dao, koli ti jako ta nezahvalnost i propast tolikih dušah raniti mora ljubezno srce tvoje! Kako rado bismo mi svojim suzami i pokorom bol ti utažili i zasve te uvrede zadovoljili! Ali jao, mi smo i sami griješnici, i puno smo tvojim mukama doprinieli! Zato nam je pomoći tražiti jedino u tvom prevelikom milosrdju i tvojih neizmernih zaslugah, i smjerno i skrušeno vapijati: Poštedi nas, gospodine, puk svoj poštedi! Spomeni se, da nas nemožeš zabaciti, a da se ciena tvoje krvi za nas neizgubi. Mi istina nezaslužujemo pomilovanja; ali tebi nije drago, da se tolike duše izgube, i mi nikako nemožemo dvojiti o tvom milosrdju, dokle god tvoje blago i umiljato srce kano utočište za nas griješnike otvoreno vidimo. Smiluj se indi, o Isuse, i prosti

---

sve uvrede, sve rugote i psovke, koje smo ili mi ili drugi ljudi proti sakramentu ljubavi počinili! Oči naše pretvorile se u suzne potoke, ronile suze dan i noć i neimale utjehe, jer su, o Isuse, ranili nježno srce tvoje, ranili oni, koji su te bili dužni štovati i ljubiti. Kano zadovoljštinu za te uvrede tebi nanesene, prikazujemo ti sve zasluge gorke muke tvoje i dragocjenu krv s vodom, koja je iz boka tvoga potekla; prikazujemo ti svu hvalu i čast, što će ti nebeski kori andjeoski i svi odabranici Božji sada i uvijek prikazivati. U zajednici s njimi i mi hoćemo hvalu ti davati, slaviti te i dičiti, moliti te za proštenje i ljubiti te, koliko put bilo tucne, koliko put srce kucne. Nitko te više na zemlji nevriedjao, sva se široka zemlja sjedinila i s jednim srcem, i s jednim ustima na vieke ti pjevala: Hvaljeno budi i slavljeno bez prestanka presladko srce Isusovo u presvetom oltarnom sakramentu!

O Gospojo naša, majko Boga našega i naša! Tvojaj blagoslovenoj vjeri i krilu milosrdja tvoga, danas, svaki dan, i na čas smrti naše, dušu našu i tielo naše izručamo. Sve ufanje, i svu utjehu našu, sve tjeskobe i protivštine naše, život i konac života našega tebi u ruke predajemo, da se po tvojih zaslugah urede misli, rieči i sva djela naša prama tvojoj i presvetoj volji Sina tvoga.

Veliki ti patriarho Josipe, sine Davidov, zaštitniče ciele crkve, vjerni slugo, koga je Bog za čuvara dao blaženoj Djevici Mariji i za odhranitelja Sinu svomu, budi i naš čuvar,

odhranitelj i otac, i vodi nas putem krieposti da postignemo život vječni.

O vi svi anđjeli, osobito anđjeli, koje vas je Gospodin Bog našoj nadbiskupiji postavio za čuvare, branite nas u borbi, da se ne izgubimo na strašnom sudu.

I vi svi sveti i svetice Božje, osobito vi, koji se slavite u našoj nadbiskupiji i vi mučenici, kojih se ostanci u istoj nalaze, molite se za nas sada i na čas smrti naše, Amen.

U **Sarajevu**, dne 15. siečnja 1882.

Josip *m.p.*
nadbiskup.

2. LJUBAV I POBOŽNOST PREMA KRISTU

Vrhbosna, br. 4 od 15. veljače 1890., str. 59.-65.

U ovoj korizmenoj poslanici upućenoj svećenicima, a preko njih i svojim vjernicima nadbiskup Stadler govori o ljubavi rassetog Isusa i o potrebi propovijedanja te ljubavi. Kao da neki propovjednici ne znaju ni o čemu drugom govoriti nego o Božjoj pravедnosti, o strahu, prijeljama i kaznama. Istina, time se vjernike opominje na težinu grijeha, ali to nije vez koji će ih dugo držati. Kad bi se propovijedalo o ljubavi Kristovoj, tada bi se i razmišljalo o toj ljubavi te nastojalo ugoditi onome koji ljubi. Jer tko njega ljubi ima život, a tko ga ne ljubi mrtav je. Vjernici trebaju upoznati Krista da o njemu razmišljaju, da ga hvale i slave i njegovim stopama idu. To je za sve vjernike i svećenike glavni posao ili bolje rečeno glavna pobožnost. Mnogo je dobrih pobožnosti, ali sve su dobre samo ukoliko se odnose na onu glavnu. Za neodržavanje pobožnosti Srcu Isusovu, Stadler vidi krivnju u svećenicima koji ne govore dovoljno o tome i koji, izgovarajući se da nemaju dovoljno vremena, sami to ne čine. Upravo za tu pobožnost uvijek mora biti vremena.

J o s i p ,

po milosti Božjoj i svete apostolske stolice nadbiskup vrhbosanski i metropolita svoj velečastnoj braći svećenikom, koji su u ovoj vrhbosanskoj nadbiskupiji blagodat i mir od Boga Oca našega i Gospodina Isusa Krista.

1. Naš Gospodin Isus dovršio je djelo odkupljenja, koje je nam bezbrojna dobročinstva donielo, a njemu neizmjereno puno muke i

sramote prouzrokovalo. A da se upravo njegove muke i smrti na križu, koju je za nas od ljubavi pretrpio, spomenemo, ustanovio je presveti sakrament. Kada god to uzčinite, činite na moju uspomenu, rekoše njegova sveta usta, kada je presv. sakrament ustanovio. A sv. Pavao apostol u svojoj prvoj poslanici na Korinćane (11) piše: Kada god budete jeli kruh ovaj i kalež pili, navieštit ćete smrt Gospodnju. I tako, da nam to preveliko dobročinstvo odkupljenja na križu, neprestano bude na pameti, ostavio je Gospodin tielo svoje za hranu vjernikom. A ta uspomena na muku i smrt našega Gospodina koji je važna i utješna, i koji za nas korisna i spasonosna! Sv. Pavao pišući na Hebrejce pa predočivši im, kako je početak i svršitelj naše vjere Isus mjesto određene sebi radosti pretrpio križ reče im: Pomislite dakle na onoga, koji je takovo protivljenje protiv sebe od griješnika podnio, da se ne utrudite i da ne oslabe duše vaše (Hebr. 12, 3.).

Što bih vam ja u ovo sv. korizmno vrijeme drugo na srce stavio, nego upravo to, da vi koji ste od Gospodina Boga postavljeni, da nastojite ne samo sebe spasiti, nego i sebi povjerenost stado, neprestano imate pred očima onoga, koji je od griješnika muku i smrt podnio, hoćete li, da vam ne dotuži, hoćete li, da se ne utrudite, da vam duše ne oslabe. Jednoć zapitaše glasovitoga Ivana Avilu, što je onomu od najveće koristi, koji želi dobro propoviedati, a on odgovori: Ljubiti veoma Isusa Krista. To pripovieda sv. Alfonso

Lig., a onda pridodaje: Za to se je često vidilo, da su propovjednici, koji su veoma ljubili Isusa Krista, kad i kad puno više dobra učinili jednom propovjedju, nego li drugi mnogimi. Nu slaba je ljubav k Isusu, koja ne proizvire iz muke i smrti njegove; jer upravo muka i smrt Isusova najjače nas potiče na to, da goruće ljubimo svojega spasitelja. Hoćemo li za to, da i sami Gospodina Isusa ljubimo ter vjernike takodjer na to sklonemo valja, da i sami razmišljavamo o Isusu, naročito o njegovoj muki i smrti, a onda da nastojimo upravo o tom propoviedati, kako da i vjernici svom dušom našega Gospodina obljube, da budemo u mukah, kako no veli sv. Pavao, dok se Isus u srcih njihovih ne rodi. Vriedno je za to, braćo, da u ovo sv. korizmeno vrieme zajedno izpitamo razloge, koji svakoga potiču na ljubav k Isusu ter izvidimo, što valja narodu savjetovati, da svom dušom obljubi Gospodina svoga Isusa.

2. Sv. Alfonso Lig. raspravljaajući o tom, što treba osobito narodu tumačiti, iztiče, da valja često “govoriti o ljubavi, koju Krist napram nam goji i o ljubavi, koju mi moramo napram Isusu Kristu gojiti, ter o pouzdanju, koje smo dužni uvijek imati u njegovo milosrdje, samo ako se hoćemo popraviti. Neki propovjednici, čini se, kano da ne znaju govoriti o drugom nego o pravednosti Božjoj, o strahu, o prietnjah i o kaznah. Bez dvojbe propoviedi strahotne koriste istina dosta, da griješnike probude iza sna grieha; nu valja se ujedno i uvjeriti, da će život onoga, koji

se čuva grieha samo od straha pred kaznom, teško dugo uztrajati. Ljubav je onaj zlatni vez, koji duše spaja s Bogom, ter ih čini postojanimi, da odbiju napasti a prigrle krieposti. Sv. Augustin govoraše: Ljubi, i čini što hoćeš. Tko istinito ljubi Boga, gleda da ga ne uvriedi, i nastoji da mu omili koliko više može". (Avvertimenti ai predicatori n. 4). Nije li to upravo i zapovied Otca nebeskoga! Sin Božji silazi u Jordan, nebo se otvara, Duh sveti spušta se na nj a glas Otca nebeskoga čuje se: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui (Matth. 3, 17). A drugom ne manje svečanom sgodom, kada se je naš Gospodin preobrazio, reče Otac nebeski: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; ipsum audite (Matth. 17, 5). A samo onaj sluša Gospodina, koji mu sličan postaje, kao što i Otcu nebeskomu nitko omiliti ne može, koji ne ide tragom Isusovim. Gospodinu Isusu dao je Otac nebeski svu vlast na nebu i na zemlji; pa kao što svatko sve prima što god prosi u presv. Ime Isusovo, tako nitko na svietu ne može upravo ništa zadobiti ni za dušu ni za tielo osim sbog zasluga njegovih. Za to mu se i klanja svako koljeno na nebu, na zemlji i pod zemljom.

Budući Gospodin Isus središte svega roda ljudskoga, kao što se je sve prije njega na njega odnosilo, kao na budućega spasitelja; tako se na njega i sada sve odnosi kao na spasitelja, koji je djelo odkupljenja dovršio, čiji se plodovi i sada svim naklanjaju. On je sebe nam dao za druga,

brata, hranu, odkupninu, samo da skroz njegovi budemo, ter njega jedino ljubimo. On je naš čokot, a mi njegove loze, loze, koje, dok su u čokotu od njega vuku život, a čim se od njega odstrane, bacaju se u vatru. Tko njega ljubi, taj ima život, a koji ga ne ljubi, mrtav je. A došao je upravo za to na sviet, da oganj ljubavi na zemlju baci, ter srca svih ljudi od ljubavi k njemu uzplamte, kao što je on od ljubavi k nam sav gorio. A poslie se sa zemlje opet povratio k Otcu, da tu pripravi mjesto za sve, koji ga ljube, jer hoće, da i oni ondje budu gdje je on. Za to je i umro za sve Krist: da i koji živu, već sebi ne živu, nego onomu, koji je za njih umro i uzkrasnou.

A i Duh sveti poslan je od Otača i Sina na ovaj sviet, da ljudem svjedočanstvo dade za istoga Sina Božjega, Gospodina našega Isusa Krista, ter ih dovede do toga, da Gospodina Isusa poznaju za ono što jest, pa da ga svom dušom obljube. I tako Duh sveti kroz sva vremena djelovao je u svietu tako, da je duše svih ljudi poticao a i danas potiče, neka svi Gospodina Isusa poznaju i ljube, neka idu njegovim tragom. Za to sve savršenstvo, sva sreća, sve blaženstvo svakoga čovjeka u tom je, da ljubi Gospodina Isusa; jer kao što se svaki čovjek osudjuje, koji Gospodina Isusa ne ljubi: *Si quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, sit anathema* (1. Cor. 6); tako je svaki čovjek blažen, koji ga ljubi bilo da živi bilo da je umro: *Mihi vivere Christus est, mori autem lucrum. Sive enim vivimus sive morimur, Domini*

sumus.

3. Prema tomu Apostol naroda znajući, da je upravo nužno, da Gospodin Isus živi u svakom kršćaninu i da on ravna njegovimi misli i čustvi i svom dušom i svim tielom, nastojao je svimi silami, da se to ponajprije u njem sbude: Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Christus, a onda da i vjernici do toga dodju, te redigrant omnem intellectum in obsequium Christi; da budu i tielom toli sveti te se za njih rekne, da su circumferentes Christum in corpore suo. Za to kad vjernike opominje, onda tim opomenam vrutak je opet taj, što u njih treba da stanuje sam Gospodin Isus. Koli je negdje jako moralo potresti srce svakoga Korinćanina, ali koli jako treba i nas da potrese, kad čujemo, gdje njim a po njih i nam govori sad: Epistola estis Christi, ministrata a nobis, et scripta non atramento sed Spiritu Dei vivi; a sad opet: An non cognoscitis vosmetipsos, quia Christus Jesus in vobis est? ... Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? ... Qui autem adhaeret Domino, unus spiritus est. Nije li to i sam naš spasitelj rekao, da će on k onomu, koji ga ljubi sa Otcem doći i kod njega ostati i njemu se očitovati? Ego et Pater meus ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus et ego manifestabo ei meipsum.

4. I tako svakoga vjernika misli treba da idu za tim, da poznaju ljubav Isusovu; sve želje sva čustva njihova treba da čeznu jedino za tim, da ljube svoga Gospodina Isusa; glavni posao sva

čustva njihova treba da čeznu jedino za tim, da ljube svog Gospodina Isusa; glavni posao svega našega života, glavna svrha svoj našoj brižljivosti i svemu nastojanju treba da bude Gospodin Isus. Čim se imaju kršćani poglavito baviti ako ne time da uče poznavati svoga Gospodina Isusa, da o njem razmišljavaju, da ga poštivaju, da ga hvale i slave, da ga ljube i njegovim tragom idu? To je od svih posala za sve vjernike i svećenike prvi i najglavniji posao, prva i najglavnija pobožnost, pače jedina prava pobožnost. Ima puno dobrih pobožnosti u sv. crkvi našoj, ali dopustite braćo, da kažem, da su sve ostale pobožnosti samo u toliko dobre, u koliko se odnose na onu glavnu, odakle im snaga potiče, gdje im je pravi vratak. Blaženi Grignon izdao je čitavu knjigu o tom, kako je pobožnost k bl. dj. Mariji nuždna, pošto nam je po njoj sve milosti od Isusa teku i za to da je najbolje posvetit se Isusu po Mariji. Nu za to je ipak prinužden kazati: “Kada nastojimo ustanoviti, što je prava pobožnost k bl. Gospi, biva to samo za to, da pobožnost k Isusu Kristu potpunije obrazložimo ter lahak i siguran način pronadjemo, kako ćemo Isusa naći. Kad bi nas pobožnost napram bl. Gospi od Isusa odvrćala, onda bismo ju kao prevaru djavolsku odbacili; nu ni iz daleka nije tomu tako, nego obratno ništa ne ima, što pobožnost k bl. Gospi čini nuždnijom kao upravo ta činjenica, da je ona upravo ono sredstvo, po kojem Isusa podpuno nalazimo, nježno ljubimo ter mu vjerno služimo”.

I tako se sve ostale pobožnosti kao sredstva odnose na ovu kao na svrhu. Ova pobožnost je nužna i bitna naše sv. vjere; ona je, koja nas čini pravimi kršćani. A to je upravo pobožnost k Srcu Isusovu, kao što i sami mogoste pogoditi, prem je nisam imenom spomenuo, jer pobožan biti k presv. Srcu Isusovu znači vježbat se u ljubavi napram preljubeznom Isusu. Za to veli sv. Alfonso Lig.: “Pobožnost svih pobožnosti jest ljubav k Isusu Kristu, jest misliti često o ljubavi, koju je ljubezni spasitelj napram nam gojio a koju i sada još uvijek goji”. A ta upravo ljubav, od koje Isus gori napram nam, duhovna je stvar pobožnosti k presv. Srcu Isusovu, a sjetilna stvar te pobožnosti, kojom nam se ljubav Isusova predočuje, jest tjelesno Srce Isusovo, ne samo za se, nego u koliko je sjedinjeno s čovječjom naravju, a po tom i sa božanskom osobom Isusovom.

5. Jednoć reče glasoviti biskup regensburžki Sailer: Nekoć propovjednici navieštivahu Isusa, i vidio si, gdje moral vlada u kršćana, a sada premnogi puno govore o moralu, i ne opažaju Isusa u srcu vjernika. Tako je. Ima i u našega naroda više pobožnosti, nu ova glavna na žalost ne može nikako uhvatiti korena, a za što ne? za to, jer se o njoj ne govori, jer se ne uvodi u običaj, jer se ne obavlja, jer se ne kazuje, kako da se obavlja. Za uvođenje te prekrasne pobožnosti hoće se, da i sami svom dušom ljubimo Isusa, da učimo poznavati njegov život, njegove krieposti, nje-

gove primjere, njegove nauke; hoće se, da reć bi proniknemo u njegove tajne i vrline, u njegove zasluge i njegova dobroćinstva, u naše obveznosti i dužnosti; hoće se, da se s njim sjedinimo i svoju volju ravnamo po njegovoj. A njegova volja jest, da upravo tu pobožnost napram njegovu presv. Srcu razprostiremo. Pa ako se ne može ta pobožnost obavljati svaki dan ili svaki petak, za što se ne bi mogla obavljati svaki prvi petak u mjesecu i na samu svetkovinu presv. Srca Isusova, onako kako je u maloj knjžici: "Ljubav k presv. Srcu Isusovu, kako ju izkazuju zahvalni vjernici svakoga prvoga petka u svakom mjesecu?" (str. 1-18). Ako s početka i ne bude puno svieta, bit će ga ipak, samo treba u svoje vrijeme dati znak zvonom i uvijek u opredieljeno vrijeme pobožnost započeti.

6. Znam ja, da se mnogi izprićavaju, da imaju puno posla, i da ne imaju za to vremena. Nu nišetna je ta izprika. Nije li naš spasitelj sam reć bi korio Martu, a Mariju Magdalenu uzeo u zaštitu, kada je Marta imala preveć posla, a Marija sjedila pokraj Isusovih nogu? Nije li spasitelj očinski nas time naućio, da množina posala nas ne smije od njega odvrćati? Punim pravom može svatko sebi govoriti: Ako našem Gospodinu nije bilo pravo, što se Marta toliko raztresava baveć se dobrim poslom, kao što je bila briga za to, kako da ga nahrani: što bi on istom nam kazao, koji često i nišetne bezposlice zovemo poslovi, pa se od njih zaustavljamo od toli nuždne pobožnosti?

Nije li nas naš Gospodin naučio, da najprije ištemo kraljestvo nebesko, a drugo što nam je za uzdržavanje života potrebno da će nam pridodati? U prvo doba kršćanstva, kada se nije kršćanin smio pokazati, a da se ne izvrgne pogibelji smrti, svaki dan su se sastajali, sv. pričest primali, sv. misi prisustvovali, i ne čita se, da su umirali od glada. Znamo da su i kašnje kršćani primjerice u Rimu svake nedjelje po dva tri put velike procesije dražali iz crkve u crkvu, kao što to nadpisi premnogih misa u misalu svjedoče, gdje se navodi rieč Statio za ovu ili onu crkvu; znamo, da su puno više zapovjednih blagdana svetkovali, nego li mi, pa su mogli izaći na kraj: najbolji znak, da se Gospodin ne da u ljubavi i u darežljivosti od nas nadkriliti. Kako to, da nas samo poslovi zaustavljaju od pobožnosti, koja je Gospodinu toli mila i draga, a nam toli nuždna i spasonosna? Da vjernici mare za obećanja Isusova i za njegove savjete, tim bi većom gorljivošću prionuli za kraljestvo nebesko i sve ono što k njemu vodi, što znadu da je i vremenita dobra Bog obećao onim, koji najprije idu za kraljestvom nebskim i pravdom njegovom. Koli se i u tom razlikujemo od starih kršćana! Toli nježno ljubljahu oni osobito mučenici Gospodina Isusa, da su se zvali ili Theophori ili Christophori; a i punim pravom zvahu se tako, jer zaista u srcu nošahu Boga ili Krista, što svojim uzornim ponašanjem pokazivahu i prije nego za nj svoj život žrtvovaše.

7. Trebalo bi sad navesti one razloge, koji bi nas morali poticati, da siliti na ljubav k Isusu i pobožnost k njegovu presv. Srcu. Nu neću da ih navodim, jer da su vjernici a i mi s njimi dužni Gospodina Isusa ljubiti za to, što je preljubezan i što nas je prije on ljubio; što on goruće želi, da ga ljubimo; što nam je zaslužio i darovao neizkazana dobročinstva; što nam je sebe svega dao; što je za nas neizrecive muke pretrpio; što s nami prijateljski obći; što sva naša sreća i savršenost o ljubavi k njemu ovisi: sve to i puno više imate obširno u knjigi Croisetovoj o pobožnosti k presv. Srcu Isusovu. Navest ću ipak neke obične a i neke male stvari, koje mogu puno k tomu doprinieti, da se naš narod nauči istinski ljubiti svoga Gospodina Isusa. Ponajprije valja podučiti narod, neka svaki dan u svojih molitvah moli: Gospodine Isuse, Sine Boga živoga, daj mi da te sve više i više ljubim i u toj ljubavi da do smrti uztrajem. Ili: Presv. Srce Isusovo daj mi, da te sve više i više ljubim i u toj ljubavi da do smrti uztrajem. Treba naime znati, da je poznavati i ljubiti Isusa i njegovo presv. Srce, i njegove krieposti i savršenosti, milost, koje nećemo dobiti, ako za nju goruće ne molimo. Drugo od potrebe je svaki prvi petak u mjesecu posvetiti presv. Srcu Isusovu ter propisane molitve izmoliti, a to već iz naše koristi, pošto je Gospodin Isus bl. Margareti Alacoque obećao milost uztrajnosti do smrti, ako se njegovu presv. Srcu svaki prvi petak kroz devet mjeseci posveti. Tim većma valja sam

blagdan presv. Srca Isusova štovati već sbog onih jedanaest obećanja, što je Gospodin dao svakomu štovatelju njegova presv. Srca.

8. Treće što osobito do toga narod vodi, da Gospodina Isusa ljubi, o njegovu životu, naročito o muki i smrti njegovoj. U tu svrhu dobro je poskrbit se, da svako selo ima veliko razpelo na javnom mjestu, ter sviet podučiti, da svaka kuća u svakoj sobi ima malo razpelo; da svaki ukućanin ima svoje razpelo kao i svoju kronicu, s kojim razpelom i s kojom kronicom valja da se svaki zakopa kada umre. To će ujedno u pamet dozvati kad i kad misao na smrt, koja i te kako čovjeka čuva od grieha. Kada tko bud u crkvi bud izvan nje prolazi pokraj križa, neka kaže: "Klanjamo ti se, Isusa Kriste, i slavimo te, jer si svetim križem svojim odkupio sviet. Pomozi, molimo te, slugam svojim, koje si odkupio dragocjenom krvlju". U rečenu svrhu osobito koristi imati križni put u crkvi, lako je narod podučiti, da se pod sv. misom zabavi gledajući na slike i na oltar, gdje se nekrvno obnavljka krvna žrtva na križu. Dosta je vjernikom kazati, da gledajući redom na pojedine slike, reku: Klanjamo ti se, Isuse Kriste, i slavimo te, jer si svetim križem svojim odkupio sviet; a onda da izmole jedanput Otče naš i Zdravo Marijo ter pridodadu: Pomozi, molimo te, slugam svojim, koje si odkupio dragocjenom krvlju; pri tom je glavno, da, dok to mole, misle na ono što pojedina slika predstavlja. Mjesto toga može dobro pod sv.

misom poslužiti i molenje krunice, samo treba umetnuti iza rieči Isus otajstvo ili radostne ili žalostne ili slavne krunice, jer to je glavno, da se o životu i muki i smrti Isusovoj pri molenju razmišlja. Revni župnici lako će moći i drugče vjernike iz ručnih knjiga podučiti, kako da pod misom misle o muki i Smrti Isusovoj. Po sebi se razumieva, da medju svimi sredstvi za postignuće ljubavi k Isusu uz sv. misu najviše koristi sv. pričest, jer ona upravo za tim ide, da se čovjek s Isusom sdruži, samo ako se za to dostojno pripravi i dostojno zahvali. Što koristi sv. pričest, ako se k njoj bez priprave pristupi i bez zahvalnosti iz crkve izilazi? Neka vjernici prije sv. pričesti bar čin vjere, ufanja i ljubavi izmole. Mogli bi to svi na glas moliti do podizanja, a poslie podizanja mogli bi pjevati: Zdravo tielo Isusovo: to je dobra priprava. A poslie pričesti dobro bi ih bilo naučiti, neka krunicu izmole, pa neka ona otajstva promatraju, koja se umeću. Velim, da bi i za svećenike veoma dobro bilo, da svaki dan u ime gratiarum actionis četvrt sata razmišljavaju ponedjeljak i četvrtak o umetcih radostne krunice, u utorak i petak o umetcih žalostne krunice, a u sredu, subotu i nedjelju slavne krunice: ja kriv, ako neće Gospodinu ugoditi i sami prevelike koristi odatle crpiti, ako samo malo promisle, što Isus u tih otajstvih, koja se umeću u krunici, nam govori a onda da mu i mi nešto odgovorimo.

Ništa toliko ne škodi pravoj pobožnosti, koliko molenje prebrzo u crkvi. Ovaj narod slavi me samo ustima a srce mu je daleko od mene, rekao bi naš Gospodin, kad vidi, gdje vjernici u tili čas množinu očenaša izmole tako, te upravo nije moguće, da misle na ono što mole. Što možemo takovom molitvom postići? Izazvati srčbu Božju, koja će najprije nas stići, ne budemo li nastojali vjernike od toga zločestoga običaja odučiti; a lako bi se dalo to izvesti. Kako? Tako da župnik jedno desetoricu upravo izvježba, kako da mole Otče naš ili Zdravo, Marijo sa stankami; ne bude li to dosta onda valja drugu desetoricu izvježbati, dok se ne upute, da ljudski sv. krunicu mole. To je od tolike važnosti, od kolike je važnosti sam spas duše. Ako vjernici tako u crkvi mole, kako onda mole kod kuće? Očevidno je dakle, da od takove molitve ne samo ne ima koristi, nego i tu veliku štetu, da se istom molitvom Bog vriedja i njegova srčba izaziva u mjesto da se njome zaustavi ruka pravednoga Boga ter na to sklone, da nam obilne milosti udieli.

9. Buduć da u vremenu živimo, kada neprijatelji Isusovi a po tom neprijatelji svega dobra, javno napadaju na Isusa, jer ga nemilo ruže i psuju; to ni nam ni vjernikom ne može a i ne smije biti sve jedno. Za to je od potrebe vjernike podučiti, da Isusovu čast brane, kada na nju tko napane; a to će na dva načina učiniti: prvo, da ne propuste kazniti svaku psovku izrečenu proti

Isusu, a drugo, da gledaju čim više mogu Isusa proslaviti. Treba očito pokazati, da upravo nas vriedja, koji god vriedja našega Gospodina Isusa; jer on je naš najveći dobročinitelj i gospodar, stvoritelj i odkupitelj i sve naše. Ako se drugi ne stide pred nami ružiti Isusa, za koga valja i krv proliti, za što da se mi stidimo pokazati, da i nas vriedja, koji god Isusa vriedja? A ujedno nije mala sramota za vjernike, što oni puno manje nastoje, Isusa proslaviti, nego li protivnici nastoje, njega naružiti. Često mi dolazi na pamet, kako je za vrieme, dok se je Gospodin Isus krvavim znojem znojio, sve spavalo, a poslije se iza sna istina prenulo al i razbježalo samo je jedan učenik bdio i nije pobjegao, a to je bio Juda. Tko ne vidi u tom sliku mnogih kršćana! Dok protivnici kršćanskoga imena svakojakim oružjem na našu crkvu napadaju i uz velike žrtve gledaju sve učiniti da našega Gospodina naruže, premnogi kršćani ni maknut se neće, da obrane čast Gospodnju.

Da se povriedjena čast našem Gospodinu nadoknadi, mogla bi se svaki put poslie blagoslova po nedjeljah i blagdanih izmoliti ona molitvica: Blagoslovljen budi Bog. Blagoslovljeno njegovo sveto Ime itd., kako se nalazi u knjižici: "Ljubav k presv. Srcu Isusovu" str. 17.

10. Ex abundantia cordis os loquitur. I opet: *Ubi est thesaurus tuus, ibi et cor tuum erit*, reče naš predragi spasitelj. Tu kako nam se s jedne strane pred oči stavlja, da ob onom čovjek rad

govori, čega mu je srce puno, tako nam se na žalost i ta istina iztiče, da bez dvojbe premnogi kršćani Gospodina svoga Isusa u srcu ne imaju, pošto o njem ne govore nikada. Njihovo srce ne boravi kod njega: najbolji znak, da im on nije blago. I eto novi način, kako se može narod rukovoditi, da Gospodina Isusa ljubi: neka naime o njem često govori. A do toga dušobrižnici neće moći svoje vjernike dovesti, ako poslie podne u crkvi ne uvedu tako zvane prijateljske razgovore i ako izvan crkve po svetkovinah i nedjeljah ne saberu vjernike ter im šta ne pripoviedaju i misi-jah ili o mučenicih ili o čem drugom, odakle se vidi, koli jako mnogi našega Gospodina ljube. Radostan je ipak pojav, što se naši ljudi medju sobom pozdravljaju sa: Hvaljen Isus. Taj običaj treba pridržati i čim više razprostrti, jer će time rasti broj onih, koji slave Gospodina. Dobro bi bilo u tu svrhu prije sv. mise dati šta iz kakove liepe knjige čitati kao iz Filoteje, iz Goffinea, (život katoličke crkve) iz Croiseta, iz života sve-taca, i t. d. Takovo čitanje potiče veoma na ljubav k Isusu Gospodinu, a lako bi se dalo izvesti u zimi u školskoj zgradi, a u ljetu u crkvi, gdje bi crkveni otac ili drugi tko na glas svietu čitao, prije nego sv. misa počme. A vremena im za to dosta, pošto naš narod čitave sate dodje prije nego sv. misa počme.

1. Evo još način, koji i te kako može vjernike potaknuti na to, da svom dušom ljube svoga

Gospodina Isusa; a navest ću ga upravo onako, kako ga razlaže Franjo Nepuen u svojoj glasovitoj i veoma razprostranjenoj malenoj knjižici: Ljubav k Isusu. Način kako se postizava ljubav k Isusu jest priučit se, imati koliko se više može kao uvijek prisutna našega Gospodina Isusa Krista: a to se može učiniti.

Prvo tako, da si predočimo, kad smo što dužni činiti, kako je Isus Krist poslove obavljao, dok je na svietu živio: kojim duhom ih je zadahnjivao, kojom namjerom ih je oplemenjivao, kad su i neznatni bili: a to za to, da se i mi za njim povedemo, da i mi svoje i neznatne poslove obavljamo sduružujući svoju namjeru s njegovom.

Drugo tako, da si ga predočimo u nebu, odakle neprestano na nas gleda ter nas sveudilj obsipava svojim milostmi i dobročinstvi pa nas zadahnjiva dobrimi čuvstvi i daje nam dobra nagnuća, pošto je on naša glava a svi mi njegovi udi, tako, da mi drugče ne dobivamo ni jednoga dobročinstva, ni jedne milosti, ni jedne spasonosne misli ili čuvstva, nego od njega i po njem.

Treće tako, da se priučimo u svojem bližnjem viditi samoga našega Gospodina. To on sam od nas iziskuje, uvjeravajuć nas, da sve, što činimo bližnjemu, njemu samomu činimo. Treba dakle vjernike podučiti, neka sluge u osobi svojih gospodara, djeca u osobi svojih roditelja, žene u osobi svojih muževa vide jedino Isusa Krista; odatle proizvire puno velikih dobara:

- a) da ćemo često misliti na osobu
Gospodina Isusa Krista;
- b) da ćemo si takovih zasluga steći, kano
da samomu njemu služimo;
- c) da ćemo s puno većom lakoćom i
savršenošću obične poslove obavljati;
- d) da ćemo se očuvati mnogih pogrešaka,
nemira i neuztrpljivosti, što se za to
dogadjaju, jer kod svoga djelovanja ne
pazimo dovoljno na sebe i na našega
Gospodina, a to se nebi dogadjalo, kad
bi se na to priučili, da njega vidimo u
osobi onih, s kojima moramo občiti.

12. Buduć da će svakomu nas odmah poslie smrti suditi sam naš Gospodin Isus, puno će vjernikom pripomoći, da ga za života ljube a na čas smrti, da u njega imaju veliko pouzdanje, ako im se savjetuje, neka svaki put, kad idu k sv. izpoviedi i pričesti, tako te svete sakramente primu, kao da će odmah iza toga stupiti na sud pred Gospodina Isusa; a i svaku večer neka se tako skrušeno pokaju, kao da će iste večeri umrieti, ter u večernjoj molitvi neka svoju smrt sduže sa smrću Isusovom pa onakovu smrt već sada iz ruke njegove dragovoljno primu, kako je njegova sv. volja. Slična molitva sv. Alfonsa Lig. nalazi se u knjigi: Ljubimo Gospodina našega str. 360. Osim što će time napredovati u ljubavi k Isusu Gospodinu, imat će tu vanrednu korist, da će si steći zasluge mučeništva. Vriedno je čuti za to

razloge navedene od sv. Alfonsa Lig. (vittorie dei martiri t. I. n. 24): “Koristno je tu spomenuti ono, što kaže sv. Augustin: *Martyres veros non poena facit, sed causa*. Zato sv. Toma (2, 2. q. 124. art. 1 ad 3) uči, da je pravo mučeničtvo, ako se smrt podnese, da se izvrši kakav čin krieposti. Odatle se izvodi, da zaslugu mučenika ne ima samo onaj, koji daje život za vjeru po ruki krvnika, nego i onaj, koji prima smrt, da izpuní volju Božju ter Bogu ugodi, što je jedan od najodličnijih čina krieposti, a jest žrtvovat se svega Božjoj ljubavi. Buduć da smo svi dužni platiti dug smrti, nastojmo u molitvi drage volje primiti smrt, da izpunimo volju Božju, kada god nas pozove, da otidjemo iz ovoga svieta; jer svaki put, kada god se taj čin u pravom duhu učini, dobiva se zasluga slična onoj, koju imahu mučenici, kad dadoše život za Isusa Krista”.

13. Ništa toliko ne vodi k Isusu i k njegovoj ljubavi koliko pohadjati presv. sakramenat i štovati bl. dj. Mariju. Kako valja narod podučiti, da pohadjaju presv. sakramenat, već sam drugom sгодom protumačio; a kako treba štovati majku Isusovu i našu u svrhu, da svom dušom obljubimo Isusa, ako mi Bog da po Mariji, ter im se nukanju odazovem, kako se u njih nadam, da hoću, izdat ću svoje vrijeme što je o tom pisao bl. Grignon Montfortski. Za sada spominjem samo obe Grignonove rieči: “Bog hoće, da ljudi njegovu sv. majku sada više poznaju, više ljube, više štiju, nego li ikada prije ... Oni (osobiti štovatelji

Marijini) će uviditi, koli im je nuždna njezina pomoć, te će se k njoj svojoj dragoj zagovornici i posrednici kod Isusa u svih svojih stvarih uticati. Oni će poznati, koje je najsigurnije, najlaglje, najkraće i najsavršenije sredstvo, da se k Isusu dodje, pa će se tielom i dušom skroz bez izuzetaka Mariji predati, da tako budu skroz Isusovi”. Sviet ne poznaje i ne ljubi majke Marije, za to ne poznaje i ne ljubi ni Gospodina Isusa; jer po majki Mariji ide se k Isusu Gospodinu. Gospodin je uvijek s Marijom, a Marija je uvijek s Gospodinom, niti može ona bez njega; inače bi prestala biti ono što jest. Laglje bi bilo, veli takodjer bl. Grignon, sve angjele i svetce od Isusa odvratiti, nego li božansku Mariju, jer ga ona više ljubi i savršenije ga slavi nego li sva ostala stvorenja skupa uzeta. E braćo, kada bi nam pošlo za rukom, narod do toga dovesti, da majku Mariju puno više spozna i ljubi, bez dvojbe bi i Isusa Gospodina puno više ljubio, bez dvojbe bi puno više nastojao, da postane živa slika našega Gospodina a njezina Sina.

Puno, jako puno bi doprinielo, da naš narod Gospodina obljubi, kad bi se po nekoliko boljih ljudi i žena dobro podučili u Isusovu nauku s napatkom, da oni opet druge u selu poduče. Ne da se prosuditi, koli velika bi odatle korist nastala. Al i o tom sam ja već drugom sgodom obširnije govorio. Dosta je, da sam tu to samo spomenuo.

14. I tako sam vam, braćo moja, natuknuo mnoge načine, kako i što valja narodu svjetovati, da obljubi Gospodina svoga, a po tom da sv. život vodi, pošto je on put, život i istina; pošto po nauku sv. Franje Salezkoga milost ljubiti Isusa Krista uključuje u sebi sve milosti, jer tko u istinu ljubi Isusa Krista, ne može pogriješiti u ni jednoj krieposti; pošto on treba da bude početak i svrha svakoj našoj pobožnosti. A da se nam ne dogodi, da se mi sami izgubimo, dok druge tragom Isusovim vodimo, valja da i mi tim tragom idemo, ter uzmognemo sa Apostolom kazati: *Imitatores mei estote sicut et ego Christi*. Za to ne znam ove redke bolje zaključiti nego zanosnimi riečmi bl. Grignona: "Isus Krist je alfa i omega, početak i svrha svim stvarim. Mi se trudimo, kako Apostol kaže, samo da svakoga u Isusu učinimo savršenim, jer jedino u njem punina božanstva stanuje zajedno sa svim ostalim blagom milosti, krieposti i savršenosti; jer jedini on nas svakim duhovnim blagoslovom blagosliva; jer je on jedini naš naučitelj, koji nas ima naučati, jedini naš Gospodin, o kojem nam valja ovisiti; jedina naša glava, kojoj smo dužni pripadati, jedini naš uzor, kojemu moramo nastojati biti slični, jedini naš liečnik, koji nas može izliečiti, jedini naš pastir, koji nas može hraniti, jedina naša istina, koja nas može rukovoditi, jedini naš život, koji nas može oduševiti, jedino naše sve u svem, koje nas može zadovoljiti. Pod nebom nije drugo ime dano nego ime Isus, u kojem se možemo spasiti. Bog nije

postavio drugi temeljni kamen našega spasa, naše savršenosti i našega vječnoga blaženstva, nego Isusa Krista. Svaka zgrada koja nije sagrađena na toj tvrdoj pećini, utemeljena je na pokretnu pjesku te se mora prije ili kasnije srušiti. Svaki vjernik, koji nije s Isusom kao loza s čokotom sjedinjen, past će, usahnut će ter će valjati samo za to, da bude bačen u vatru. Kad smo mi u Isusu, a Isus u nas onda se ne trebamo bojati, da ćemo biti osudjeni. Niti angjeli na nebu, niti ljudi na zemlji, niti djavli iz pakla, niti ikoji drugi stvorovi mogu nam škoditi, jer nas ne mogu razstaviti od ljubavi Božje, koja je u Isusu Kristu. Po Isusu Kristu, sa Isusom Kristom, u Isusu Kristu možemo mi sve izvesti, možemo Otcu u jedinstvu Duha svetoga dati svaku čast i slavu, možemo i sami biti savršeni i za svoga bližnjega postati miomiris života vječnoga”. Amen.

U Sarajevu na Presveto Ime Isusovo
dne 19. siečnja 1890.

† **Josip** v. r.,
nadbiskup vrhbosanski

3. POD BARJAKOM PRESV. SRCA ISUSOVA* (I.)

Vrhbosna, br. 6 od 15. ožujka 1900., str. 89.-96.

U ovoj korizmenoj poslanici upućenoj svećenicima nadbiskup podsjeća da je prije osamnaest godina ovim geslom naslovio svoju nastupnu poslanicu kad je preuzimao upravu vrhbosanske nadbiskupije. Želio je razviti zastavu Srca Isusova i pod tom zastavom okupiti sve kako bi mogli odoljeti napadima neprijatelja "našega spasa" te se tako zajednički dati na posao "za utvrđenje i proširenje kraljevstva Isusova na zemlji". Nadbiskup potiče svećenike da na "raskršću devetnaestog i dvadesetog vieka" prirede po župama pučke misije. Nadalje govori o velikoj ljubavi Kristovoj prema nama, te kako je njegova "velika želja" da ga ljubimo. Ta bi nam želja trebala biti poticaj da u svom životu provedemo njegovu volju. Gospodin je htio da uđemo u njegovo srce kao u svoj stan kako bi se od svake mrlje grijeha očistili te tako postali dostojni Očeve ljubavi. Ovu činjenicu nadbiskup uprizoruje primjerom sv. Gertrude čije je srce gorjelo od ljubavi prema Presvetom Srcu Isusovu. Upravo Gospodinova želja uzrok je širenja pobožnosti prema Srcu Isusovu na čemu dušobrižnici moraju posebno raditi i time pridonositi širenju kraljevstva Božjega ovdje na zemlji. Da bismo uistinu postigli ljubav prema Srcu Isusovu trebalo bi nastojati dobro obaviti duhovne vježbe, te vršenjem svojih svećeničkih dužnosti postati uzor svojim vjernicima. Poslanicu završava razmišljanjem sv. Franje Saleskoga o ljubavi što ju je Gospodin iskazao sv. Katarini Sjenskoj, te pozivom da i mi svoje srce otvorimo Presv. Srcu Isusovom.

---

* Naslov je poslanici dao sam nadbiskup Stadler!

J o s i p ,
po milosti Božjoj i svete apoštolske stolice
metropolita i nadbiskup vrhbosanski, svim
dušobrižnikom, koji su u vrhbosanskoj
nadbiskupiji, blagodat i mir od Boga Oca
našega i Gospodina Isusa Krista.

1. Kad sam ja prije osamnaest godina po milosti Božjoj i svete apoštolske rimske stolice nastupio nadpastirsku službu u ovoj nadbiskupiji vrhbosanskoj, onda sam mislio, da ću preuzetom velikom odgovornosti moći udovoljiti, ako razvijem barjak presv. Srca Isusova i pod njim vas i sve vjernike povedem u boj protiv neprijateljem našega spasa i za utvrđenje i proširenje kraljevstva Isusova na zemlji. A to učinih zato, jer crkva i ljudsko društvo nemaju spasa, van jedino u Srcu našega Gospodina. Srce Isusovo to je, što će svako zlo utamaniti. I ja vam onda kazah; "I ja, braćo, razvijam barjak i pozivam vas, da skupa sa svojim pukom pod njim se kupite; na njem je Srce Isusovo trnjem, istina, ovjenčano, ali što razprostire plame ljubavi na sve strane, plame, kojimi p'li sve, što je grješno, a užije i naše srce ljubavlju napram sebi. Pod tim barjakom napisano je: **Amor Dei usque ad contemptum sui**. U Srcu bo Isusovu učimo poznavati Boga, poznavati sebe; učimo ljubiti Boga, koji nas je toli ljubio, ter je svoga Sina za nas dao, da ni jedan ne pogine, koji u njega vjeruje, nego da ima život vječni. Pod taj se barjak kupi-

mo, jer ćemo pod njim i sebe spasiti i druge moći k spasu privoditi!”

Sam je Gospodin preko bl. Margarite Alacoque zajamčio svojom riečju i obećanjem, da će oni, koji rade na spas duša, i milosti zadobiti te će moći i najopornija srca ganuti i divan plod ubirati, budu li samo njihova srca nježnom ljubavlju k njegovu Srcu proniknuta. Da su kojom srećom naša srca od nježne i neprekidne ljubavi gorjela napram presv. Srcu Isusovu, za cielo bismo sada na svoje oči gledali i te kakove plodove postignute. Ali naš Gospodin u svojoj darežljivosti upravo božanskoj otvarao je riznicu presv. Srca svojega ter nam je iz nje svim obilne darove dielio, tako, da se i ono malo dobra, što je učinjeno, ima pripisati osobitoj ljubavi istoga presv. Srca Isusova, komu je posvećena kako naša katedrala, tako i sva naša nadbiskupija. Za sva ta dobra vječna mu hvala po majci Mariji!

Zato i sada na razkršću devetnaestog i dvadesetog vieka, kada se je sviet otudjio vjeri, Kristu, trojednomu Bogu, nebu; kada ljudi idu većim dielom za ljubavlju ovoga svieta, za ljubavlju putenom; kada ljudi iztražuju i najsićušnije stvari ovoga svieta ozbiljno, uztrajno, znanstveno, a Gospodina Isusa niti poznavaju niti hoće da za njega znadu; a Gospodina Isusa niti ljube niti ga žele ljubiti, premda je on Otcu svojemu radi svih nas glasno govorio: Ovo je život vječni, da poznaju tebe jedinoga Boga istinoga i koga si poslao Isusa Krista: ja razvijam

i opet barjak presv. Srca Isusova i pozivam vas svoje suradnike i borioce u boju Gospodnjem, da se kupite oko toga stiega znajući sigurno, da ćemo pobijediti i obraniti sebe i svoje vjerne od svih napadaja neprijateljskih ter omiljeti svojemu Gospodinu Isusu Kristu, Sinu Boga živoga i Marijinu, pošto je njegova naročita želja, da se pobožnost k presv. Srcu njegovu kao zadnji pokus njegove ljubavi što više među svimi vjernici razprostire. Sretnih li svećenika, koji pojme tu želju svojega predragoga meštra, a još ih sretnijih, ako uznastoje i sami se oduševiti za tu pobožnost i usadit ju duboko u srce svojim vjernikom! jer dok se inače muče i trude bez vidljivoga ploda, ovdje im je osiguran uspjeh obećanjem Gospodnjim, da će po toj pobožnosti moći oporna ljudska srca omekšati, ganuti, prevladati a i obilnih milosti kako za se tako i za sebi povjereni narod primiti. Ako, braćo, i sav svoj viek i sve svoje sile na to upotrebimo, da po svoj nadbiskupiji našoj razprostremo tu divnu pobožnost napram presv. Srcu Isusovu, moći ćemo mirno umrijeti znajući, da smo izpunili osobito milu želju njegovu. Prema tomu treba odkrivati vjernikom ljubav, od koje je Isus gorio napram nam osobito, kad je na drvu križa za grieha naše trpio i uslied boli i ljubavi za nas umro, ter nam za hranu duševnu od ljubavi ostavio tielo svoje; treba im predočiti, kako se ljudi nisu odazvali toj prevelikoj ljubavi Isusovoj, nego da su mu nezahvalni ter ga vriedjaju, i zato

upravo da je želja njegova, neka bi štovatelji njegovi nastojali njegovu presv. Srcu naknaditi mu čast oduzetu od grješnik'. A ta se naknada sastoji u tom, da čovjek promatrajući uvrede, što se predragomu Spasitelju od nezahvalnih ljudi nanose, pobudi u dnu duše svoje čuvstva ljubavi i žalosti te se baci pred noge Isusove i iskreno mu rekne, da ga ljubi i damu je žao, što ga je on sam i što su ga drugi tako jako vriedjali, pa da mu za te uvrede skrušenim srcem nastoji koliko više može zadovoljiti.

2. S desne strane izpod rebara udario je Longin kopljem Gospodina Isusa na križu tako jako, te mu je skroz probo presv. Srce njegovo. Tomu nije protivno, što slikari tako slikaju našega Gospodina, da mu je rana načinjena na lievoj strani kod Srca, jer se time samo to predočuje, da mu je koplje prodrlo skroz Srce, i tako da se svakomu jasno predstavlja ta utješna istina, da oproštenje naših grieha ima svoj zadnji uzrok u tom presv. Srcu.

Medju svimi djeli milosrdja učinjenimi na drvu križa najveće je i najuzvišenije ono, što je Isus Krist dopustio, da mu se Srce otvori, kao da mu nije bilo dosta, da mu je sve tielo bilo izprebijano, izranjeno, otvoreno. Htjede naime pokazati ne samo po ranah tiela svojega, nego i po otvorenju Srca svojega, kako jako sažaljuje muke i jade naše.

Naš Gospodin htjede upravo smrću svojom na drvu križa pokazati, kako nas jako ljubi. Nije

sviet poznavao, da ga Gospodin ljubi. A ljubav se najviše drugomu pokazuje, ako se za njega trpi; a veće ljubavi nitko nema, nego da za drugoga umre. To je Gospodin učinio umrievši za nas, svoje neprijatelje, jer se još tko nadje, da umre za svoga prijatelja. Zato je bilo upravo nužno, da Gospodin nešto učini, odakle se je mogao svatko osvjedočiti, da je on upravo na drvu križa umro. Da se to dokaže, dopustio je, neka mu se probode Srce, jer probodenim srcem ne može nitko živjeti.

Upravo se mora čovjek diviti dobroti neizm-jernoj našega Gospodina. On nam htjede nedvo-jbenim dokazom zasvjedočiti da nas prekomjer-no ljubi; zato si ništa ne pridrža, nego sve svoje žrtvova za spas naš. Do onda ne bijaše Srce Isusovo bar tjelesno još ranjeno; da se dakle jasno vidi, kako on nije ni najplemenitijega diela tiela svoga štedio za odkupljenje i spasenje naše, dopusti, neka mu se to Srce otvori, da se svi o tom osvjedoče, kako je on sebe svega za nas predao; kako je sebe svega od ljubavi za nas predao, jer ništa nije moglo jasnije iztaknuti oganj njegove ljubavi k nam, kao upravo rana na njegovu presv. Srcu. A ta rana, iz koje kao iz nepresahnjiva vrela ciena našega odkupljenja potječe, ranila je i naše srce ljubavlju napram njemu i pobudila je u njem sažaljenje s njegovimi mukami. On proli krv svoju iz boka svoga i iz svoga Srca, da svoje učenike i mnoge druge slabiće i napastovane u vjeri i ohladnjele i malo

ne mrtve kršćane opet razgrije i razpali i života im daje. On otvori Srce svoje, neka svim bude očito, da uvijek stoje otvorena vrata milosrdnosti za sve grješnike.

3. Gospodin se tuži na nas, što ga ne ljubimo. Velika je dakle želja njegova, da ga ljubimo; veliko je to poticalo za nas, da ga ljubimo. Na toliko on želi, da ga ljubimo, da nam je upravo zapovjedio, neka bismo ga ljubili; da nikoga ne može osloboditi od dužnosti, da ga ljubimo; da se ne može ni pomisliti slučaj, kada ne bi koga vezao zakon o ljubavi. Gospodin hoće, da jedino njega ljubimo a druge samo radi njega; on hoće, da ga odmah počmemo ljubiti, čim nam se duh počme razvijati, i hoće, da ga kroz sav život ljubimo, i smatra uvredom, kad ga tko ma časak ne ljubi. I on hoće, da ga ne samo ljubimo, nego da to i izrečemo i činom posvjedočimo. On tu ljubav na toliko od nas iziskuje, da je i nesjetnim činom obećao vječnu nagradu, samo ako se od ljubavi napram njemu učine; kao što naprotiv ni najvećim djelom nije nagrade nebeske obećao, ako ih tko iz ljudskih obzira obavlja. On tako jako želi, da ga ljubimo, da je s ljubavlju napram njemu sjedinio neizkazanih utjeha, samo ako je ta ljubav živa, goruća, plemenita.

Eto, kako Gospodin naš čezne za ljubavlju našom! Kako jako bi moralo to svakoga na to poticati, da ljubi Boga svoga. Ta on nas je samo u tu svrhu stvorio, da ga ljubimo. Ako i kad nam život uzdržava, čini to jedino zato, da ga ne

prestanemo ljubiti. Dao nam je srce samo zato, da ga ljubimo; i tako je on to srce udesio, da ono jedino onda ima mira i smatra se sretnim, kad ljubi Boga svoga; dao nam je pamet i uvid-javnost, samo da ga učimo poznavati i ljubiti. Ako je toliko krasno cvieće po zemlji razasuo, ako je tolike sjajne zvijezde na svodu nebeskom utvrdio, ako je tolike mudre zakone izdao: sve to onamo smjera, da nas vodi k ljubavi napram Gospodinu. Nema drugoga načina, da se tko na vieke spasi osim ljubavi k Bogu.

A sve to i puno toga više predstavlja nam presv. Srce Isusovo, koje sad vidimo, gdje gori od ljubavi i revnuje za slavu Oca nebeskoga i za spas naš; a sad ga opet gledamo, gdje se uslied te ljubavi sbog naših grieha žalosti, gdje smrtne tjeskobe podnosi, poniženja prevelika trpi, gdje on ostavljen od ljudi, ostavljen od Oca nebeskoga grozne muke snosi, uslied strašnih boli izdiše, iz Srca svoga kopljem probodenoga zadnju kap krvi pušta. Bogom prosvietljeni i njegovom milošću proniknuti svetci nisu mogli dosta rieči naći, da svoja čuvstva izraze, kad su o tom presv. Srcu govorili. Oni su ga u svojih spisih i u svojih razgovorih i vidjenjih zvali blagom božanstva, draguljem presv. Trojstva, škrinjom zavjetnom, izvorom svih milosti, priestolom ljubavi, vrućkom života, korabljom božanske vjernosti, morem božanskog milosrd-ja, rajskimi vratima, vratima, kroz koja Bog k nam dolazi, a mi k njemu.

4. Svetci kao razlog, što si je Gospodin dao otvoriti svoje Srce, iztiču osobito to, što je hotio, da njegovo Srce bude naš nam najmiliji stan. Trebalo bi izpisati život premnogih svetaca, da se vidi nježna ljubav kako njihova napram presv. Srcu, koje si odabraše za stan, tako i Isusova napram njim, u čijem srcu se je i on udostojao stanovati. A zato je Gospodin hotio, nek unidjemo u njegovo Srce kao u svoj stan, da unutra boravimo, pa se skroz od grieha i svake mrlje očistimo ter mu slični i dostojni postanemo, da nas s njim zajedno Otac nebeski uzme u svoje krilo. Trebalo je, da se otvori Srce Isusovo, neka bismo svi unišli unutra, da tu kao na vrelu okusimo njegovu ljubav i njezini dielnici postanemo ter tu nadjemo zaklonište i vrelo svake i sve utjehe i jakosti. Trebalo je, da unidjemo unutra, da nas svojom krvlju nahrani, kao što pelikan svojom krvlju hrani mlade svoje. Kao što je Mojsij udario o stienу, pa je potekla voda, tako je i tu Longin udario o stienу tiela i Srca Isusova, pa je iz njega potekla voda za spasenje svega naroda; jer je to slika sv. krštenja, kao što je i krv, koja je iz istoga Srca proizašla, bila slika presv. oltarskoga sakramenta. Prema tomu je znala sv. Gertruda Gospodinu Isusu govoriti: "O ljubavi! ti si ona živa voda, za kojom ja čeznem. Gle, eto moje srce ćuti, kako ga ti pritežeš gorućim žarom, što muku zadaje. Otvori mu milostiva vrata tvoga preljubeznoga Srca. Gle, evo moje srce, ja ne ću da više s njim razpolazem, nego

posve neka tvoje bude, moja blagajnice, i ti ga čuvaj u svojoj skromnoj celici!" Na toliko je ta svetica gorjela od ljubavi k presv. Srcu Isusovu i na toliko je u njem kao u svojem stanu vazda stanovala, da si je i poslie smrti to osobito željela, da iza smrti odmah poleti u to presv. Srce. Zato bi često vapila: "Isuse, moja sladka nado, tvoje presveto Srce, koje je već od ljubavi napram meni probodeno i svim grješnikom otvoreno, neka bude prvo utočište duši mojoj kod njezina razstanka od tiela, i ondje neka se u tom bezkrajnom bezdnu ljubavi tvoje svi moji griesi spuste i unište".

5. Napokon htjede i zato Gospodin, da mu se njegovo presv. Srce otvori, jer je i poslie svoje smrti htio sebe svega, a da si upravo ništa ne pridrži, nam darovati onako, kako je on to za svega života svoga radio i raznimi sgodami pokazivao. A budući da nije bilo još jasno, da nam je i svoje Srce darovao, dao ga je probosti i otvoriti, neka bude svim očito, da si nije ništa pridržao, pošto je eto i Srce svoje nam darovao. Tu je ljubav naš Gospodin tako daleko tjerao, da je on u istinu svoje Srce raznim svetcem darovao. Kad je jednom sv. Katarina Sienska one rieči psalma 50. molila: "Srce čisto stvori u meni, Bože!" tako je bila ganuta i tronuta i puna pouzdanja napram Gospodinu, da ga je molila, neka bi joj uzeo njezino srce, jer joj se ne činilo dosta čisto. I gle, ona vidje, kako joj se Gospodin približi i srce joj izvadi, a poslie joj

mjesto njezina srca stavi svoje sjajno Srce govoreći: “Draga moja kćeri, nedavno ti uzeh srce tvoje; gle, eto ti mjesto njega danas dajem svoje; s njime odsele uvijek živi!”

6. Iz tih raznih razloga, zašto je Gospodin htio, da mu se poslie smrti otvori njegovo presv. Srce, izv de se razne pobožnosti napram tomu presv. Srcu, koje kako su koristne svemu narodu, tako su nam upravo nuždne, kad znamo, da je baš volja Božja, da štujemo presveto Srce njegova predragoga Sina. Gospodin Isus je gospodar neba i zemlje i svega, što je na nebu i na zemlji. Kad je on vidljivo boravio na zemlji, tvorio je čudesa, kako je hotio: sad ih je samo riečju činio, sad skutom svoje haljine, sad dotikom svoje ruke, sad načinivši blato od zemlje i svoje pljuvake. Tko bi se usudio pitat ga, zašto je tako to činio a ne drugačije? Nije li bilo od potrebe, da su i oni, na kojih je on koje čudo učinio, i oni, koji su vidjeli, gdje je on čudesa tvorio, Boga hvalili i slavili i nastojali služiti mu svom dušom svojom? U zadnje je vrijeme naš Gospodin već često puta izrazio svoju želju, da on hoće, neka mu sviet štuje njegovo presv. Srce, ter obećaje prevelike milosti svakomu, kojigod kakovu pobožnost napram njegovu Srcu obavlja; nije li upravo ludo ma šta samo kazati proti toj presv. pobožnosti? A ipak ima i svećenika, koji vole tražiti razloga, što za to vojuju, kako za nas i za naš puk nije još vrijeme, da mu se ta pobožnost usadi u srce. Gospodin Isus kazuje, da je vrijeme,

a oni misle, da pametno govore, kad govore, da nije vrijeme. U mjesto da mi svi svom dušom svojom nastojimo, kako da Gospodinu ugodimo štujući mu presv. Srce, i da se trudimo, kako da sav naš narod, sav sviet, koliko je do nas, oduševimo za tu prekrasnu i prekoristnu pobožnost, mi joj se gledamo ukloniti, ne toliko, da ne bismo i sami o uspješnosti i njezinoj koristi bili osvjedočeni, nego više od lienosti i od straha, da nas ne će možda morati puno truda stajati, dok tu pobožnost medju vjernici razprostremo. Stresimo, braćo, sa sebe svaki driemež pa i mi hvalimo i slavimo našega Gospodina, što se je dostojao odkriti nam tu svoju želju, da on upravo po svojem presvetom Srcu hoće da dieli blago svojih svetih milosti, i nastojmo vjernike do toga dovesti, neka bi mu i oni svoje počitanje izkazivali.

7. Što nam svećenikom može biti draže od razširivanja kraljevstva Božjega na zemlji? Pa gle, upravo to najvećma se postizava time, da se u molitvi obraćamo na Otcu nebeskoga preko presv. Srca Isusova. I to nam je kao prvi način štovanja istoga presv. Srca. Častna majka Marija iz reda sv. Ursule, na glasu svetosti umrla u Francezkoj, štovana i zvana kao druga Terezija, pripovieda sama o sebi: "Od dana do dana rasla je u meni goruća želja za razširenjem kraljevstva Isusa Krista, i ja nisam prestajala s tom namjerom Otcu nebeskomu prikazivati svoju prošnju. I dogodi se jedne noći, kad sam

se u tom pogledu zabavljala sa vječnim Otcem, da sam bistro i jasno u duhu razabrala i ćutjela, da se Bog Otac mojimi prošnjama ne da ganuti. To dano mi razsvietljenje pogodi me duboko u srce i čudno me uznemiri. Ja sam željela trpjeti sve, samo da od božanske dobrote dobijem što mi je manjkalo, da Srce vječnoga Ota omekušam, i tako da napokon primim milost, za koju sam goruće molila, a koja je, kako sam znala, Bogu bila vrlo draga. Ja sam naime u srcu dobro spoznala, da se Bogu moje prošnje mile, ali sam ujedno jasno vidjela, da on od mene još nešto želi, da mi usliša molbu, a to da mi je još manjkalo. Tada mu se bacim pred noge te se što više mogoh spustim u bezdno svojega ništavila, i zamolim žarko, neka bi se božansko veličanstvo dostojalo, da mi ono milostivo podieli, što mi manjka, da budem tako napokon uslišena. Tada oćutim iznenada, kako trak božanskoga svjetla u moju dušu prodrie, ter začujem ove rieči: "Moli me po Srcu Isusa, moga predragoga Sina; po tom ću te Srcu uslišati, i ti ćeš primiti, što prosiš". Od toga časa Duh Božji, koji je dušu moju rukovodio, sjedini me tako uzko sa Srcem Isusovim, da nisam mogla ni govoriti ni disati van po njem. Svaki dan sam ćutjela nove milosti, koje je to božansko Srce na me izlievalo, a kojih ja ne mogu ni pripoviedati ni opisati. Već tada bile su sve moje nutarnje duševne moći tako s tim Srcem sjedinjene, da nisam drugaćije s Otcem nebeskim mogla gov-

oriti osim po tom Srcu. Od toga vremena svršavam ja svoj rad na koncu dana svake večeri nabožnom pobožnošću k Srcu Isusovu, i ja se ne spominjem, da sam ju ikada bez nužde izostavila. I ako ti se sviđa, evo moje vježbe k Srcu Isusovu i načina, kako ja od prilike govorim vječnomu Otcu:

“Vječni Otče! po Srcu Isusovu, koji je moj život, moja istina i moj put, dolazim k tebi. Po tom poklona vriednom Srcu klanjam ti se u mjesto svih onih, koji ti se ne klanjaju, i ljubim te za one, koji te ne ljube, i poznajem i priznajem te Bogom u ime svih, koji, zasliepljeni svojevolutno, ne će da te spoznaju. Želim, da po ovom Srcu tvojemu božanskomu veličanstvu sve naknadim, što ti ljudi duguju. Ja u duhu idem po svem svijetu i tražim duš', koje su dragocjenom krvlju moga zaručnika odkupljene, pa bih rado da ti zadovoljim mjesto njih po tom presv. Srcu. Ja ih sve obuhvaćam pa ti ih po Srcu Isusovu prikazujem, ter po tom Srcu sniženo te molim za njihovo obraćenje. Ah, ne daj, da moga Isusa i nadalje ne poznavaju! Učini, da oni žive za njega, koji je umro za njih! Otče, predragi Otče! Ti vidiš, da one još ni ne žive. De učini, ja te po tom Srcu zaklinjem, učinider, da počmu živjeti! Osobito ti preporučam po tom Srcu ove tvoje sluge N. N. Ja te po svojem zaručniku molim, da ih svojim Duhom napuniš, da po milosti ovoga presvetog Srca dodju u nebo, da te na vieke gledaju”.

8. Drugi način, kako možemo presv. Srcu omiljeti, jest, da mu sva svoja djela i sve svoje vježbe izručimo, da ih ono izpravi i usavrši. Dosta je kazati: "Otče nebeski! u mjesto svoga hladnoga i kukavnoga i suhoga srca prikazujem ti goruće želje i žarku ljubav presv. Srca tvojega predragoga Sina Isusa Krista. O, da mi to sladko Srce, ta pohrana svake sreće, bude na smrti spas i utjeha, a poslie smrti moj vječni stan!"

Treći način štovanja presv. Srca Isusova jest, da unidjemo u Srce Isusovo i po njem da molimo, što nam je moliti, pa da mu sve svoje vježbe prikažemo, jer je ono pohrana svih milosti i vrata, kroz koja mi idemo k Bogu, a on k nam. Iz njegova Srca valja da u svoje srce pretočiš njegov duh, njegove milosti, njegove krjeposti, sve, što god je u njem spasonosno; jer je Srce Isusovo preobilno vrelo svega toga. U svakoj se dakle nuždi k njemu uteci i tu crpaj svaku utjehu i pomoć! Sve da ti se i svi iznevjere i da te svi prevare, ne boj se, jer te prevjerno Srce Isusovo ne će prevariti nikada, nikada te ne će ostaviti.

Na taj način štovanja presv. Srca Isusova nadovezuje se četvrti, što ga je sam Gospodin naveo sv. Gertrudi ovimi riečmi: "Gle, srce moje služit će ti za crkvu; u ostalih dielovih mojega tiela možeš si potražiti zakloništa za poslove, u kojih ćeš svoj život provoditi; jer ti tielo moje valja da služi za samostan ... Mojemu Srcu valja da sve, čega sama ne možeš učiniti, pouzdano

predaš, da u mjesto tebe ja to obavim. I tako će se sve pred mojim očima skroz savršeno prikazati. Moje će ti Srce biti pri tom u pomoći, da mjesto tebe sve tvoje nemarnosti svaki čas naknadi”.

Peti način štovanja Srca Isusova jest, da ga nasljedujemo. Zato valja ući u to presv. Srce i promatrat ga, kakvo je, da prema njemu svoje srce prenačinimo. To presv. Srce jest put, kojim dolazimo k vječnomu stanu, koji je božanstvo Kristovo, ter vrata, kroz koja se možemo uzpeti do gledanja i ljubavi Božje. Zato valja nastojati, da u to prečisto Srce unidjemo ter mu slični postanemo, jer je sva naša savršenost u tom, da idemo Isusovim tragom.

Šesti način, kako valja štovati presv. Srce Isusovo, odkrio je sam Gospodin Isus bl. Margariti Alacoque. On joj reče, da je njegova želja, neka bi ga ljudi ljubili, i ta želja da ga je do te odluke dovela, da im odkrije svoje Srce, to blago puno ljubavi i svih milosti, koje k spasu i k savršenosti vode, da svi, koji će mu dostojnu čast i ljubav izkazivati, budu dielnici onih neizmernih bogatstva, koja ono u sebi uključuje. On sveticu uvjeri, da mu se ta osobita pobožnost mili, i da hoće, neka se slika njegova presv. Srca u bojah naslika ter se vjernikom predoči, da im se tvrdo srce omekša, kad ju pogledaju. Ujedno on obeća, da će onim, koji će takovu sliku osobitom pobožnošću štovati, iz punine svoga božanskoga Srca dati obilnih nebeskih darova.

9. Neki glasoviti muž iz reda kartuškoga, sa svoje osobite svetosti prozvan pravednik (Landsberg početkom g. 1600.), izdao je knjigu pod naslovom **Pharetra divini amoris apostolicaeque perfectionis**, u kojoj izriekom govori o pobožnosti napram presv. Srcu Isusovu. Ne ćemo da se bavimo tom knjigom, nego jedino naslovom, koji i te kako dobro odgovara presv. Srcu Isusovu. Kad su lovci sulicom probadali zvjerad, onda su u tobolcu nosili puno takvih sulica. Pa kao kad lovac želi svakako koju zvier pogoditi i oboriti te ju promaši sad jednom sad drugom sulicom, a onda sačuva jednu osobito dobru, da ju bar njome obori, ako ju i svimi drugimi promaši: tako je i naš Gospodin nas raznim načinom gledao kao predobiti za se ter nas je nastojao kroz dugo vremena sad jednim sad drugim dobročinstvom oboriti, da se osviestimo, ter se dadnemo od njega k njemu privući, pa mu nije to sbog naše opakosti pošlo za rukom; pa si je i on kao pridržao za zadnje vrieme osobitu sulicu u tobolcu svoga neizmjernoga milosrdja i bezkrajne dobrote, sulicu ljubavi, ne bi li nas bar tom sulicom pogodio u srce i za se predobio. Iz presv. njegova Srca ide, u srce naše gadja; o, da ga i mi pogodimo u Srce vraćajuć mu ljubav za ljubav! Prorok David kao da je imao to na pameti, pa je u psalmu 44. zavapio: *Sagittae tuae acutae, populi sub te cadent.* Ne mogu narodi odoljeti toj sulici ljubavi, preduboko im se ona usieca u srce. Hoćemo li mi jedini biti, koji ćemo zastrti srce svoje

oklopom putenih i svjetovnih misli i želja, da ga niti sulica ljubavi Gospodnje ne može prodrieti?

A dobro se za presv. Srce Isusovo kazuje, da je ono tobolac, pohrana, škola apoštolske savršenosti. Tu bo se uči svatko mrziti na svoje griehе, kao što je to činila sv. Katarina genovežka. Jednom joj Gospodin pokaza Srce svoje u plamenu; u tom plamenu spozna ona, da je vrućak onomu ognju, koji je i njezino srce užego. A kad je gorjela od te ljubavi, bilo joj tako skrušeno njezino pokajanje nad vlastitim griesi, da bi od te boli bila umrla, da ju nije Bog čudesno na životu uzdržao. Slično se žalostila sv. Mandalena Pacijska, kad je motrila, kako jako ljudi Boga vriedjaju. I to je tako drago bilo našem Gospodinu, da joj je onako dao svoje Srce kao i sv. Katarini Sienskoj. A bl. Angjela Folinjska znala je govoriti: "Oganj ljubavi, od koje mi srce gorjelo, bješe tako žestok, da sam neprestano obavljala molitve i pokornička djela; taj oganj sve je više i više preotimao mah". I druge apoštolske krjeposti pribavljali su si svetcі po presv. Srcu Isusovu. Dosta je navesti ovu molitvicu sv. Gertrude, da se tko o tom osvjedoči: "Ljubavi moja! moj Bože! Isuse, jedini predmete moje nježne brige! uzmi me ovaj čas pod ljubeznu zaštitu svoga presv. Srca, da ja samo za te živim! Pritegni me slašću svoje ljubavi i uzmi me u posjed svoj! Jest, ovaj čas uzmi me i spusti me u to more svoje bezkrajne ljubavi; bez oklievanja baci me u tu goruću ognjenu peć svoje ljubavi i

zaključaj me unutra, dok se silom žeravke ne sažgem i ne upepelim. Ondje me tješi, presladki Spasitelju; ondje mi daj, da okusim cieniu krvi, koja me odkupi; ondje mi daj, da čujem sladki glas tvoje krasne ljubavi, što zatavljuje; ondje me slašću Duha svoga uvuci unutra i spusti me unutra, da budem sva tvoja; ondje mi napokon daj, da na vieke uživam tvoju prisutnost; jer jedino za tobom čezne duša moja, o Isuse, koji si od svega, što je ljubezno na ovom svijetu, najljubežljiviji i srcu mojemu najdraži”.

10. Tako je upravo od potrebe, da i za svakoga a osobito za nas svećenike presv. Srce Isusovo bude tulac ljubavi i škola apoštolskih krjeposti. Udaljeni od svakoga, osobito nečistoga grieha, valja da svoje srce prenačinjamo po presv. Srce Isusovu te ognjem njegove ljubavi spalimo i sažgemo sve, što se njemu ne mili, pa naučimo poznavati nježna čuvstva toga presv. Srca, da i mi budemo skroz Isusovi, a Isus da nam bude na svijetu najdraži.

A da to u istinu postignemo, treba uvijek a osobito ove godine nastojati, da dobro obavimo duhovne vježbe i sve svoje dužnosti, osobito i sami se izpoviedajuć često, bar svakih četrnaest ako ne svakih sedam dana, i slušajući drage volje izpoviedi svojih vjernika, osobito, kad su na smrtnom času, ne odbijajuć ih nikada i propoviedajuć savjestno rieč Božju.

A kad tako sebe uredimo i od sebe svaki grieh odstranimo ter postanemo pravi uzor svojim

vjernikom, onda nastojmo i njih kako najbolje znamo urediti. To je uvijek od potrebe, ali ove godine valja da bude na poseban način. Gledajte samo, što sviet ne čini, da svoje velikane proslavi, a ne riedko i takove, koji ne zaslužuju ni spomena; trebalo bi im svaku uspomenu zadržati, a sviet ih u zvijezde kuje. Ali mi nismo od ovoga svieta; zato na nas tako sviet mrzi kao i na našega Gospodina. Pa kao što je naš Gospodin kroz sav svoj život svoga Oca nebeskoga hvalio i slavio, tako je i naša dužnost, da poznamo i hvalimo i slavimo Oca nebeskoga i koga je poslao Isusa Krista, i to uvijek, a osobito ove godine, kad se zaključuje devetnaesti viek, a otvara dvadeseti. Neka sviet zna, da smo mi Isusovi, a Isus naš; neka zna, da nema samo s nami posla nego i s našim Gospodinom Isusom, koji se s nami bori, a koji je glasno izjavio: Ego vici mundum.

Ja mislim, da ćemo evo ovako najbolje ugoditi svojemu Gospodinu Isusu Kristu, Sinu Boga živoga i Marijinu.

Ponajprije neka svaki svećenik nastoji sam što bolje učiniti duhovne vježbe, da tako svoju dušu uredi; a da ju uzdrži u dobru, neka tvrdu odluku učini, bar svakih četrnaest, ako ne svaki osam dana, ići k sv. izpoviedi.

Drugo je od potrebe, da se narod vanrednijim načinom obrati k Isusu Gospodinu i njemu se posveti. Ja sam se o tom sa preč. Otcem Provincijalom, Angjelom Ćurićem, razgovarao, i

mi smo se u tom složili, da se u polovici žup' naše nadbiskupije drže sv. misije za naš narod ove godine, a za ostalu polovicu sljedeće godine. U svaku će se župu poslati ili koji brat franjevac ili koji brat Isusovac; koji će kamo doći, to će opredieliti preč. O. Provincijal u dogovoru sa mnom. Kako i kada i kako dugo će se obavljati sv. misije, kazat će se u svoje vrijeme.

Da te sv. misije donesu željeni plod, od potrebe je, da veleč. dušobrižnici svoje vjernike za vremena poduče i priprave. Osobito se preporuča, da se sa vjernici na kratko prodje sav kršćanski nauk. Jedva treba spomenuti, kako je nužno, da se vjernikom na srce stavi, neka bi svi došli k sv. propoviedim i k izpoviedi i pričesti, ter im razbili dvojbe, osobito bojazan, da nemaju vremena. Sve je vrijeme dano za spas duša. I ako se moramo za tielo skrbiti, treba im razložiti, kako će im Bog to njemu i spasu duša posvećeno vrijeme nagraditi, pošto se je sam svojom svetom riečju obvezao, da će svakomu i sva vremenita dobra dati, što su mu od potrebe, ako samo ponajprije traži kraljevstvo nebesko i pravdu njegovu. Samo se po sebi razumije, da treba misijonara, bio brat franjevac ili brat Isusovac, primiti tamquam angelum Dei i u svem mu ići na ruku, da što bolje obavi svoj sveti posao.

Treće sv. Otac, kad je otvarao ovu svetu godinu, onda je uzevši u jednu ruku razpelo a u

drugu svjetlo prešao preko praga crkve sv. Petra, da tako sve ljude oprezne učini, neka bi upirajući oči u Razpetoga i imajući na pameti, da je pravo svjetlo jedino u Razpetoga i po Razpetom, prešli iz devetnaestog vieka u dvadeseti. Kad se na koncu ove godine otvori jubilej za sav sviet, a po tom i za nas, i kad se bude polnoćnica držala u noći od staroga ljeta na novo, neka i svaki župnik ili njegov namjestnik stupi u crkvu noseći u desnoj ruci razpelo a u lievoj sveću. A budući da se i kod sv. misije običaje na stalno mjesto u crkvi ili pred crkvom postaviti križ, to bi najbolje bilo, da se daje za svaku župu načiniti liepo razpelo, i da se kako na uspomenu sv. misije tako i na uspomenu načina, kako se otvara sv. godina, taj križ čuva, i da pred njim ako ne uvijek a ono bar po nedjeljah i svetkovinah gori sveća. Moglo bi se pred tim križem staviti i klecalo, da se prolazeći uzmognu laglje pred njim moliti. Pod Razpetim mogla bi se staviti tablica sa nadpisom:

1900 CHRISTUS DEUS HOMO VIVIT,
REGNAT, IMPERAT 1901.

Tako bi se ostavila liepa uspomena ljubavi napram Kristu Gospodinu i pobuda k istoj ljubavi za potomke naše. Ovaj će ordinarijat drage volje ići svakomu dušobrižniku na ruku, da se pristojan križ u tu svrhu nabavi, kojigod mu se prijavi. Neka se već sada po malo u tu svrhu prinosi sabiru.

Četvrto sv. Otac papa Leon XIII. hoće, da što više naroda dodje u Rim, neka bi se tako iztaklo jedinstvo svega tiela sa glavom sv. naše matera crkve. Zato nastojte one, koji mogu, nagovoriti, neka bi pošli u Rim. Svaki župnik neka bude tako dobar ter o tom preč. g. urednika "Vrhbosne" izviesti. Bude li priličan broj, ići ćemo napose, ne bude li, priključit će se našoj braći Hrvatom.

Peto od potrebe je svakako, da se osobitim načinom ove godine proslavi presv. Srce Isusovo, iz koga je upravo sve poteklo, štogod mu imamo zahvaliti. Upravo iz dna duše svoje umoljavam Vas, da već sada nastojite oko toga, da svaki župnik nekoliko župljana nagovori, neka bi k svetkovini presv. Srca Isusova pošli u Sarajevo, da ovdje u matici kao jedno tielo što više proslavimo to presv. Srce i javno pokažemo, koliko smo mu odani, što će i te kako dobro djelovati i na inovjerce.

Nalažem pak, da u svakoj župi infra Octavam SS. Corporis Jesu ili infra Octavam Cordis Jesu izadje procesija sa presv. sakramentom i da se mole ili pjevaju litanije presv. Srca Isusova, ter bude o tom i propovied. Osim toga u svakoj dekaniji treba ove godine da dekan pozove župnike, koji spadaju na njegovu dekaniju, neka u stanoviti dan oko svetkovine presv. Srca Isusova ili nešto kasnije ili prije prema raznim okolnostim svi dodju sa svojim narodom u ono mjesto, koje dekan dogovorno

za župnici, koji na njegovu dekaniju spadaju, opredieli, i tu da drže zajedničku svečanost u slavu presv. Srcu Isusovu i da izadju sa presv. Sarkramentom u procesiji na koje sgodno mjesto, gdje neka se javno služi sv. misa i neka bude propovied o presv. Srcu i neka se sav narod istom presv. Srcu posveti posvetnom molitvom propisanom od sv. Oca pape Leona XIII. Poslie mise neka se opet processionaliter vrata u crkvu.

Šesto da Gospodinu Isusu što više omilimo, neka se ove godine drži devetnica u čast presv. Srcu Isusovu pred svetkovinu, i neka se mole propisane molitve, kako se nalaze u obaška otisnutoj maloj knjižici izdanoj od preč. kaptola vrhbosanskoga. Tomu valja pridodati obećanje, da će svi vjernici dotične župe nastojati izkorieniti kakav zločest običaj: kolo, sielo, pijanstvo, psovke, kradju i. t. d. U tu svrhu mogli bi se vjernici nagovoriti, neka bi sad jedan sad drugi u prvi petak u mjesecu dao pjevati sv. misu u čast presv. Srcu Isusovu namjenom, da se na primjer psovka ili sielo ili kolo ili koje drugo zlo dokine. A da se uzmognu svi nabožno zabavljati, trebalo bi nastojati u svakoj župi ustanoviti društvo presv. Srca Isusova i Marijina, treći red sv. Franje, koji upravo čudesa tvori svagdje, gdje god se uvede. Kako treba postupati kod uvedenja trećega reda, neka se svaki obrati na ovdješnjega veleč. O. katehetu, Ignacija Strukića; a za način, kako se Congregatio Mariana ustanovljuje, može se tko hoće obratiti na preč. gosp. kanonika, dra. Ivana

Šarića. I društvo sv. Vinka Paulskoga puno bi dalo života svakoj župi.

Dobro je ovom sгодom preporučiti svakoga, neka čita knjigu: Kako treba navieštati rieč Božju; jer će iz nje naučiti, kako se može narod koristno pozabaviti, a da Boga ne uvriedi. Ali ni najbolji naputci ne će ništa koristiti, ako ne prignemo koljena svoja pred presv. Srcem Isusovim ter ga smjerno ne zamolimo, da se dostoji nas podučiti, kako da mu najbolje omilimo, i Gospodin će se odazvati takovoj molbi i ne će se oglušiti.

A da se laglje približimo presv. Srcu Isusovu, od potrebe je, da ključaricu njegovu bl. dj. Mariju zamolimo, neka nas ona unutra uvede ter nam pokaže tajne njegove. Ugleđajmo se u nju u svem, a osobito u štovanju presvetoga Srca Isusova, jer mu ona bješe prva štovateljica. Je li za njezinu vjeru ili za njezinu ljubav bilo na zemlji svetije stvari od tiela našega Spasitelja? O, koli je jako pogodilo srce Marijino ono koplje, kojim je Longin udario u Srce Isusovo i otvorio ga! Kako je negdje brižljivo i suznim očima ona sabirala krv i vodu, što poteče iz otvorene rane presv. Srca Isusova! Za cielo je ona samo klečeć promatrala tu groznu ranu. To je bio prvi izkaz ljubavi presv. Srcu Isusovu i prva odprošnja, prva javna pobožnost napram tomu presv. Srcu.

Kad je sv. Franjo Saleski razmišljavao o prevelikoj ljubavi, što ju je Gospodin izkazao sv. Katarini Sienskoj, da joj je naime mjesto njezina dao Srce svoje, onda je zavapio, a i mi s njim

zajedno zavapimo: O moj bože! Zašto se ne dogodi s našimi srci, što se je dogodilo sa onom blaženom sveticom Katarinom Sienskom, da naime Spasitelj naše srce uzme i svoje Srce da stavi na mjesto našega? Ali zar ne će on radje uzeti srce naše za svoje, neopozivo za svoje? O, da to hoće Isus da učini! Ja ga zaklinjem njegovim vlastitim Srcem i ljubavlju, koju ono ima, a koja je ljubav sve ljubavi. On će to za cielo učiniti, ako ga za to zamolimo. Ali sve da toga i ne učini, to on ipak ne će prièiti, da mi njegovo Srce uzmemo, kad mu je još uvijek u tu svrhu Srce otvoreno. I kad bismo mi morali svoja prsa otvoriti, da on odatle naše srce uzme pa svoje unutra stavi, ne bismo li mi to rado učinili? Njegovo ime neka je hvaljeno kroz sve vieke vjekova. Amen.

Sarajevo, dne 3. ožujka 1900.

† Josip, *v. r.*
nadbiskup vrhbosanski.

4. POD BARJAKOM PRESV. SRCA ISUSOVA* (II.)

Vrhbosna, br. 4 od 20. veljače 1906., str. 51.-54.

Stadler se prigodom svoje dvadesetpetogodišnjice biskupovanja, obraća vjernicima upućujući im poslanicu kojoj je dao onaj naslov koji je dao svojoj nastupnoj poslanici kad je preuzimao upravu vrhbosanske nadbiskupije "Pod zastavom presv. Srca Isusova". On oduševljeno iskazuje svoju radost što se pobožnost prema Srcu Isusovu raširila po cijeloj nadbiskupiji. Sam jubilej biskupovanja namjerava proslaviti na taj blagdan pozivajući vjerni puk da mu se u tome zdušno pridruži. Potom razlaže smisao pobožnosti prema Srcu Isusovu. Pri tome ističe da kod svake pobožnosti treba razlikovati dvoje: ono što je osjetilno i vidljivo i ono što je nevidljivo i duhovno. Beskrajna ljubav Gospodinova najvažnija je u pobožnosti prema Srcu Isusovu.

J o s i p ,
po milosti Božjoj i svete apostolske Stolice
nadbiskup vrhbosanski i metropolit, svim
vjernikom, koji su u ovoj nadbiskupiji vrh-
bosanskoj, blagodat i mir od Boga Oca
našega i Gospodina Isusa Krista.

1. Danas počima dvadeset i peta godina, kako sam ja milošću Božjom i sv. Stolice preuzeo upravu nadbiskupije vrhbosanske. Sretnim se uprav cienim, što se to baš na blagdan presv.

---

* Naslov je poslanici dao sam nadbiskup Stadler!

Imena Isusova sbilo, kojemu sam mislio da ću najbolje ugoditi, ako razvijem zastavu njegova presv. Srca ter njegove ovce oko nje okupim, da pručavajuć njegovu preveliku ljubav nauče jedino njega ljubiti ter se odvratiti od svega, što bi ih moglo odvojiti od nadpastira njihovih duša. S veseljem gledam natrag na proteklo vrijeme s razloga, što vidim, da se pobožnost k presv. Srcu Isusovu razširila po svoj našoj nadbiskupiji, tako da nema ni jedne župe u njoj, gdje se ona ne bi obavljala. Sam pak blagdan presv. Srca Isusova obavlja se posvuda, a imenito na nekih mjestih naše nadbiskupije tako svečano i uz prisutnost tako ogromne množine naroda, da se ni jedan drugi blagdan tako svečano ne obavlja, i da toliko hiljada ljudi takovom sgodom k svečanosti dolazi, koliko nikada u godini. Što se pak samoga Sarajeva tiče, sa poniznim i harnim srcem hvalim i slavim Gospodina Isusa, Sina Boga živoga, što se udostojao tako blagosloviti pobožnost k svojemu presv. Srcu, da na sam blagdan istoga presv. Srca mnogo hiljada ljudi dodje ne samo iz sve Bosne i Hercegovine, nego i izprieka. Zaista se može već sada ta pobožnost k presv. Srcu Isusovu nazvati pučka. A i pravo je, da je tako, jer je kako naša katedrala, tako i sva nadbiskupija vrhbosanska posvećena presv. Srcu Isusovu. A i pravo je, da je tako, jer i u životu našega Gospodina Isusa ništa se toliko ne sja koliko njegova prevelika ljubav, koju nam njegovo presv. Srce predstavlja. Jaslice, presv. Oltarski sakra-

menat, križ što nam drugo kazuju, ako ne ljubav, kojom nas hoće k sebi da pritegne i k svojemu presv. Srcu privine, koje je dao kopljem i otvoriti, da vidimo, kako je i zadnju kap krvi za nas dao, samo da mu za toliku ljubav vratimo ljubav.

Ja sam uprav zato, da se za toliku ljubav, koju je Gospodin Isus svim u obće, a napose nam kroz ovo dvadeset i pet godina pokazivao, što bolje zahvalimo, odlučio dvadesetpetgodišnjicu svojega biskupovanja u nadbiskupiji vrhbosanskoj slaviti na sam blagdan presv. Srca Isusova, što će se u našoj nadbiskupiji, osobito u Sarajevu obavljati dne 24. lipnja. Ja vas pozivam i molim smjerno, da u što većem broju iz svake župe sa svojimi dušobrižnici ovamo u Sarajevo dodjete, da zajedno proslavimo presv. Srce Isusovo ter se na ognju njegovu ogrijemo i oduševimo za njega, ter odlučimo njemu jedinomu svom dušom do zadnjega časa života svoga služiti ter se ničim ne damo odvojiti od ljubavi k njemu, našem Gospodaru i Bogu. Oni pak, koji ostanu kod kuće, neka takodjer što svečanije proslave blagdan presv. Srca Isusova, hvaleć mu za ljubav, kojom ih obuhvaća, i moleć ga za ljubav, kojom da oni njega svim svojim srcem obljuje, i to čvršće uz tu ljubav prionu, što se više pokvareni sviet sa djavolom takmi u mržnji na njega.

2. A da to laglje postignemo, nastojat ću vam sada protumačiti, što je uprav prava pobožnost k presv. Srcu Isusovu; jer znam, kako jako želi

naš Gospodin da mu se poštuje njegovo presv. Srce, i kako je on sklon svim uprav obilnih milosti dati, kojigod nastoje štovat mu njegovo presv. Srce. Znam ja dobro, da vi već znate, što je ta prekrasna pobožnost; no dobro je ipak, da si ju kad i kad u pamet dozovemo ter se na što veću ljubav potaknemo prema našem Gospodinu Isusu.

Pobožnost u obće jest skup vjerskih vježba prihvaćenih od vjernik', a odobrenih od crkve u svrhu, da se čast izkaže kojoj svetoj osobi ili stvari. Takove pobožnosti ustanovljuje crkva vodjena Duhom svetim prema potrebam raznih vremena i naroda na slavu Božju i našega Gospodina Isusa Krista, u čast majke Božje, u čast angjela i svetaca, na posvećenje duša i na korist cieloga kršćanskoga društva i cieloga svijeta.

Kod svake pobožnosti valja imati na pameti četiri stvari: s'm predmet štovanja; svrhu, koju kanimo tim štovanjem postići; posebne vježbe, kojimi se izkazuje počast predmetu štovanja i kojimi se postizava predstavljena svrha; plod, što ga proizvode te posebne vježbe. Preveć bi bilo toga najednom, kad bi se sve to htjelo ovdje protumačiti. Zato ćemo gledati jedino razložiti, što se kod pobožnosti k presv. Srcu Isusovu osobito štuje, to jest, pita se, koji je predmet te pobožnosti.

3. Kod svake pobožnosti, što se tiče čovječje naravi našega Gospodina Isusa, valja razlikovati

dvoje: nešto, što je sjetilno i vidljivo, a drugo, što je nevidljivo i duhovno; obadvoje zajedno sačinjavaju predmet pobožnosti; duhovni i nevidljivi predmet priobćuje, daje svoje dostojanstvo i predmetu tielovnomu; no po tom vidljivom predmetu proziva se pobožnost.

Dvostruki predmet pobožnosti prema presv. Srcu Isusovu naznačio je sam naš Gospodin Isus, kad je on odkrivši svoje presv. Srce bl. Margariti Alakok kazao: Evo ono Srce, koje je toliko ljubilo ljude! Rekavši Gospodin: Evo ono Srce, pokaza na svoje Srce, čim je naznačio, da valja uprav njegovo naravno tielovno Srce štovati. I sama bl. Margarita Alakok, kojoj se Gospodin Isus ukazao, svjedoči to isto, jer pisa u svojem 126. listu: "Moj božanski Spasitelj uvjerava me, da mu vanredno godi, da ga štiju pod obličjem njegova Srca, u svrhu da tim predmetom gane bezćutna srca ljudska". Samo dakle naravno Srce Isusovo jest predmet vidljivi, tielovni, sjetilni pobožnosti.

No ne smije se ostati kod cigloga i pukoga naravnoga Srca Isusova, jer sam Gospodin reče: Evo ovo je ono Srce, koje je toliko ljubilo ljude. Ljubav dakle njegova jest ono, što je osobitog štovanja vriedno. A i njegova jest ono, što je osobitog štovanja vriedno. A i bl. Margarita Alakok spomenu, da Gospodin zato hoće neka se njegovo Srce naravno štije, ne bi li se njime ganula bezćutna srca ljudska, razumije se na ljubav k Isusu.

Bezkraina dakle ljubav našega Gospodina Isusa Krista, koju je k nam gojio, jest glavni i duhovni predmet pobožnosti k Srcu Isusovu, a samo naravno tielovno njegovo Srce jest ono, što nam predstavlja tu ljubav, jest vidljivi predmet te pobožnosti.

A koja je to ljubav, koju nam je izkazao. To je ona neizmjerne ljubav, koju nam je pokazao, kad je za nas i za naše griehes preuzeo muku i smrt na drvu križa; jest ona ljubav, koju nam je pokazao u presv. Sakramentu davši nam sebe za duhovnu hranu; jest ljubav, za koju mu ljudi nisu vratili ljubav, nego nezahvalnost, nemarnost, hladnoću, nepristojnost, nevjernost, nepravde, ruglo psolve. Sve je to naš Gospodin predvidio, pa ipak nije ga sve to moglo odvratiti od nauma, da nam ne pokaže i da nam ne zasvjedoči svoje neizmjerne ljubavi time, da se svega nam dao. To je ono, što je sam Gospodin bl. Margariti kazao: "Evo ovo je ono Srce, koje je toliko ljubilo ljude, da nije ništa štedjelo, nego se iscrplo i iztrošilo, samo da im pokaže svoju ljubav, a za zahvalnost od većine nije drugo primilo nego nezahvalnosti, prezire, nepristojnosti, svetogrdja i hladnoću, što imaju prema meni".

Prema tomu valja kod te pobožnosti posmatrati Srce Isusovo sa dvostrukoga gledišta: u jednu ruku u koliko gori od ljubavi prema ljudem, a u drugu u koliko ga ti isti ljudi od nezahvalnosti strašno vriedjaju. I zato prava pobožnost k presv. Srcu Isusovu treba da u sebi sadrži dvostruko

čuvstvo: ljubav, koja odgovara njegovoj ljubavi, i bol, koja nas goni, da naknadimo uvrede, što mu se od ljudi nanose, i da izpravimo nepravde, što ih on trpi.

Da pak laglje izvedemo, imajmo vazda na pameti, da klanjanja vriedno Srce Isusovo one čini dielnici svojega neizmjernoga blaga, koji idu za tim, da budu dielnici njegovih bolova. A budući da je od potrebe primati od punine Srca Isusova i budući da je ono vrutak života i milosti i slave, valja da se k njemu utječemo u svojih potrebah i protivštinah. Prinesimo mu svoja srca prazna od svih zemaljskih strasti, da ih ono onda napuni svojimi čuvstvi. Prikazujmo često to klanjanja vriedno Srce jedinoga Sina Božjega njegovu presv. Otcu kano jedinu savršenu naknadu za našu nemoć. Spomenimo se ujedno, ako je u nebu Bog sve svojim svetcem, da je Srce toli ljubeće našega Gospodina isto tako na zemlji sve onim, koji ga ljube i koji mu se klanjaju u duhu i u istini.

Imajmo osobito na pameti, da Srce Isusovo kao vrutak ljubavi proizvodi kano glavni učinak u onih, koji ga poštuju, ljubav, mir i svezu sjedinjenja; da im priobćuje svoja čuvstva; da im u dnu srca usadjuje zapovied ljubavi k iskrnjemu, koju nam je dao uoči svoje smrti, kad je svojim apostolom, a preko njih i svim vjernikom kazao: Dajem vam zapovied novu, da se ljubite medju sobom; po tom će se spoznati, da ste učenici moji (Iv. 13, 35).

4. No treba znati, da ne valja duhovnu stranu pobožnosti k presv. Srcu Isusovu odvojiti od tielovne i vidljive, i suprotno; jer ako to i jesu dva različna predmeta iste pobožnosti, valja ih ipak kod same pobožnosti spojiti. Mnogi se u tom varaju. Kad naime čuju rječ: Srce Isusovo, onda sve svoje misli skupljaju oko tielovnoga diela te pobožnosti, oko naravnoga Srca Isusova, onako po prilici kano kada se štuju moći svetaca. Ne tako. Misao, kakovu valja imati o tom presv. Srcu, posve je različita od te, i vrlo je veličanstvena.

Ponajprije valja presv. Srce Isusovo posmatrati kano nerazdruživo sjedinjeno sa njegovom dušom i sa njegovom božanskom osobom, a tim sjedinjenjem kano podignuto u stanje božansko, puno života, razumnosti i čuvstva.

Drugo, valja Srce Isusovo posmatrati kano najvrstnije i najglavnije sredstvo osjetnih čuvstva njegovih, njegove ljubavi, njegove poslušnosti, njegovih želja, njegovih bolova, njegovih radosti i žalosti; kano počelo i sielo svih krjeposti Boga-čovjeka.

Treće, valja ga posmatrati kano središte svih nutarnjih patnja, što ga je stajalo naše spasenje; osobito kano okrutno ranjeno i otvoreno kopljem, kojega je udarac primilo na drvu križa.

Napokon valja Srce Isusovo posmatrati kano posvećeno predragocjenimi darovi Duha svetoga i uljevom svega blaga milosti.

Sve to spada stvarno na to božansko Srce. Odatle vuče ono svoje dostojanstvo, svoju cieniu, svoju vrstnoću, a po tom sve to spada na pravi predmet prave pobožnosti naprema presv. Srcu Isusovu. Jest, to Srce pravi je predmet te pobožnosti, koje je tako razpoloženo, tako goruće od ljubavi, tako žalostno od patnja i bolova, tako ranjeno.

Srce Isusovo sjedinjeno s dušom i s osobom božanskom, zajedno sa darovi i milostmi, što ih uključuje, zajedno sa krjepostmi i čuvstvi, kojim je počelo i sielo, zajedno sa nutarnjimi bolovi, kojim je ono središte, zajedno sa ranom, što ju je primilo na drvu križa: sve je to podpun i savršen predmet, što se svim vjernikom predlaže kano vriedno klanjanja i ljubavi, predmet očito najsvetiji, najuzvišeniji, božanski, najsladji, najljubežljiviji, najnježniji što se može pomisliti.

5. A zašto se sa duhovnom stranom pobožnosti k presv. Srcu Isusovu spaja počitanje naprema samomu Srcu Isusovu od mesa? Da se to kako treba shvati, treba imati na pameti, da su naše više moći, kao razum i volja, sjedinjene sa nižima; zato, kao što smo mi sastavljeni od duše i tiela, tako se u naših djelovanjih opažaju više i niže moći. Tako na primjer ljubav čisto duhovna nije uprav ljubav čovječja, jer čovjek nije čisti duh, i suprotno. Kad mi dakle koga ljubimo kano razumni stvorovi, to više djelovanje, što iz volje proizhodi, proizvodi u nižem odgovarajuće ćućenje. Ako je koje čuvstvo neovisno o naših

osjetih, to je bez sumnje naša ljubav k Bogu; a ipak čitamo u životu svetaca, kako je ta ljubav proizvela u srcih njihovih potresnih ćućenja jakih, ili nježnih, ugodnih ili žalostnih. Ono dakle, što čini, da srce predstavlja ljubav, jest onaj naravni vez, što postoji izmedju ćućstva ljubavi i izmedju osjećanja i ćućenja samoga naravnog srca: stvar, koja je tako naravna i svim tako poznata, da svi narodi jedno mjesto drugoga upotrebljuju, kano da isto znače; svagdje svi govore srce, kada hoće da izraze samu ljubav.

Naš pak Gospodin Isus budući da je bio savršen ćovjek, to je u njem više nego u ikojem drugom ćovjeku Srce njegovo bilo u podpunom suglasju sa ćućstvom i ćućenji. Jednoga dana reče on bl. Margariti Alakok: Dat ću ti ćitati u knjizi ljubavi, to jest u Srcu njegovu. I nam on govori: Uzmite, ćitajte; ćitajte moju radostnu ljubav, no još više ćitajte moju ljubav trpeću, moje utiske straha, neugodnosti, žalosti cieloga moga života na zemlji. To božansko Srce, koje sada ne može imati ganuća silovitih i ćućstva žalostnih, jer se ne slažu sa stanjem njegove slave, ipak je ćutljivo za sva ona ćućstva, što ne mute savršena blaženstva nebeskoga Naša dakle ljubav, i to je za nas najveća slast i utjeha naše žrtvice, naše pobožnosti, naša odanost djeluju na Srce Isusovo ter čine, da ono kuca ugodnije i da uživa gledajuć naša ta dobra djela.

6. Još valja i to pripomenuti, da se mi ne klanjamo Srcu Isusovu odvojenu od njegove božanske osobe, nego se mi klanjamo živomu Srcu Isusovu spojenu s njegovom osobom božanskom, ili mi se klanjamo osobi božanskoj Sina Božjega u njegovu presv. Srcu. Kad se klanjamo njegovoj božanskoj osobi, to biva poradi božanstva osobe same; a kad se klanjamo Srcu Isusovu spojenu sa osobom božanskom, onda mu se i opet klanjamo poradi veličanstva same osobe božanske.

Prema tomu bl. Margarita Alakok namjenjuje Srcu Isusovu sve ono, što kazuje o Spasiteljevoj osobi, i svu čast, dužnu osobi njegovoj, prikazuje presv. njegovu Srcu; jer ona za Srce Isusovo ne samo kazuje, da ono ljubi, trpi, da je žalostno, uvriedjeno, da je sve sama ljubav: rieči, što odgovaraju Srcu njegovu; nego ona tvrdi, da je Srce božansko svjetlo, da je sveznajuće, svemoguće; ona upravlja na Srce Isusovo molitve, što se odnose na njegovu osobu božansku: Srce Isusovo spasi me, ravnaj me, pouči me!

Sve naime pobožnosti i sve svetkovine, ustanovljene u čast našega Gospodina, imaju u obće pred očima uzvišenost osobe Isusa Krista; no povrh toga ima svaka posebna pobožnost nešto napose, što poštuje, i to jedna poštuje ovo njegovo otajstvo, a druga drugo; jedna iztiče ova njegova svojstva ili njegove vrline, a druga druge; uprav po tom posebnom obilježju razlikuju se razne pobožnosti jedna od druge. Mi naime

budući da ne možemo u jedan mah ovdje na zemlji slaviti sve vrline i svojstva našega Gospodina, mi ih poštujemo jedno po jedno posebnom pobožnošću i posebnom svetkovinom. Kod pobožnosti pak k presv. Srcu Isusovu imamo pred očima kao nešto posebno: božansku ljubav.

Sve, istina, svetkovine i pobožnosti u čast Spasiteljevu imaju nekim načinom pred očima njegovu ljubav, no nijedna od njih ne obsiže i ne poštuje sve ljubavi Kristove; što više, nijedna od njih ne poštuje sama sobom ljubavi njegove izravno. Sve imaju pred očima ovo ili ono otajstvo, sve, istina, proiztječu iz ljubavi, no nijedna izriekom ne poštuje ljubavi Kristove. Suprotno svetkovina i pobožnost u čast presv. Srcu Isusovu ne predstavljaju nam kakovu posebnu milost, kakovo posebno otajstvo, nego nam predstavljaju sielo i počelo svih otajstva: ljubav njegovu; jer ta pobožnost vodi nas od zraka i traka k ognjištu, od potoka i rieka k vrtku, od grana k samomu korjenu.

7. Nebo zove se sielo Božje, sielo, gdje Bog boravi, jer je nebo uprav ono mjesto, gdje Bog osobitim načinom pokazuje slavu svoju. Tako se i presv. Srce Isusovo zove sielo božanske ljubavi, jer tu boravi ona neizmijerna ljubav, od koje je naš gospodin vazda gorio prema ljudem, koju im je vazda osobitim načinom pokazivao, a i sada im ju još pokazuje.

Poštuјmo zato presv. Srce Isusovo svom dušom svojom, jer je ono svojom krvlju

uzdržavalo tielo njegovo, koje je on sve žrtvovao za spasenje roda ljudskoga. Poštujmo njegovo presv. Srce, jer je ono izlilo svu krv svoju do zadnje kapi za nas. Poštujmo njegovo presv. Srce, jer je ono kroz sav njegov život sve ćutjelo, štogod je njegova presv. duša zasnovala za spasenje naše, osobito jer je ono za vrijeme muke i smrti njegove neizkazane boli za nas trpjelo. Poštujmo njegovo presv. Srce, jer nam ono predstavlja njegovu neizmjernu ljubav, što nam je u ono vrijeme uprav pokazao, kad ga ljudi odlučili smaknuti s ovoga svieta, odlučivši ostati s njimi u presv. Oltarskom sakramentu, ter im dati dokaz neizkazane ljubavi za neizrecivu njihovu mržnju. Poštujmo Srce Isusovo, jer je njegova neizmjerna ljubav odabrala najmučniju smrt na drvu križa za odkupljenje roda ljudskoga i htjela, da tu najveću ljubav nezahvalnim ljudem predstavlja Srce njegovo, poradi čega je i zapovjedio Margariti Alakok, neka bi se njegovo presv. Srce štovalo, puno plama ljubavi, no prepletено trnjem i providjeno križem: neka bi se tako svak, čim pogleda na presv. Srce Isusovo, spomenuo ljubavi, što mu je Spasitelj pokazao na križu, umrvši za njega od ljubavi i uslied bolova od ljubavi; neka bi se sjetio prevelikih plamenova ljubavi u presv. Oltarskom sakramentu, koji je on ustanovio kao spomen ljubavi pokazane na križu; neka bi si u pamet dozvao, da za tu dvostruku preveliku ljubav nije on drugo žeo nego nezahvalnost, prezir, ruglo, sramotu;

neka bi ga ta nepojmljiva ljubav prema ljudem sklonila, da za tu ljubav nastoji vraćati ljubav, da za bolno pretrpljene prezire i rugote preuzme na se protivštine, što mu ih on u svojoj dobroti i providnosti šalje, da za nanesene mu uvrede dade kakovu naknadu.

To ćemo pak osobito time postići, ako se svaki prvi petak ili svaku prvu nedjelju u mjesecu preko sve godine, a osobito u vrijeme sv. korizme dostojno izpovjedimo i pričestimo znajući, da se to presv. Srcu Isusovu najviše mili.

8. Naš je Gospodin kazao, da je ondje naše srce, gdje nam je blago. Bude li njegovo presv. Srce naše blago, onda će ondje biti i naše srce s njegovim sjedinjeno. A jest u istinu Srce njegovo pravo blago ljubavi, milosti, milosrdja, posvećenja, spasenja. U svojem 126. listu piše bl. Margarita Alakok: "Presv. Srce Isusovo jest blago sakriveno, koje ne ide za drugim, nego da se razprostire i porazdieli, da se obogati naše siromaštvo; jer si je on stvorio tu odluku, da to Srce očituje ljudem i da im otvori sve bogatstvo, što to blago u sebi sadrži, da se svi oni, koji mu uzhtjednu dati i izposlovati svaku ljubav i svaku čast, koliko im bude moguće, obogate obilato tim božanskim bogatstvom, kojemu je vratak to presv. Srce".

Tražimo dakle u tom presv. Srcu sve, što nam je od potrebe; utecimo mu se u svako vrijeme, na svakom mjestu. Njemu je osobito

drago, nam činiti dobro, da se čini, da je njegovo neizcrpljivo blago samo zato otvoreno, da nas njime obogati. To je blago vječno što se tiče njegova trajanja; jest neizmjereno, jest tako veliko, da je nemoguće izreći ga. Crpajmo s veseljem iz toga vrutka prema rieči Izaije proroka: Crpat ćete s veseljem iz vrutaka Spasiteljevih. Amen.

(Ovaj pastirski list neka se vjernikom pročita prve korizmene nedjelje.)

Sarajevo, na blagdan presv. Imena Isusova
14. siečnja 1906.

† **Josip**, v. r.
nadbiskup vrhbosanski.

5. POD BARJAKOM PRESV. SRCA ISUSOVA* (III.)

Vrhbosna, br. 5 i 6 od 20. ožujka 1906., str. 74.-79.

Ista tematika i isti naslov je u korizmenoj poslanici upućenoj svećenicima. Ovdje govori da je Srce Isusovo neiscrpno vrelo dobra. U svrhu svečanije proslave Presvetog Srca Isusova Stadler poziva svećenike da mu se u što većem broju pridruže u njegovom slavlju, savjetujući im da se u korizmenom vremenu marljivije posvete proučavanju Presvetoga Srca. Presveto Srce Isusovo jest bezdan svakoursnih dobara kojemu bismo se trebali utjecati poradi vlastitih potreba, pogotovo ako se nađemo u ponoru protivljenja Božjoj volji. Jedina želja Srca Isusova jest da puninu života koju posjeduje daruje ljudima.

J o s i p ,
po milosti Božjoj i svete apostolske Stolice
nadbiskup vrhbosanski i metropolit, svim
svećenikom, što su u ovoj nadbiskupiji
vrhbosanskoj, blagodat i mir od Boga Ota
našega i Gospodina Isusa Krista.

1. Kako je nužno, da onaj, koji hoće druge putiti na dobar život i popraviti ih, s'm bude dobar, pokazuje nam Gospodin ovom prisposodobom: Svako se drvo po rodu svom poznaje. Jer se smo kve ne беру s trnja; niti se groždje ne bere s

---

* Naslov je poslanici dao sam nadbiskup Stadler!

kupine (Luk. 6, 44). Kao što nikomu na pamet ne dolazi, da će moći s trnja brati smokve ili s kupine groždje; tako nitko pametan ne će pomisliti, da onaj može druge izpraviti, koji zlo misli, radi, živi. A kakav je tko, razabira se po njegovih djelih, jer su djela plodovi, po kojih se razpoznaje, kakova im je narav, kao što se drvo razpoznaje po rodovih. Time Krist ujedno iztače, kako se pravi učenici i naučitelji i vodje razpoznaju od krivih i opakih.

Pokazavši tako Gospodin, da se po dijelih razpoznaje dobar i zao čovjek, kao što se drvo razpoznaje po plodovih, sad opet to dokazuje na drugi način veleći: Dobar čovjek iz dobra blaga srca svojega iznosi dobro; a zao čovjek iz zla blaga iznosi zlo (Luk. 6, 45). Isto je blago srca, što korien drveta; kojigod dakle u srcu ima blago trpljivosti i ljubav k savršenosti, radjajuć najbolje plodove čini sve, štogod je Gospodin Isus zapovjedio; koji pak u srcu čuva zlo blago, čini sve protivno. Kakova je rieč, pokazuje srce, iz kojega proizlazi: jer iz punine srca govore usta, kako tvrdi naš Gospodin (Luk. 6, 45). Posve je naravno, kad unutra obiluje opakost, da se i na usta preliju opake rieči; zato kad čuješ ili vidiš kojega čovjeka gdje izgovara ili piše nepoštene rieči, zle i protivjerske stvari, ne misli, da je u njem samo onoliko opakosti, koliko ju riečmi i pisanjem izriče, nego tvrdi, da je izvor obilatiji od potoka, što izvire! Gospodin onim: "što govore usta", iztače sve, štogod mislimo, govorimo, pišemo, činimo;

jer je običaj u sv. pismu, da se umjesto samih stvari stave rieči.

2. Ako po riečih Gospodnjih dobar čovjek iz dobra blaga srca svojega iznosi dobro: tko će pojmiti, što se sve dobra nalazi u neizmjernom blagu presvetog Srca Isusova? Ako je istinito, da je srce čovječje neizpitljivo: *Cor omnium inscrutabile* (Jerem. 17, 9), tko će onda moći izpitati bezkrajno otajstvo Srca Boga-čovjeka? Može se o tom presv. Srcu bez sumnje sa Jobom (36, 26) kazati: nadmašuje svako znanje; ili sa crkvenjakom (Eccles. 43, 33): Zaman se trudite, da ga shvatite; ili sa sv. Pavlom (Rom. 11, 33): *O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, et investigabiles viae ejus! Quis enim cognovit sensum Domini?*

Mi ne možemo spoznati, što je presv. Srce Isusovo, van po objavah, što nam ih je on sam dao, ili po djelih, što ih je njegova ljubav proizvela. No ni te objave ni ta djela ne mogu nas osposobiti, da spoznamo sve divote presv. Srca Isusova, jer one nadmašuju svačiji stvoreni um, pošto su one neizmjerne, kao što je neizmjerna i sama ljubav, koja u njih sa svojom puninom prebiva.

Ali ako se neizmjerna ljubav presv. Srca Isusova ne da obuhvatiti, može se ipak slabim našim umom toliko o njoj pojmiti, koliko nam je od potrebe, da se oduševimo za njega i da nam se naše hladno srce užeže od njegove ljubavi, ter se čvrsto odlučimo, njemu jedinomu služiti i njega

jedinoga svom dušom ljubiti. Kad sam ja prije 25 godina medju vas došao, razvio sam barjak presv. Srca Isusova ter sam vas pozvao, da se oko njega okupite i zajedno da pod njim radimo u vinogradu Gospodnjem. Kao što su Židovi, kad su hram gradili, jednom rukom gradili, a drugom se borili protiva svojih silnih neprijatelja; tako smo i mi tečajem 25 godina jednom rukom gradili, a drugom se borili ne samo protiva neprijatelja, nego i protiva onih, od kojih pravom očekivamo, da će nam biti u pomoći. Trista zapreka stavljalo nam se na put; navaljivalo se na nas tajno i javno i od onih, koji bi po svojem zvanju bili zvani, da nas brane; podmećivalo nam se, na što ni najgori ljudi ne običavaju ni misliti, a kamo li učiniti; ni našega imena ne mogoše čuti, tako da bismo možda u malom i mi smjeli sa sv. Pavlom (1. Cor. 4) reći: *Maledicimur, et benedicimus: persecutionem patimur, et sustinemus: blasphemamur, et obsecramus: tamquam purgamenta hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. I ne branismo se uprav zato, što vojevasko pod barjakom presv. Srca Isusova, koji je došao, da ovaj sviet spase non sua omnipotentia, sed sua patientia et humilitate et mansuetudine. Povedimo se, braćo, i mi za primjerom našega Gospodina, pa se žrtvujemo za svoj narod, žrtvujemo se i za one, koji nas progone, koji nam zlo rade! Tako ćemo se najbolje odužiti Gospodinu Isusu za dobročinstva primljena od njega tečajem 25 godina. Ja ću, ako Bog da, uprav na blagdan presv. Srca*

Isusova dne 24. lipnja t. g. slaviti dvadesetpetgodišnjicu svojega biskupovanja u ovoj nadbiskupiji, pa vas smjerno pozivam, da u što većem broju sa što više naroda ovamo u Sarajevo dodjete, da proslavimo javno to presv. Srce, jer je svake hvale dostojno; da mu se za primljene darove zahvalimo ter si novih milosti izprosimo; da ga zamolimo, neka bi nam oprostio nanesene mu uvrede; da nam osobito tu milost podieli, neka bismo u milosti njegovoj uztrajali do konca života.

A da sve to što bolje pogodimo, proučavajmo osobito u ovo osbiljno korizmeno vrijeme presv. Srce Isusovo, da sve bolje uvidimo, kako ono u sebi sadrži uobće sva dobra, a napose sve ono, što očišćava naš život (vitam purgativam), što nam život sve većma prosvjetljuje (vitam illuminativam), što nas s Gospodinom sve uže i tješnje veže (vitam unitivam).

3. Presv. Srce Isusovo jest bezdno svakovrstnih dobara, gdje siromasi treba da puste svoje potrebe; ono je bezdno radosti, gdje valja postaviti sve svoje žalosti; ono je bezdno poniženja za naše oholosti, bezdno milosrdja za nevoljne, bezdno ljubavi, gdje je od potrebe metnuti sve svoje nevolje i protivštine.

Prema tomu blažena djeвица Margarita Alakok, da nas potakne na to, neka bismo presv. Srce Isusovo smatrali bezkrajnim bezdnom najvećih dobara ter se k njemu vazda utjecali, evo kako nas na to nagovara.

Ako smo u bezdnu nevolj' i žalosti, udjimo u

to božansko Srce, jer je ono naša utjeha, u kojoj valja da se izgubimo, a da ne poželimo oćutjeti njezinu slast.

Ako se nalazimo u bezdnu protivnosti i oporbe naprema Božjoj volji, onda je od potrebe, da se podvrgnemo i složimo sa božanskim Srcem Isusovim i tu da svu svoju opornost ostavimo, pa da se s njim podudaramo u svem, što se u njemu mili i što od nas kani učiniti.

Ako se nalazimo u bezdnu suhoće i nemoći, podajmo se preljubeznomu Srcu Isusovu.

Ako smo u bezdnu siromaštva i golotinje, podjimo k Srcu Isusovu, i ono će nas obogatiti. Nalazimo li se u bezdnu slaboće, poradi koje padamo svaki čas, podajmo se jakosti presv. Srca, koje će nas ojaćiti i oslobodit nas.

Jesmo li u bezdnu protivština, utecimo se k Srcu Isusovu vriednu klanjanja, koje je puno milosrdja.

Nalazimo li se u bezdnu oholosti i precjenjivanja samih sebe, pustimo to u bezdno poniženja presvetog Srca Isusova.

Jesmo li u bezdnu neznanja, podjimo k ljubeznomu Srcu Isusovu, gdje ćemo naućiti njega ljubiti i ono ćiniti, što od nas želi.

Ako se nalazimo u bezdnu nevjerstva i nepostojanosti, podajmo se ćvrstoći i postojanosti presv. Srca Isusova.

Ako se nalazimo u bezdnu uboštva, podjimo k Srcu Isusovu, gdje ima svakovrstnog obilja i svakovrstnih dobara.

Nalazimo li se u bezdnu nezahvalnosti gledom na dobročinstva primljena od Boga, idimo k Srcu Isusovu, gdje je vrelo harnosti, kojom će nas napuniti, ako je hoćemo primiti.

Ako vidimo da smo gotovi na srdžbu, hajdmo k bezdnu krotkosti ljubznoga Srca Isusova, da nas učini poniznimi i krotkimi u srcu.

Nalazimo li se u bezdnu raztresenosti, hajdmo da ih bacimo u bezdno mirnoće presv. Srca Isusova, i ono će nam dati bez sumnje, da održimo pobjedu.

Ako se junački borimo, podajmo mu se kano bezdnu čistoće i utjehe, da nam očisti naše namjere i preobrazi naše želje i naume, ter im zadovolji.

Ako se nalazimo u bezdnu tame, obasjat će nas svojim svjetlom, kojemu valja da se podamo, neka nas kao sliepce rukovodi.

Kad ronimo u bezdno žalosti, valja da uronimo u bezdno radosti presv. Srca Isusova, gdje ćemo naći blago, što će razagnati sve naše žalosti i tjeskobe duševne.

Kad smo bez mira i pokoja, bacimo se u bezdno mira toga klanjanja dostojnog Srca Isusova, i toga mira ne će nam moći nitko oteti.

Podajmo se često ljubavi toga ljubznoga Srca, da ne učinimo ništa bližnjemu, što bi moglo ma najmanje povriediti tu krepost; i ne učinimo ništa drugomu, nego samo ono, što bismo željeli, da drugi nam učini.

Kad smo u bezdnu gorčine i muke, podjimo k Srcu Isusovu, gdje ćemo naći blago radosti, što će nas podvrći svemu, što on hoće. Tu valja da uztrajemo šuteć, a da sebi ne ugadjamo.

Nalazimo li se u bezdnu straha, podjimo k Srcu Isusovu, bezdnu pouzdanja, i tu će nam se strah preobratiti u ljubav.

Ćutimo li, da smo u bezdnu nezadovoljstva i dosade, bacimo se u bezdno Srca Isusova, da svu dosadu i sve nezadovoljstvo izgubimo ter da zadovoljstva ni u čem drugom ne tražimo ni ne nadjemo, nego jedino u Srcu Isusovu.

4. I tako Srce Isusovo ima u sebi puninu života božanskoga, i ono ne želi ništa drugo, nego da od te punine što više ljudem daje: Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant (Iv. 10, 10). I premda od te punine svim ljudem dobre volje nudi u izobilju, ne primaju ipak toga života svi u istoj mjeri: početnikom u duhovnom životu nudi dobra života, koji očišćava (vitam purgativam); taj se život tako zove, jer mu je glavni zadatak, očistiti duše; onda se obraća na one, koji napreduju u kršćanskom životu, ter ih obasjava svjetlom života, koje im svietli na putu u nebo, to je tako zvana vita illuminativa; napokon savršenim kršćanom otvara blago života, što je tako zvana vita unitiva, a koji je život kruna božanskog života u dušah, jer ih uzko spaja s Bogom. Premda taj spojni život biva savršen istom u nebu, može on ipak već na ovom svietu postići visok stepen.

5. Da se uvidi, kako presveto Srce Isusovo ima punina toga trostrukog života, i kako ga ono daje svim ljudem, bl. Margarita Alakok gledala nam je predočiti u raznih slikah.

Ona život, koji očišćava (*vitam purgativam*), prisposoblja sa putom na uzburkanom moru, sa putom strmim, sa teškim poslom, sa krvnom žrtvom, sa ognjem što očišćava, sa strogim sudom, sa neprekidnom smrću, a ujedno nam pokazuje, kako nam se presv. Srce Isusovo nudi, da nam pruži pomoć, kojom da prevladamo sve teškoće toga mučnoga života.

Da nam pak pokaže, kako se sva dobra života prosvjetnoga (*beneficia vitae illuminativae*) nalaze u presv. Srcu Isusovu, ona to presv. Srce naziva knjigom života, školom božanske ljubavi, suncem duša.

Budući da je presv. Srce Isusovo za svoga umrlog života imalo puninu spojnoga života (*plenitudinem vitae unitivae*) sa svojim dvama glavnim plodovima: s ljubavlju i s mirom, to nam blažena Margarita predstavlja klanjanja dostojno Srce Isusovo kano peć ljubavi, kano sladku pustinju za duše, kano mirno i sigurno prebivalište, kano svetu bogomolju za dušu, što se Bogu moli, kano nebo pokoja, kano vječnu baštinu, kano plod pravoga drva života, kano otčinsko krilo za svete duše.

6. Prema tomu blažena Margarita, da nas oduševi za život, što čovjeka očišćava (*pro vita purgativa*), poziva nas ovako: Unidjite u to

ljubezno Srce, kano što putnik ulazi u sigurnu ladju, gdje je čista ljubav ili bolje samo presv. Srce Isusovo kormilar, koji će vas sretno voditi po uzburkanom moru ovoga svieta. On će vas očuvati od greben' i oluj', što su napasti sa strane naših neprijatelja, naše strasti, naše samoljublje, naša taština, zle sklonosti, što ih imamo spram naše volje i našega suda. Ovaj božanski kormilar očuvat će nas od svih tih pogibli; on će uništiti sve naše neprijatelje, da uzmognemo brodit mirno, bez straha i neperilika ter sretno dospjeti u luku spasenja. O, kad bi se moglo pojmiti, kako duše napreduju, kad su u tom vjerne, da se dadu voditi od ovoga božanskoga kormilara u ladji njegova presv. Srca puna ljubavi! Treba se dakle posve povjeriti brizi našega mudroga kormilara i sva svoja djelovanja činiti podajuć se božanskoj providnosti presv. Srca Isusova. Govorimo često našem Gospodinu: Spasi me i ne daj, da poginem u potopu mojih opakosti!

Uzak je put, što vodi u život, reče naš Gospodin (Mat. 7, 14). Kako je trnovit i težak put kraljevstva nebeskoga! Ne može čovjek tim putem hoditi, a da si sile ne nanese: *Regnum coelorum vim patitur et violenti rapiunt illud* (Mat. 11, 12). Pogibli na hiljade okružuju takova putnika, i bezbrojne poteškoće prieče ga na putovanju. Gdje će usred tolikih pogibli naći utočišta? gdje će naći malo mira, da odpočine, ter uzmogne nastaviti svoje putovanje? U breveu

beatifikacije blažene Margarite odgovara se na ta pitanja: *Ecquis enim tam durus ac ferreus sit quin moveatur ad redamandum Cor illud suavissimum idcirco transfixum ac vulneratum lancea, ut animus ibi noster **quoddam quasi latibulum ac perfigium** habeat, quo se ab hostium incurSIONE insidiisque recipiat ac tueatur.*

Prema tomu i sam Gospodin, kad je g. 1688. bl. Margariti udielio velike utjehe i slasti, reče joj, da joj je to dao, da ju ojači za sve i u svem, što joj je bilo trpjeti. Pij i jedi, govoraše joj Gospodin, kod stola mojih slasti, da se okriepiš ter hodiš srčano, jer ti je ići dugim i teškim putem, na kojem će ti trebati odahnuti i mirovati u mojem Srcu, koje će ti u tu svrhu vazda biti otvoreno tako dugo, dok budeš hodila timi putovi.

Čovječji život jest borba, reče Job. Mi to znamo iz iskustva, jer nam se valja bez prestanka boriti proti samim sebi, proti svietu i djavolu. No gdje ćemo naći tvrđavu, u kojoj bismo se mogli skloniti? Božansko Srce Isusovo jest kano jaka nepredobiva tvrđava proti navalam neprijateljskim, tvrdi bl. Margarita pa nastavlja: Srce Isusovo jest tvrđava i sigurno utočište proti srdžbi božanskoj podpaljenoj ljudskimi griesi; no Srce Isusovo ne će nas ostaviti, kako se ja tomu nadam i za što ga ja svim svojim srcem molim. Pustimo ga, neka ono djeluje, a mi budimo mirni! Ono hoće dosta duša izvaditi iz vječne propasti.

Videći pak Otac vječni, kako se ljudi ne će da obogate i okoriste predragocjenim blagom presv.

Srca Isusova prema svrsi, za koju im je bilo darovano, nego da suprotno nastoje uništiti ga i dignuti ga, kad bi mogli, sa ove zemlje, On u prekomjernom svom milosrdju posluži se njihovom opakosću, da im bude još puno korisnije to dragocjeno blago, od kojega je on udarci, što mu dadoše za njegove muke, načinio neprocjenjiv novac, na kojem je utisnut lik njegova božanstva, da uzmognu njime platiti svoje dugove ter raditi oko svojega velikog posla vječnoga spasenja.

Ako svaki kršćanin, to više svaki svećenik valja da sa svetim Pavlom (1. Cor. 15, 31) kaže: *Quotidie morior*. Valja nam, prije nego tielom umremo, umrijeti duhovno životu grieha i životu naravnomu, hoćemo li da postignemo život vrhunarni, predteču života vječnoga. Hoćemo li da poštujemo skromni život našega Gospodina u presv. Sakramentu, treba da se kao mrtvi ukopamo u presv. Srcu Isusovu ter budemo poznati samo njemu.

7. Jednoga dana g. 1684. naš Gospodin odkrivši svoje presv. srce reče bl. Margariti Alakok: Eto božansko čistilište moje ljubavi, gdje ti treba da se očišćavaš za vrieme života što očišćava (*tempore vitae purgativae*); po tom ću učiniti, da unutra nadješ boravak svjetla (*vitam illuminativam*); a napokon da ti bude boravak sjedinjenja i preobraženja (*vita unionis et transformationis*).

Božanska ljubav ne kaže nikada: Ovo je dosta; i kada je kojoj duši kršćanskoj prekoračiti

križne putove života što očišćava, onda joj presv. Srce Isusovo u sebi otvara putove prosvjetnoga života (*vias vitae illuminativae*), jer je ono knjiga, škola i sunce duš', vratak i ciev svega svjetla i svake milosti.

Ima na žalost puno kršćana, što bi mogli kazati: Ja ne poznajem znanosti svetačke, to jest: Ja ne znam, što treba činiti, da postanem svet. Tim dušam otvara bl. Margarita presv. Srce Isusovo kano knjigu, gdje se nalazi ta znanost, i kano školu, gdje se ta znanost nauča. Ona pripovieda, da joj je Gospodin odkrio svoje Srce i nazvao ga knjigom života veleći: Dat ću ti čitati u knjizi života, gdje se sadrži znanost ljubavi.

Prema tomu ona sve poziva u Srce Isusovo kano u školu, da se uče ljubavi njegovoj govoreć: Unidjite u presv. Srce Isusovo kano njegov učenik u školu čiste ljubavi, a ostavite i zaboravite sve svjetske znanosti, samoljublje i taštinu, a da više ne postanete mudri osim u njegovoj čistoj ljubavi. Pohrlite srčano na njegov glas što govori: Dodjite k meni vi svi, koji ste voljni ljubiti me, i ja ću vas postaviti u školu čiste ljubavi, gdje ćete postati krotki i ponizni u srcu: a to će učiniti, da ćete naći mir i pokoj u istoj toj ljubavi, kojom ćete sve svoje čine u duhu podložnosti obavljati.

Gospodin naš reče Samaritanki: Si scires donum Dei, et qui est qui dicit tibi: Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam... Omnis qui bibit ex aqua hac,

sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum, ... sed fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam (Iv. 4, 10-15). Ta voda sveta, o kojoj se tu radi, jest milost, naročito milost božanske ljubavi, koja postaje za dušu, u kojoj se razlije, vodomet vječnoga života i svjetla slave. A koji je vrutak, odakle on proizvire? koja li je ciev, kroz koju do nas dolazi? Da je taj vrutak i ta ciev samo presv. Srce Isusovo, evo kako se u jednoj predtečnoj odluci beatifikacije bl. Margarite spominje: “Qui, in Cruce exaltatus humani generis Redemptor omnia ad se trahere disposuerat, ita venerabilem suam famulam Margaritam Mariam mirabiliter attraxit, ut ad Altum Cor suum accedens immensae caritatis dulcedinem in suo fonte degustaret, eamque inter homines diffunderet. Inde quas vener. Margarita ex aperto Christi latere hausit dulcedinis aquas, veluti flumen in universam terram diffluere fecit, id unum exoptans ut, hominum cordibus in hoc aquarum viventium pelago emundatis, fons in eis fieret aquae in vitam aeternam salientis. “

Jest, presv. Srce Isusovo neizcrpljivo je vrelo svega dobra, u kojem nam ljubav daje da nalazimo sve, štogod nam je od potrebe; vrelo, odakle što se više vadi, to više ima za vaditi, to više je obilno. To božansko Srce jest vrelo neizcrpljivo, gdje ima tri glavne cievi, što teku bez prestanka: prvo, ciev milosrdja za grješnike, na koje se izlieva duh skrušenosti i kajanja;

druga je ciev ljubavi, koja se razlieva u pomoć svim nevoljnikom, što su u kakovoj nuždi, a osobito za one, što idu za savršenošću: tu nalaze takodjer, kako će prevladati sve zapreke; iz treće cievi teku ljubav i svjetlo za savršene prijatelje, što ih veže s Isusom, da im saobći svoje znanje i svoja načela, neka bi mu se posve posvetili, da mu promiču slavu, svaki svojim načinom. Hrlimo dakle k tomu vrelu božanskomu; ako ono i jest otvoreno prije svega vjernim dušam, nisu zato sirotni grješnici odatle izključeni. Da nisu dakle grješnici sa Samaritankom govorili: *Puteus altus est!* da nisu naime govorili, da je to vrelo preduboko, ter da ga oni ne mogu doseći; jer ako je presv. Srce Isusovo vrutak živih voda, onda je on na se uzeo brigu, da će te vode dovesti do istih grješnika. Presveto bo Srce jest kao božanska ciev, kroz koju vječni Otac izlieva neprekidno svoje milosrdnosti u naša srca i u srca oporna grješnika, da nas pritegne k njegovu poznavanju i njegovoj ljubavi.

8. Kad koja duša prevlada srčano poteškoće života početnika (*vitae purgativae*) i kušnje života prosvjetnoga (*vitae illuminativae*), onda se ona poziva, neka okusi slasti života spojnoga (*vitae unitivae*), što je kao predteča sjedinjenja vječnoga odabranika sa Bogom. Velike su poteškoće, što se na put stavljaju savršenim, što tom stazom hode. Ali ako su te teškoće i velike, dadu se ipak prevladati osobito od onih, koji imaju pravu pobožnost prema presv. Srcu

Isusovu; jer to božansko Srce ima taj život spojni u svoj svojoj punini, da ga svojim vjernim daje zajedno sa dvostrukim glavnim plodom toga neprispodobivog života: sa Žarom božanske ljubavi i sa mirom. Taj pak mir spojnoga života nema osjetnih slasti, jer križ mora biti obilježje za svaki naš korak na putu savršenosti. Za mnoge svete duše radosti su riedki svietli traci posred tamne noći na uzlazu na mučnu Kalvariju. U ostalom trostruki život (vita purgativa, illuminativa et unitiva), o kojem mi govorimo, nisu tako odvojeni jedan od drugoga, da bi se moglo kao prstom pokazati: ovdje jedan prestaje, a drugi počinje. Duša, koja je već postigla mir života spojenoga, mora često neprekidne borbe kako života što očišćava voditi, tako i borbe života prosvjetnoga. Sve to pak postizava duša u presv. Srcu Isusovu. Jednoć Gospodin Isus otkrivši svoje presv. Srce bl. Margariti reče joj: Evo ti mjesta boravku neprestanomu i vječnomu, gdje možeš sačuvati bez mrlje svoju nevinost, kojom sam providio tvoju dušu. Prema tomu poziva bl. Margarita sve, neka bi boravili neprekidno u presv. Srcu Isusovu govoreć: Ustanovimo svoj pravi i postojani boravak u ovom ljubeznom Srcu Isusovu! Mi ćemo sa nepromjenjivim mirom tu naći jakost, da možemo izvesti sve dobre želje, što nam ih daje, i to, da ne ćemo pasti u svojevoljne pogreške. Snosimo dakle u tom klanjanja dostojnom Srcu svoje patnje, svoje gorčine i svoje

male tuge; sve će se tu ublažiti i umiriti; mi ćemo tu naći lijek svojemu zlu, jakost svojoj slaboći, utočište u svih svojih potrebah, jer sve, što dolazi od toga presv. Srca, jest sladko, i ono mienja u ljubav. I zato je bl. Margarita od Gospodina molila i od njega dobila tri dara: njegovo Srce, njegov križ i njegovu ljubav. Njegovo Srce, da joj bude utočište, stan i nebo mira za oluje na uzburkanom moru; njegov križ, da joj bude prijestol slave; i njegovu ljubav, da ju očisti i svu preobrazi u njega. Prema tomu je i drugim svjetovala: Neka vam bude presv. Srce Isusovo kao vječna baština, u kojem ćete si uzeti ljubav: ljubav djetinju prema Bogu, otčinsku prema bližnjemu, a sudačku prema samim sebi.

9. Širimo dakle, braćo, medju svojimi vjernici pobožnost prema presv. Srcu Isusovu, jer je to njegova presveta volja, a nam zapovied. Barem dotle dotjerajmo, da nam se vjernici kroz devet mjeseci svakoga petka ili nedjelje u čast presv. Srcu Isusovu izpovjede i pričeste, jer je Gospodin u svojoj prevelikoj dobroti obećao, da će se takovi ljudi spasti. Širimo tu pobožnost, jer je pobožnost prema presv. Srcu Isusovu kano sveto drvo, na kojem ima svakovrstna spasonosna ploda, od kojega to božansko Srce hoće da se obilno svim dieli, kojigod žele jesti od njega. On je naumio tom pobožnošću povratiti opet život premnogim, ter ih s puta propasti privesti na pravi put, pa u njihovih dušah uništiti kraljevstvo sotonsko, a ustanoviti u njih kraljevstvo ljubavi.

Ali ako hoćemo svom dušom nastojati, da proširimo medju našim narodom u Bosni prekrasnu pobožnost prema presv. Srcu Isusovu, treba da ga mi sami svim srcem obljubimo i sami nastojimo, jedino njega služiti i njegovu volju činiti. Čini mi se, da ćemo to najlaglje i najbolje i najbrže, ako poslušamo dvie rieči bl. Margarite Alakok, što se uprav nas tiču.

Prva rieč jest: “Unidji u to presv. Srce kano prijatelj pozvan na gostbu ljubavi. Tvoj jedini i savršen prijatelj hoće da te nagradi i da te opoji slastnim vinom svoje čiste ljubavi, koja jedina može osladiti sve tvoje gorčine, oduzevši ti sve krive slasti zemaljske, a da ti ne dopusti više, da imaš slast u čem drugom osim u Srcu toga dragog Prijatelja, koji ti s ljubavlju govori: Sve, što je moje, jest tvoje: moje rane, moja krv i moji bolovi jesu tvoji; moja ljubav čini naša dobra zajedničkim. Pusti mi, da sve tvoje srce bude moje, i ja ću ugrijati tvoju hladnoću i života ću dati tvojoj mlakosti što te čine tako lienim u mojoj službi i tako mlakim u mojoj ljubavi”.

Druga pak rieč jest: “Unidji u to presv. Srce kano diete ljubavi, da se izciele rane zadane duši tvojoj tvojom neposlušnošću, taštinom i nezahvalnošću prema tako dobrom ocu, koji nas je spasio na križu s tako velikimi bolovi, da je sav u ranah i sav u krvi. On ne želi drugo, nego da ti dade posjed svojega kraljevstva i da ti dade, da počivaš na njegovu krilu kano diete ljubavi, koje se posve povjerava brizi njegova klanjanja dostojne provid-

nosti. On će se za te pobrinuti i ne će dopustiti, da ti išta fali, ili da pogineš, jer je on svemožan. Povjeri mu se dakle bez izuzetka njegovoj ljubljenoj brizi, i podaj mu sve svoje srce! To je ono što on od tebe iziskuje, da tvoj život odgovara njegovu razapetomu”.

Sarajevo, dne 14. siečnja na blagdan
Imena Isusova 1906.

† **Josip**, v. r.
nadbiskup vrhbosanski.

6. ŠTOVANJE SRCA ISUSOVA

Vrhbosna, br. 2 i 3 od 5. veljače 1907., str. 17.-20.

Ovom korizmenom poslanicom upućenom vjernicima Stadler tumači značenje štovanja Presvetog Srca Isusova i kakova je njegova ljubav prema nama. Ističe kako je Srce Isusovo svetost pravde i svetost ljubavi. I što više Srce Isusovo je za nas puno i ljubavi i milosrđa, a njegova ljubav je neprekidna, neopoziva i općenita. Ono se na poseban način zauzima za one koji trpe. Stadler zaključuje da onaj tko želi spoznati Presveto Srce, mora poniznom molitvom ući u njega. Na njegovu ljubav treba odgovoriti štujući njegovu volju, tj. izvršavajući njegove zapovijedi.

J o s i p ,
po milosti Božjoj i svete apostolske Stolice
nadbiskup vrhbosanski i metropolit, svim
vjernikom, koji su u ovoj nadbiskupiji
vrhbosanskoj, blagodat i mir od Boga Oca
našega i Gospodina Isusa Krista.

1. Naš gospodin Isus ukazavši bl. Margariti Alakok istu milost, koju je na zadnjoj večeri udielio svojemu ljubimcu Ivanu, otkri joj divote svoje ljubavi i neizpitljive tajne Srca svojega, ter joj reče (list 126.): “Moje božansko Srce tako je uzneseno od ljubavi k ljudem, a napose k tebi, da ne mogavši više sustaviti u sebi plame svoje goruće ljubavi, potrebno je, da ih razprostre preko tebe”.

A htjede Gospodin da svojom gorućom ljubavlju sve ljude potakne na to, da mu za tu preveliku ljubav vrate ljubav. No toga nije postigao. Veća mu strana ljudi za tu ljubav vraća prezir, mržnju, nezahvalnost. I to je našega Gospodina veoma rastužilo, tako te se potužio na tu nezahvalnost premnogih ljudi pred blaženom Margaritom Alakok govoreći: “To je što me više boli, nego sve, što sam pretrpio u mojoj mucij; tako da bih ja malom stvarju smatrao sve, što sam za njih učinio, i rad bih i u buduće činiti, kad bi se moglo, samo kad bi mi makar malo ljubavi vratili. Ali oni nemaju ništa drugo nego hladnoću i odbojnost za sva moja nastojanja oko toga, da im dobro činim; no bar mi ti tu ljubav izkaži, da mi naknadu dadeš za njihovu nezahvalnost toliko koliko samo možeš”.

Pravom iziskuje od nas naš Gospodin, da mu vraćamo ljubav za njegovu ljubav, jer nas je on tako ljubio, da nije štedio sebe, nego je sebe svega za nas dao, samo da nam pokaže i posvjedoči svoju ljubav.

Da se u ovo osbiljno korizmeno vrijeme potaknemo na to, da u istinu vraćamo Gospodinu pravu ljubav za njegovu prežarku ljubav, gledat ćemo protumačiti, što je presv. Srce Isusovo, i kakva mu je njegova ljubav k nam, ne bismo li se time oduševili za to, da svojega Gospodina Isusa tako obljubimo ter se od njega nikada ne odvojimo.

2. Sve, što god se daje o presv. Srcu Isusovu kazati, može se svesti na dvoje: ponajprije na to, da je Srce Isusovo sama svetost i sama ljubav; a drugo na to, da valja štovatelje toga presv. Srca opominjati, neka bi sve činili, da im se u srce useli svetost i ljubav. To je u istinu dvostruka bitna značajka savršenosti svakoga srca čovječjega, a nada sve presv. Srca Isusova: svetost, koja odbija od sebe zlo i nastoji da ga uništi; a onda ljubav, koja se odnosi na dobro, osobito na Boga, to najveće dobro, a koja ide za tim, da dobro pobjedu održi nad zlom.

Drugimi riečmi dvostruka je svetost presv. Srca Isusova: svetost pravde i svetost ljubavi. Svetošću pravde odurava presv. Srce Isusovo grieh i revnuje, ide za tim, da svaki grieh uništi. Svetost pravde zadahnjuje Srce Isusovo neumoljivom mržnjom na grieh, ter ga nastoji uništiti, a grješnika, iza kako je sve za njega učinio, i još uvijek žarko želi, da se obrati, od sebe odstarnjuje, odbija, kada ostaje u svojoj okorjelosti i ne će da se obrati. Prema tomu svetost pravde u presv. Srcu Isusovu proizvodi tajinstvenu borbu izmedju božanske ljubavi, koja zove grješnika k pokori, i izmedju mržnje, koja od sebe odbija grješnika otvrdnula i okorjela u griehu, koji ne će da se obrati. To je ona božanska tjeskoba, pod kojom je božansko Srce dopalo smrtnih muka, tako da ga je u vrtu Getsemanskom probio krvavi znoj.

Svetost ljubavi zadahnjuje Srce Isusovo

bezkrajnom revnošću za slavu Očca nebeskoga i za posvećenje duša. Ta uprav svetost ljubavi jest ono, što je našem Gospodinu Isusu Kristu dalo onako živo i goruće čeznuće za tim, da sebe kano žrtvu prikaže na Kalvariji, i što ga je sklonulo, da sa svojimi svetci i miljenici i prijatelji strogo postupa, samo da ih oslobodi i očisti i od najmanjih pogrješaka i da ih što više usavrši. Ta svetost ljubavi jest takodjer ono, što podržava oganj čistilišni.

Pravedne su duše pozvane, da za svojega boravka na zemlji budu dielnice te dvostruke svetosti presv. Srca Isusova i spasonosne strogosti života u svrhu ne samo da se same posvete, nego da nastoje što više mogu, da unište grieh u svietu, da k spasenju privedu grješnike i da duše izbavljaju iz čistilišta. To dielničtvo i jest pravo načelo preobilnih zadovoljština bl. dj. Marije i svih svetih.

Blažena Margarita Alakok opisujúc svoj život veli: "Svetost pravde jest strašna i grozna. Ona obuhvaća nerazkajane grješnike, koji prezirahu sva sredstva spasenja, što im je Bog davao. Ta svetost pravde odbacuje ih od Srca Isusa Krista, da ih ostavi samim sebi i da postanu bezćutni u svojem vlastitom zlu. Ta svetost ne može podnieti ni najmanje ljage u duši, koja obći s Bogom; i hiljadu puta ona bi uništila grješnike, da joj se ne protivi milosrdje". Sam joj Gospodin Isus reče: "Moja svetost pravde stavlja se izmedju grješnika i izmedju mojega milos-

rdja. A kad moja svetost jednom zahvati grješnika, nemoguće je, da se osviesti; njegova savjest ostaje bez pečali, njegova pamet bez svjetla, njegovo Srce bez kajanja, i on napokon umire u svojoj zaslijepljenosti”.

Svetost ljubavi nije manje mučna od svetosti pravde; no te muke idu za tim, da se nekim načinom dade naknada za nezahvalnost tolikih srdaca, koja ne vraćaju nikakove ljubavi za goruću ljubav Srca Isusa Krista u božanskom Sakramentu ljubavi. Ta svetost ljubavi daje čovjeku da pati i da ne može dosta da se pati; ona zadahnjuje čovjeka željami tako žarkimi, da ljubi Boga i da Bog bude ljubljen, ter nema muk', na koje ona ne bi bila spremna izložiti se u tu svrhu.

Prema tomu govori bl. Margarita Alakok u svojem 125. listu: “Ta svetost ljubavi podpalila je u mojem srcu tri želje: želju, da ljubim i da se pričešćujem, želju da ljubim i želju da umrem. Isto tako ona mi uvijek daje, da nalazim novih utjeha usred trnja, posred kojih me moj božanski Spasitelj prikovao uz križ. Što sam ja više trpjela, to sam više udovoljavala svetosti ljubavi”.

O kako je ta nauka protivna mislim, što si kršćani stvaraju o pobožnosti k presv. Srcu Isusovu! Oni kano da zaboravljaju, da to klanjanja vriedno Srce, jer sama svetost, prvo što hoće da vidi na svojih slugah, jest svetost, i to savršena, do koje se ne dolazi bez velikih muka. A svim, koji hoće da postanu pobožni sluge

božanskoga Srca Isusova, govori naš Gospodin: Budite sveti, jer sam ja svet, i zato primite moj kalež, koji je istina gorak, ali koji vas posvećuje.

A sada možete i sami odatle suditi, kako zlo rade samodošle i koji ih vode, kada dobro znadu, kako je Gospodin Bog kroz sva vremena oštro kaznio one, koji se podaju bludnosti, a osobito one, koji se podaju preljubu, a ipak ima i takovih muževa, koji na laku ruku ostavljaju svoje žene, i žen', koje ne mogu ništa da podnesu ter iz prividnih kakovih razloga ostavljaju svoje muževe ne mareći za to, što će od jadne djece biti, koju ostavljaju bez ikakve odgoje samoj sebi. A što da kažemo onih radnicah i radnicah, što se daju zavoditi od tako zvanah socijalnih demokrata novošću svoje nauke, nauke, koja se ne obazire ni na zadnje ciljeve čovječanstva uobće, a napose društva ljudskoga ni na istinu, pravdu i pravu dobrobit naroda; ni na kakovu vlast crkvenu ili državnu, premda je nad njimi već u naprvo prije skoro dvie hiljade godina svoj sud izrekao sudac svega svieta Gospodin Isus: Što koristi čovjeku, da i sav sviet bude njegov, ako dušu izgubi? A prošlost svih naroda ubilježila je u svoje spise suzami i krvlju, što su sve takove nove nauke zla prouzročile svakomu društvu. Zato se čuvajte novih nauka i onih, koji vam ih donose, jer što je sv. Pavao drugim govorio, to se i vam kazuje: Da angjeo s neba dodje ter se drzne propoviedati nauke druge, nego što vam se tumače iz sv. evangjel-

ja, proklet bio! Čuvajte ih se dakle i držite se svojih duhovnih pastira, što vam ih je sam Gospodin Bog preko sv. matere Crkve dao, pastir', koji su dužni za vaše duše Bogu račun dati, a koje ste vi dužni slušati, ne ćete li da se osudite.

3. Presv. Srce Isusovo nije samo sama svetost, nego je i ljubav i milosrdje. To je tumačenje one krasne rieči, što ju je ljubimac Isusov sv. Ivan izustio: Bog je ljubav. Prema tomu može se pravom za pobožnost k presv. Srcu Isusovu jednom riečju kazati: da je ljubav; ljubav Isusova k nam i ljubav ljudska k Isusu. Prve slike, što su se po naputku bl. Margarite Alakok pravile, nosile su u otvoru Srca Isusova načinjenu od sulice nadpis: Ljubav. To je što je izraženo u spisu o uvrštenju Margaritinu medju blažene: Početnik i dočetnik naše vjere Isus, vodjen prevelikom ljubavlju i uzevši slaboću naše smrtne naravi prikaza Bogu sebe na oltaru križa kano žrtvu bez ljage, da nas izbavi iz strašna robstva grieha, i ne imade življe želje, nego da plamen ljubavi, od koje mu je Srce gorjelo, svimi načini pobudi u dušah ljudskih, kao što je on to, kako znamo iz evanđelja, uztvrdio svojim učenicom: Oganj dodjoh da bacim na zemlju, i šta hoću nego da se zapali? Da dakle taj oganj ljubavi što više uzpiri, htjede, da se u Crkvi ustanovi i unapriedi, neka bi se njegovu presv. Srcu čast i poštovanje izkazivalo. A tko je tako tvrda i bezćutna srca, a da se ne gane, da vraća ljubav onomu

preljubeznom Srcu uprav za to probodenu i ranjenu kopljem?” Dobro će biti, ako navedemo šta god iz očitovanja Isusovih bl. Margariti, da se vide neke glavne vlastitosti te ljubavi njegove naprema nam.

Uprav onda, kada joj se g. 1673. prvi put ukaza, navede joj, kako mu je velika želja, da ga ljudi savršeno ljube, i kako se uprav u tu svrhu odvažio, da im očituje svoje Srce, i kako je odlučio uprav nju odabrati, da tu pobožnost razprostire po svemu svijetu, jer da ne može više da sustavi plama goruće ljubavi prema ljudem. Potuži joj se ujedno, kako je od ljudi, koje je tako ljubio, da se sav iztrošio i ništa nije štedio, da im pokaže svoju ljubav, samo prezir i hladnoću žeo za tu preveliku ljubav. Rekavši joj, da promatra otvor presv. njegova Srca, koje je bezdno ljubavi, i da joj ono bude boravak, pridoda, kako u tom otvoru njegova presv. Srca oni, koji ga ljube, nalaze dvostruku stazu: “jednu za dušu, a drugu za srce. Duša tu nalazi vratak živih voda, da se očisti i da primi u isto vrijeme život milosti, koji je ona po griehu izgubila. Srce tu nalazi goruću peć ljubavi. Duša se tu posvećuje, a srce se ražaruje i troši. No buduć da je taj otvor (Srca) vrlo uzak, od potrebe je biti malen i lišen svih stvari, da se može unutra unići,” to jest, treba biti ponizan i prost od svjetovnih stvari, ako tko hoće da unidje u Srce Isusovo. O kako je goruća želja našega Gospodina Isusa, da ga ljudi ljube! O kako mu je žarka ljubav, kojom

ljude ljubi! O da nam dade, da podjemo njegovim tragom! Blago dušam, koje idu za tim, da ljube Isusa, i za tim, da sve učine, kako da ga i drugi ljube, i za tim, da ih Isus ljubi!

A i pravo je, da idemo za tim, da nas Isus ljubi, jer je njegova ljubav ponajprije iskrena, koja se ne zadovoljava riečmi, nego se pokazuje činom, a taj čin jest: "To klanjanje vriedno Srce tako je ljubilo ljude, da se sve iztrošilo na drvu križa, da im pokaže svoju ljubav, i da nastavlja pokazivat ju u presvetom Sakramentu".

Ljubav presv. Srca Isusova jest drugo puna milosrdne dobrote. Blažena Margarita kada je o toj dobroti razmišljavala, nije znala drugo nego vapiti: Milosrdnosti Gospodnje opievat ću uvijek! Sva razdragana od te ljubavi Isusove, govorila je svojim novakinjam, kako se iz njezina života vidi: "Imajte veliko pouzdanje u Boga, i nikada ne posumnajte o njegovu milosrdju, koje nadmašuje bezkrajno sve naše nevolje. Uronite u to milosrdje sve svoje nevolje. Bacite se često u naručaj milosrdju Božjemu ili njegovu božanskomu Srcu, ter se pustite u svem njemu, neka od vas radi što hoće. Ja sam o tom osvjedočena, da će vas naš Gospodin u vašoj molitvi k sebi privući, da promatrate veliko milosrdje njegova presv. Srca. Molite ga, neka milostivo postupa s vami i sa svimi grješnici". Treće ljubav presv. Srca Isusova jest neprekidna i neopozoviva, kojom nas ljubi. Prema tomu i piše bl. Margarita: "To ljubezno Srce ne prestaje

trošit se od ljubavi, koju ima naprema nam. Ono nas ljubi s takovim žarom, da neprekidno gori u presvetom oltarskom Sakramentu”.

Četvrto ljubav presv. Srca Isusova k nam jest obćenita. Ta značajka ljubavi ne nalazi se medju ljudskimi prijatelji. Obseg prijatelja medju ljudmi jest veoma stegnut. Naš pak Gospodin nas sve ljubi kao pravi prijatelj pravom prijateljskom ljubavlju; ali nas svih ne ljubi jednakim načinom, jer i on ima svojih osobitih prijatelja. A koji su to prijatelji? Presv. Srce Isusovo osobitom se brižljivošću zauzima za raztužene duše, za duše mlake i za duše gorljive i goruće.

Ono se osobito zauzima za ožalošćene duše. Blažena Margarita pisa nekoj novakinji, koja je strašne nutarnje muke podnosila: “O moja draga sestro, kad bi ti mogla pojmiti žarku ljubav našega Gospodina naprema tebi, vidjela bi bez sumnje, da sve ono, što je on pripustio i naredio, nije drugo, nego sama ljubav. I sve, što se tebe tiče, kao na pr. oštrina njegove pravde, ja držim da je znamenje njegove ljubezne dobrote naprema tebi. Ja ti i to još kažem, da te je presv. Srce našega dobrog učitelja zadužilo, koje toliku ljubav goji prema tebe”.

Ima i drugi razred osob', za koje se presv. Srce Isusovo osobito zauzima često, a to su one, koje su mu nekada služile gorljivo, a poslie pale u mlakost. Zato je naš Gospodin često iziskivao od bl. Margarite, da se žrtvuje za te nevjerne duše. Prema tomu i pisa bl. Margarita jednoj od

takovih nemarnih duša: “Taj tako jaki pogon milosti, što ćutiš usred tolikih pada, meni se čini, da je za te najbolje, jer to pokazuje žarku želju, što ju ima Bog, da spasi dušu tvoju: ali naravno ne će toga učiniti bez tvojega sudjelovanja. Odatle ja zaključujem, da Gospodin tebe ljubi i da želi vidjeti, kako ti napreduješ u ljubavi naprema njemu”.

No ipak ima Srce Isusovo najveću ljubav naprema gorljivim dušam. Prema tomu poučava bl. Margarita svoje novakinje a preko njih i nas: “Ona, koja je između vas najponiznija i najprezrenija, bit će najbliža klanjanja vriednomu Srcu; koja je najviše lišena svega i ponižena, najviše će ga posjedovati; koja se najviše mrtvi, bit će od njega najviše dragana; najposlušnija bit će najviše proslavljena; koja ga najviše ljubi, bit će najviše ljubljena; koja je najviše šutljiva, bit će najbolje poučena. Što je osobito, bit će vam vaša imena ubilježena u njegovo presv. Srce od prevelike njegove ljubavi naprema vam”.

4. Tko hoće dakle da kako treba spozna, što je presv. Srce Isusovo i što je njegova prevelika ljubav i njegovo preveliko milosrdje, on neka udje u to presv. Srce, jer je ono učiona, u kojoj se uči poznavati ga; ono je knjiga, u kojoj se ta znanost sadrži; ono je i jedini učitelj, koji vam tu znanost može dati. Zato valja u svakoj s godi i nesgodi s velikim pouzdanjem utjecati se k presv. Srcu Isusovu. Jer pošto se Bog sa prijestola slave spustio do čovjeka, tko smije još

kazati, da se ne usudjuje sa pouzdanjem pristupiti k prijestolju milosti; tko smije tvrditi, da ne zna, kako bi svoj život upravio, da bude dobar i pošten čovjek, ter da nadje Boga, od koga da crpa jakosti, koja ga iz njegove slaboće podiže? Veliku utjehu daje misao, da je Bog sam u svojoj osobi izgadio veliki jaz izmedju stvorenja i stvoritelja, izmedju Boga svetosti i siromaštva, zapuštena grješnika. Za našu slaboću velika je to pobuda, kad vidimo Boga, koji u našem slabašnom tielu nam svojim primjerom savršene nadnaravne, a ujedno i naravne krjeposti predhodi. Ali što bi nam sve to koristilo, kad bismo njegovim tragom u svojoj slaboći morali ići? Zato mi poznajemo blagoslov presv. Srca istom u onoj božanskoj jakosti, koja se iz njega na nas obilato izlieva. U Kristu je sva punina božanstva pod čovječjom spodobom vrlo djelatna. Imajući jednaku narav s njime, naša narav biva dielnica božanske snage. Zato je čovječja narav Kristova za nas pravi liek. Ako je sam dodir njegove haljine bolestne izcjeljivao, kako se onda ne će svaka nečistoća očistiti, svaka slaboća ojačiti, ako se samo drži čovječje naravi sjedinjene sa božanstvom? Koja se oholost može izcieliti, ako je ne može izcieliti poniženje Sina Božjega? Što će moći čežnju za imutkom, srdžbu, okorjelost poboljšati, ako protiv svega toga uspjeti nije moglo siromaštvo, krotkost, ljubav Sina Božjega? Neka se dakle rod ljudski pouzda i neka se uči poznavati, što mu je prava narav i

kakav mu je položaj medju Božjimi djeli. Da se niste odbacili, vi muževi, jer je Sin Božji postao muž! Ne prezirite se, vi žene, jer je Sin Božji uzeo put od one, po kojoj je vaš nekoć prezreni spol došao do neizmjerne slave! O vi ljudi svi, veliki i mali, ne gubite se u onom, što je u svietu dobro i sveto, jer pred onom ljepotom i dobrotom, koji je postao vam jednak, potamnjuje svaki zemaljski sjaj. I ne bojte se muka i sramote; jer pošto je Sin Božji sve to za nas podnesao, onda prestaje biti zlo. Ako dakle tko od nas visoko o sebi misli, taj neka ide tragom onoga, koji je za nas postao malen, i on će se svojim poniženjem pridići iz svoga poniženja. Krasna li lieka, koji daje pomoć proti svim bolestim! Nitko neka ne traži drugdje lieka, nitko neka ne očajava, sve da ga svi zapuste; jer su mnogi bolestnici kod toga liečnika ozdravili, koji više nisu imali nikakve nade, a mnogi su mrtvi ustali na život. I tako će biti dosta pogled na onoga Boga, koji je pred nami kano čovjek hodio, da ga učini radostnim i punim života.

5. Za tu preveliku ljubav presv. Srca Isusova što ćemo mu vratiti? Što drugo nego ljubav, koju ćemo osobito time pokazati, da volju gospodina Isusa u svem činimo. A jest njegova volja, da držimo njegove zapoviedi, zapoviedi njegove Crkve i da izpunjavamo dužnosti svojega zvanja. Medju zapoviedmi Božjimi jest i ta, da se izpoviedamo i pričešćujemo preko godine, a sv. mati Crkva odredila je, da to bar jedanput u

godini učinimo. Rekavši bar jedanput, očito izražava želju, da to češće učinimo preko godine, jer s time je sve skopčano, što Bog od nas hoće. Tko se naime dobro izpovieda, onaj mora obećati, da će sve zapoviedi Božje i crkvene vršiti i dužnosti svojega staleža savjestno obavljati. Kad sam dne. 17. listopada prošle godine bio na grobu bl. Margarite Alakok u Paray le Monialu, pohodio sam sva ona mjesta, gdje se naš Gospodin njoj ukazao; vidio sam ondje veliku pobožnost mnogobrojnoga naroda, što se sa svih strana Francezke ondje sakupio; opazio sam, kako po vas dan u crkvi bl. Margarite ostaju i mole se, da po njezinu zagovoru što više milosti izprose i prime; a najviše mi upalo u oči, što u onako malom mjestu ima preko 20 svećenika. Kad sam zapitao, što toliki svećenici preko godine rade, odgovoriše mi, da izpoviedaju narod, što neprestano onamo dolazi kroz svu godinu, a svaki od njih hoće da se izpovjedi. I još pridodaše, da se ondje istina ne dogadjaju čudesa vidljiva, ali to više nevidljiva, naime i velika obećanja, što najbolje svjedoče tolike izpoviedi, što se tamo obavljaju, jer nema pravoga obraćenja bez izpoviedi, a nema prave izpoviedi ako se odlučno ne obeća, da će se sve zapoviedi Božje i crkvene obdržavati i sve dužnosti svojega staleža izpunjati. I tako se, braćo moja, i mi u ovo osbiljno korizmeno vrieme nastojmo dostojno izpovjediti i pričestiti, i čvrsto odlučiti, da ćemo odsele činiti volju ne

svoju, nego volju Gospodina Isusa. A Gospodin će nam onda dati tu veliku milost, da ćemo ga sve više upoznati, kako je neizmjerljivo ljubezan, dobar i milostiv, pak ga ne ćemo tako lako uvriediti, kako smo to do sada činili, nego ćemo njegovom milošću uztrajati u dobru i u njegovoj milosti na stazi krjeposti, koja vodi u nebo, a kamo nas sve po zagovoru bl. dj. Marije uveo Trojedni Bog Otac i Sin i Duh Sveti! Amen.
(Ovaj pastirski list neka se narodu pročita prve nedjelje u korizmi.)

Sarajevo, dne 20. siečnja na blagdan
Imena Isusova 1907.

† **Josip**, v. r.
nadbiskup vrhbosanski.

7. MORALNI ZAKONI TEMELJ POLITIKE

Vrhbosna, br. 4 od 20. veljače 1907., str. 49.-53.

U ovoj korizmenoj poslanici upućenoj svećenicima Stadler govori o Kraljevstvu Srca Isusova. Iz životopisa sv. Margarete Marije Alacoque se vidi da će kraljevstvo Presvetog Srca Isusova biti napadano, ali će na kraju kao pobjednik ipak u slavi ponovno doći. Nošena tom vjerom sv. Margareta nije napustila ovaj svijet dok i sama svojim primjerom nije pridonijela da se pobožnost prema Presvetom Srcu raširi po cijelom svijetu unatoč mnogim preprekama koje su joj stajale na tom putu. Jedan od najvećih neprijatelja Crkve i vjere toga vremena prema Stadleru su bili socijalni demokrati. Oni su, piše nadbiskup, otišli tako daleko da su se više bavili vjerom nego gospodarstvom, držaci je privatnom stvari svakog čovjeka i nastojeći joj "zatrći svaki trag". Izjave njihovih vođa to potvrđuju. Socijalisti pod maskom gospodarstvene stranke napadajući državu a zatim i Crkvu, ruše sve što je komu sveto. Anarhisti, još radikalniji u svojim postupcima, traže ukidanje svakog autoriteta i uvođenje apsolutne autonomije svakog pojedinca. Osvrćući se na nemile događaje u Francuskoj u ono vrijeme, Stadler za takvo stanje okrivljuje upravo te pokrete koji po svaku cijenu idu za tim da potkopaju temelje državi i Crkvi. Završavajući poslanicu, Stadler upozorava svećenike na dužnosti primjerene situaciji. S propovjedaonice treba koristiti svaku zgodu da se udari na socijaliste i njihov nauk; ne treba se miješati u aktualne radničke prevrate nastojeći pri tome iznaći načina da se katolički radnici privedu u neku kršćansku asocijaciju a za sve to opet treba moliti Gospodina.

J o s i p ,
po milosti Božjoj i svete apostolske Stolice
nadbiskup vrhbosanski i metropolit, svim
svećenikom, što su u ovoj nadbiskupiji vrh-
bosanskoj, blagodat i mir od Boga Oca
našega i Gospodina Isusa Krista.

1. Proroci naprvo orisaše sliku Spasitelja svieta, da sviet tu sliku prispodobiti sa samim Spasiteljem, kada se na zemlji pojavi, ter se osvjedoči, da je on to. Sam naš Spasitelj činom je to odobrio; jer kad učenici Ivanovi njega zapitaše: Ti li si onaj, koji ima doći ili treba li da drugoga čekamo, onda on ne odgovori izravno: Jest, ja sam taj, nego se pozva na proročtva koja se uprav onda na njem izpunjala, kada učenici Ivanovi prispješe. Medju crtami našega Spasitelja iztiče se osobito, da će on biti kralj svega svieta. Židovi, koji se nadaše, da će Spasitelj biti kralj svjetovni i da će oni preko njega zavladatai celim svietom, ne htjedoše ga priznati Spasiteljem, kada vidješe, da kraljevstvo njegovo nije s ovoga svieta, kako se sam Gospodin Isus izrazi.

Ništa nije tako pogibeljno za sviet, koliko ne priznati Isusa kraljem naših srdaca i odbiti ga od sebe. A protiv ničega sviet ne griješi toliko, koliko uprav protiv toga, da ga sviet ne će da prizna kraljem svojih duša. I to je uprav razlog, što si Gospodin Isus preduzeo, da kraljevstvo svojega Srca ustanovi ili obnovi u dušah, na

domaćem ognjištu, medju narodi, u crkvi: to je uprav svrha pobožnosti k presv. Srcu Isusovu.

Providnost Božja u svojih božanskih djelih ide u svietu samo za jednim ciljem: sve učiniti, da naš Gospodin Isus u svietu kraljuje. Suprotno pakao sve sile napreže, da to zaprieči i da ljude uvrsti medju pale angjele. Rieč krilata svih pravih sluga Isusovih jest: Oportet illum regnare (1. Cor. 15, 25), treba da Isus kraljuje; a neprijatelji toga božanskoga Kralja svi u jedan glas viču: Nolumus hunc regnare super nos (Luc. 19, 14), mi ne ćemo, da on nad nami kraljuje. Ta borba ipak se mora tako svršiti, da Isus održi pobjedu, kao što je on to sam prorekao govoreći: Confidite, ego vici mundum (Joan. 16, 33), imajte pouzdanje, ja sam prevladao sviet. Gospodin Isus istina pušta, neka njegovi sluge i vjernici u toj borbi i puno trpe, ali kada protivnici misle, na sada je crkvi odzvonilo, onda on kao Rex regum, Dominus dominantium kakovim i neznatnim vrhunaravnim sredstvom spasi svoju crkvu. Jedno od sredstava, kojim se on obično služio, jesu i nove neke pobožnosti.

Kroz petnaest stoljeća pobožnost k sv. križu bijaše glavno sredstvo, što ga crkva upotrebljavala, da ljude pritegne k Isusu Kristu i da ih uzdrži u službi toga božanskoga Kralja. Križem u ruci, danim Konstantinu kano znamenje pobjede: In hoc signo vinces, crkva osvoji sviet. Može se reći, da je do šesnaestoga stoljeća naš Gospodin kraljevaio križem: Regnavit Dominus a

ligno. Križ bijaše svagdje na častnom mjestu. Mogaše ga svatko vidjeti ne samo na prsiah kod vjernika i na svakom kućnom ognjištu, nego on se pojavi na svih oltarih, na svih javnih mjestih i na zastavah svih naroda.

Oko šesnaestoga stoljeća protestanti, janseniste, nadrimudraci i tajna društva oslabiše medju narodi izkazivanje časti sv. križu, i tad se opazi, kako u srcu puka kršćanskoga nastanemar i zahvati sve krugove, tako da se mnogi od razpetoga Spasitelja odmetnuše. Da se ti odmetnici i uskoci opet okupe oko našega Gospodina i da podpiri gorljivost svojih vjernih sluga, Gospodin naš predloži onda svietu kano novo sredstvo spasenja svoje presv. Srce providjeno križem. Bl. Margariti Alakok obznani naš Gospodin, da je ova pobožnost zadnji pokus njegove ljubavi, koja ide za tim, da iskaže milosti kršćanom u ovih zadnjih vremenih predloživši im u isto vrieme predmet i sredstvo, kojemu osobito pripada, da ih prisili, neka bi ga ljubili, ali ljubili kako treba.

Naš Gospodin dakle hoće da za zadnjih stoljeća kraljuje svojim Srcem punim ljubavi, kano što je za prvih stoljeća kraljevaao svojim križem. Presv. Srce hoće da utvrdi svoje kraljevstvo, piše bl. Margarita Al., i on mi reče: Ja ću kraljevati. Jest, Presv. Srce Isusovo kraljevat će, i ono će kraljevati uzprkos svojim neprijateljem. Ono će kraljevati nutarnjim načinom u srcih ljubavlju, i ono će kraljevati vanjskim načinom u

družtvu javnom počašću, koja će mu se izkazivati. Pobožnost k presv. Srcu Isusovu nema samo taj zadatak, da djeluje jedino na pojedine osobe, nego ona treba da utječe na preporod kako civilnoga društva tako i religioznoga. Ako presv. Srce Isusovo hoće kraljevstvo duhovno i vjersko, iziskuje takodjer i kraljevstvo socijalno. A koje su značajke toga kraljevstva?

2. Iz života bl. Margarite Al. razabira se, da će kraljevstvo presv. Srca Isusova biti kraljevstvo, kojemu će se protusloviti i na koje će navaljivati, ali da će to kraljevstvo svakako bez ikakove sumnje doći; da će ono biti obćenito i da će se ustaliti ne silom ljudskom, ni strogošću božanske pravde, nego blagošću, slašću i silom svoje ljubavi.

I sbilja kraljevstvo presv. Srca Isusova jest takovo, da mu se protuslovi i da na nj navaljuju, a ipak se ono uza sve to sve više širi. To je činjenica, koju mi na svoje oči gledamo, a koja se može smatrati i kao izpunjenje proročtva, što ga je gospodin kazao bl. Margariti, kako to ona u svojih listovih (46., 60. i 117. na častnu majku Saumaise) piše: "Sotona je razsrdjen, što vidi, kako će po spasonosnom sredstvu ljubezne pobožnosti k presv. Srcu Isusovu izgubiti puno duša, za koje je mislio, da ih već drži. On se takodjer prieti, da će praviti zaprek' u svem, što ću ja poduzeti i da će nastojati, da me svagdje uništi. Ja ne mogu ništa drugo za buduće kazati, nego da nam se valja odlučiti, da srčano pod-

---

nosimo sve teškoće i oluje sotonske, i da nas ne smiju ništa iznenaditi ni sva protuslovlja, na koja ćemo naići radeći oko osnivanja kraljevstva toga ljubeznoga Srca. Bilo što mu drago, ne odustanimo od toga, niti ne propustimo ništa, da se to kraljevstvo ostvari. To božansko Srce poslužit će se timi protuslovlji kano čvrstim temeljem, da osnuje svoje kraljevstvo; jer u tom slavnom i svetom poduzeću križevi i oporbe jesu jedno od nepogrješivih i najsigurnijih znamenja, da ta stvar dolazi od Boga i da se Bog mora puno proslaviti po kraljevstvu presv. Srca njegova božanskog Sina. Smatrajmo dakle velikom milošću, kad nam se trud umnožava ter nam donosi kakovo poniženje i mrtvenje: to su prava znamenja, da se to presv. Srcu mili. Što se mene tiče, što više vidim teškoća, protivština, kleveta i muka, to se više ćutim ojačena i potaknuta, da nastavim svoj rad, to imam veće ufanje, jer mislim, da će se time Bog proslaviti i da će sve izpasti na slavu toga ljubeznoga Srca i na spasenje premnogih duša, jer se njegova djela ne izvršuju drugačije nego usred protuslovlja”.

A da je to kraljevstvo presv. Srca Isusova posve osigurano, vidi se iz ovih rieči, što ih Gospodin bl. Margariti kazao: “Ja ću kraljevati uzprkos sotoni i svim onim, koje će sotona podići, da se tomu opru; sotona ostat će postidjen sa svojim pristašami ... Ja ću kraljevati uzprkos svim protivnikom i njihovim oporbam”. A proširit će se pobožnost k presv. Srcu Isusovu

po svem širokom svijetu, jer su mu svi narodi dani kano baština. Kod proširivanja pak te pobožnosti ne će Gospodin da se služi silom ljudskom ili svojom pravdom, nego svojom ljubavlju. I zato ma se podigle protiv razširenja te pobožnosti i ne znam kako velike poteškoće i oporbe, ne treba se za nju bojati, jer je on sve-moguć te će lako sve svoje protivnike prevladati; ali treba čekati s velikom uztrpljivošću onaj čas, kad će se to dogoditi, jer on svoja djela izvodi u svoje vrijeme blagim, a ipak jakim i uspješnim načinom.

Sretnija od Mojsija bl. Margarita ne ostavi ovoga svieta, prije nego je ona sama ljude uvela u pravu obećanu zemlju, gdje teče mlieko i med božanske ljubavi, i prije nego je vidjela prve pobjede održane od presv. Srca Isusova, pobjede, koje su bile samo slika buduće velike konačne pobjede. Razsvietljena svjetlom proročkim ta službenica Božja kaza naprvo, da će se pobožnost k presv. Srcu Isusovu razpostrieti posvuda i da će obstojati i da će se uzdržati uzprkos paklu, i da će Bog onda, kada ta pobožnost počne malaksati, i čudesa činiti, samo da ona opet oživi. Iza dvie stotine godina ta se pobožnost i sbilja razprostrla po svem širokom svijetu, a i po Bosni i Hercegovini, a imamo nade, da će se ona još više kod nas ustaliti, i da će se time presv. Srce proslaviti, a premnoge duše spasiti, koje se ne bi spasile, da Gospodin nije uveo te pobožnosti, ako mi samo

sa svoje strane sve učinimo, da se kraljevstvo presv. Srca Isusova od našega naroda upozna kako treba, i da tu pobožnost obavlja onako, kako nas je sam Gospodin naučio, da ju obavljamo.

3. Gospodin je kazao, da će on kraljevati po ljubavi svojega presv. Srca po svem širokom svietu, dakle i kod nas u Bosni i Hercegovini, uzprkos sotoni i svim onim, koje će sotona zadahnuti svojom opakošću, da se opru kraljevstvu presv. Srca Isusova, i da će sotona i svi njegovi pristaše ostati postidjeni. Valja dakle vidjeti, koji su to sad protivnici, koji slušaju sotonu ter se opiru kraljevstvu našega Gospodina. Mi svećenici, koji smo od gospodina pozvani, da širimo njegovo kraljevstvo, dužni smo svoje ovce čuvati, da ih neprijatelji ne povuku u svoj logor, a dužni smo, da i te protivnike pobijamo, njihovu golotinju otkrivamo i ustanemo proti sotoni, koji bi rad razrušio kraljevstvo Gospodnje.

Iz lanjskih buna radničkih mogoste, braćo, razpoznati, kako tako zvani socijalisti i socijalni demokrati, biljka, koja ne raste na mirnom, miroljubivom i mirotvornom tlu u Bosni, nego je unesena izvana, kako govore iz Srbije i iz Italije, zavedoše nevine naše radnike i radnice, ter ih tako daleko dovedoše, da se ne stide i vanjske neke znakove nositi, neka sav sviet znade, da su socijalni demokrati i socijalne demokratkinje, kano da u tom nema ništa zla, kano da su u tom

našli raj na svijetu. Već to nekoliko rieči kazuje, kako bi veliko zlo počinio onaj svećenik, koji bi se pridružio takovim radnikom, da ih brani, u mjesto da ustane srčano i odrješito protiv onih, koji ih zavode, a i protiv onih radnika samih, koji su već zavedeni, a ne će da se odvrte od socijalnih demokrata.

Socijalni demokrati spadaju medju najveće neprijatelje sv. naše matere crkve, sv. vjere a i države. Već same proste radničke pojave, kako ih u Bosni doživjesmo, osobito u Sarajevu, jesu abnormalne; jer ako je pravedno, da poslodavci radnikom dadu pravedno zasluženu plaću, onda je nepravedno, ako posloprimci traže i nezasluzenu plaću nepravednim načinom, koji čitavo ljudsko društvo vriedja i zastrašuje na toliko, da su mnogi radnici javno nepravedna djela počinjali, napadali kako pojedine ljude, tako i čitave obitelji i kvar im činili, da i ne govorim o nepravednosti, koju su time počinjali, što poslodavcem nisu dopuštali, da nevaljana radnika odpuste, jer da će onda i svi drugi posao ostaviti. To kako je proti razumu, tako je proti savjesti i vjeri i svakomu dobro uredjenom društvu. Takovim radnikom dobro je dozvati u pamet, što je pokojni papa Leon XIII. radnikom stavio na srce, kad im je u svojoj okružnici od 15. kolovoza 1889. preporučio sv. Josipa za zaštitnika, a onda im on, taj osobiti prijatelj radnik', ove prekrasne rieči kazao: "A ljudi bez imutka, obrtnici i svi siromasi imaju osobito pravo na

Josipovu zaštitu i na to, da njegovim tragom podju; jer on, prem kraljevske krvi, muž najveće i najsvetije od svih žena te počim Sina Božjega, provodio je život svoj u postu, te je svojim sve potrebito pribavljao radom ruku svojih. Nizki dakle stalež, ako se pravo uzme, ne samo nije nikakova sramota, nego svaki zanat može se krjepošću oplemeniti. Josip, malim zadovoljan, što je imao, podnosio je svoje kukavno stanje drage volje i velikodušno po primjeru svojega Sina, koji je uzeo obličje sluge, premda je bio gospodar svega, te je svojevolsjno preuzeo skrajnu nuždu i potrebu. Takovimi misli treba da se oni ohrabre, koji nuždu trpe te si radom svojih ruku život uzdržavaju; oni mogu, ako je to samo moguće bez povrede pravednosti, iz svoga siromaštva doći do boljega života, no Božjom pravednošću ustanovljeni red poremećivati zabranjuju razum i pravednost. Jest, silom i bunom se služiti, ludo je, te rodi veća zla, nego li su ona, kojih se tko kani osloboditi. Oskudni ljudi neka ne vjeruju obećanjem prevratnik', nego primjeru i zaštiti sv. Josipa, kao i materinskoj ljubavi crkve, koja se za njihovo stanje sve više i više brine". Na žalost mnogi radnici ne samo da se sami bune, nego još i drugim mirnim radnikom, koji bi radi ostati kod svojega posla, ne dadu raditi, nego ih još na silu vode, neka se i oni pridruže prevratnikom.

Socijalisti pak idu još dalje. Da neuke zavedu, oni govore, da im je svrha gospodarstvena,

a da socijalizam nema posla s vjerom, uprav kao što nema posla ni sa medicinom i muzikom. A ipak se socijalisti najviše bave s vjerom, tako da uprav gospodarstvena svrha izčezava. Njihov glavni princip jest: Vjera je stvar privatna. Svi socijalisti tvrde, da im je taj princip najsgodniji, da se i sami svake vjere odreku i da osobito radnike mogu tako k sebi privabiti, a da i ne opaze, kako će vjeru izgubiti; jer po njihovoj tvrdnji u socijalističkom društvu mora vjera sama po sebi izumrieti. Treba pak onaj princip zadržati svakako, jer medju seljaci ne bi agitacija ništa uspjela, kad bi im se očito kazalo, da je socijalistu svejedno, da li koji pojedinac u Boga vjeruje. Evo kako jedan od glavnih socijalista (Liebknecht) govori: “Što treba broditu u bezkrajno nebo i rat voditi proti gradjanskomu Bogu tamo gore? Osvojimo li mi jednom državu, onda nam vjera nije pogibeljna. Treba istina, i na nju navaljivati, ali ne tako očito. Školu treba naoružati protiv crkve, učitelja protiv popa. Naša stranka jest stranka znanosti; a znanost je vjeri protivna. Znanost se brine za dobre škole, a te su najbolje sredstvo protiv vjere. Ja za svoju osobu otvoreno priznajem: Ja sam ateist! Ali za ovaj čas moram se izjaviti, da mi medju svimi svojimi zahtjevi nemamo ništa bolje ni praktičnije osim ove izreke: Religija je stvar privatna”. (Iz zapisnika socijalističkoga sastanka u Hallu g. 1890.) U obće socijalisti kano stvar poznatu predpostavljaju, da je radničkoj stranci

---

zadatak odvojenje crkve od države i širenje protukršćanstva, što oni smatraju napredkom.

Da pak socijalizam nastoji svaku vjeru i svaki autoritet, crkvenu i državnu vlast zbaciti i uništiti, očito je iz izjava njihovih vodja. Samo ćemo neke navesti. Socijalist Bebel tvrdi: "Za vladanja socijalizma nestat će religije same po sebi ... Na temelju našega znanstvenog osvjetloćenja usvojismo mi ateističke nazore, koji svijetom zavladaše, i smatramo si dužnošću, da ih razširimo i unesemo među narod". Socijalist Rigault izjavi se g. 1871.: da je samo 24 sata predstojnik policije, citirao bi Boga u zatvor; ako on ne bi došao, osudio bi ga na smrt i dao bi ga in effigie smaknuti. Socijalistom su nauke o paklu i Luciferu, o zemaljskom raju i padu prvoga čovjeka bajka. Njihovo vjerovanje sadrži se, kako je to socijalist Schweitzer 13. VIII. 1891. izjavio, u riečih Heineovih: Mi hoćemo da na zemlji budemo sretni i ne ćemo više da gladujemo; nebo ostavljamo mi anđelom i vrebem. Njihovo je dakle nebo na zemlji. Prema tomu socijalni demokrat Kegel i govori, da im ne treba ni Bog ni vječnost, jer da se oni dobro mogu snaći i sa vremenom i sa vlastitom snagom; i da je njihova religija slobodno čovječanstvo. Kršćanska vjera, u obće svaka religija, iziskuje pouzdanje u Boga, vratak svoj slaboci; čovječanstvo pak jest pouzdanje u samoga sebe (izključujuć Boga). Čovječanstvo, svi ljudi dužni su druge, osobito svoje žene i djecu predobiti za

te misli, i tek onda će svi bez razlike vjere, narodnosti i spola početi čovječanski živjeti.

Socijalist Liebknecht tvrdi: Znanost je za nas temelj, što nas čini nepredobivimi. Znanost je mati socijalizma; ako ju pustimo, izgubljeni smo. A kakova mu je to znanost? Znanost prava (u smislu socijalizma i liberalizma) jest od vajkada revolucionarna, uči socijalista Vollmar; i pridodaje: ona obara svaki tako zvani autoritet; ona je zajedničko sa pravednošću (u smislu liberalnom i socijalističkom) smrtna neprijateljica tako zvanoga prava i zakona. Tomu socijalist Deitzgen pridodaje (iz zapisnika socijalističkog sastanka u Hallu g. 1890.): Pred tom znanošću izčezava svaka vjera u Boga i u subogove, u Mojsija i proroke, u papu i sv. pismo, u cara i njegova Bismarka i njegovu vladu, riečju u vjeri ovisnu o autoritetu.

Prevratne misli upravljene su u prvom redu protiv države, a u drugom protiv crkve, jer socijalist Ruidt tvrdi, da crkvu valja pobijati poradi uzke sveze, što postoji izmedju prijestola i oltara. A socijalist Rigault pridodaje: Smrt popovom! Metzner se njim pridružuje veleći, da su popovi žive laži, i da im valja odgoju mladeži oteti iz ruku, da se tako oslobode od uza dogm'. Da se to postigne, neka se djeca ne šalju u crkvu, glasi njihovo pravilo. Nije onda čudo, što su ustali i protiv obitelji nogami gazeć sv. ženitbu. G. 1871. dne 14. svibnja drznu se neka gospoja u mjestu zvanu St. Nicolas des Champs ter uzidje na

---

propoviedaonicu i s nje reče: “Ženitba je najveća zabluda dosadanjega društva. Biti udata i biti rokinja isto je. Hoćete li biti rokinje?” I u jedan glas sve odgovoriše: Ne, ne! Zato socijalisti zovu razstavu ženitbe očišćenjem moralne gnjiloće.

I tako socijalisti pod krinkom gospodarsvene stranke sve obaraju, što je komu sveto: Boga i narav, nebo i zemlju, priestol i oltar, vjeru i svaku istinu, što se protivi njihovim težnjam, moralni zakon, što nagone pokvarene naravi višemu redu podvrgava.

Što su socijalisti još čitava ostavili, to su anarhisti posve uništili. Anarhisti naime vrutak svemu zlu u ljudskom društvu nalaze u autoritetu, što vlada političnom i socijalnom redu. Zato oni hoće, da se uvede stanje anarhije, to jest, hoće, da se odstrani svaki autoritet, da se uvede absolutna autonomija svakoga pojedinca, da nema nikakovih zakona crkvenih i državnih. Drugimi riečmi treba odstraniti svaku vjeru i svaku državnu vlast; treba ukinuti ženitbu; treba uvesti zajednička dobra; valja biti posve slobodan i neovisan o svakom. Otac anarhizma jest Petar Josip Proudhon, koji se rodio u Bezansonu 15. siečnja 1809. On je u svojoj knjizi (*Les confessions d'un révolutionnaire*) izašoj g. 1849., i u svojoj razpravi (*Idée g n ral de la revolution au XIX. si cle*), izašoj g. 1851., naveo svoju nauku o anarhizmu ovako: Svi su ljudi jednaki i slobodni, i zato su po svojoj naravi i opredjeljenju autonomni. Tko ruku stavi na me, da me ravna, jest

usurpator i tiran; ja ga proglašujem svojim neprijateljem. Izrabljivati čovjeka preko čovjeka jest krađa. Vlada, to jest ravnanje čovjeka preko čovjeka, jest robstvo. A svaka vjera, koja svršava dogmom papinskog autoriteta, nije ništa drugo nego obožavanje čovjeka preko čovjeka, jest idolopoklonstvo. Absolutizam, koji utvrđuje moć prijestola i novca, prevukao se poput mreže preko ljudi. Zato dolje sa svakom vladom, dolje sa svakim absolutizmom! Ne ćemo ni demokracije ni pučke vlade, jer je tu vazda čovjek, koji čovjeku zapovijeda, a to sprečava slobodu.

Ne treba nikakvih stranaka, nikakova autoriteta, nego treba absolutna sloboda svakoga čovjeka i građanina: te tri tvrdnje sačinjavaju Proudhonovu političnu i socijalnu vjeroizpoviest.

4. Tko je iole samo malo pozorno pratio tužne događaje, što su se u zadnje ovo vrijeme sbili u Francezkoj, pa ih prispodobi sa ovo malo nauk' socijalizma i anarhizma, što smo ih netom naveli, moći će se sam osvjedočiti, da su uprav socijalisti i anrhisti sakrivali to žalostno stanje u Francezkoj. Najprije su gledali, da predobiju za se vladu, a onda su proglasili, da ne priznaju nikakovu religiju, nego da se vjera ima smatrati kano stvar privatna, i zato neka se služba Božja obavlja privatno. I ako su se biskupi francezki ogradili protiv svega toga, što obara Božje i crkvene ustanove, najviše se opriješ ipak protiv toga, da se služba Božja obavlja privatno; jer je Gospodin ustanovio svoju crkvu ne samo da pojedini ljudi privatno

Boga štiju, nego da društvo ljudsko kano takovo Boga slavi, poradi čega i jest ustanovljena hierarhija u crkvi.

Ali ne treba tako daleko ići, da se tko osvjedoči, kako socijalisti i anarhisti idu za tim, da podkopaju temelje crkvi i državi. Dosta je promotriti događaje u našoj sredini, što su se sbili prošle godine u Sarajevu i po nekih drugih mjestih u Bosni. Tko dobro poznaje naše ljude u Bosni, zna dobro, da su oni miroljubivi i da ni iz daleka nisu još - hvala bogu - tako pokvareni, da bi bili mogli doći do onih misli, koje su onda zavladaile nekimi slojevi radničkoga staleža. Tko se ne sjeća sastanka radničkoga blizu Sarajeva i ondje državnih govora? Neka se ti govori prispodobe sa naukama, što smo ih na kratko izvadili iz knjiga socijalističkih i anarhističkih, pa će puno toga srodna naći, naći će, da su to misli unesene od drugud izvan Bosne u naš dobri narod, koji je daleko od njih.

Naravno kad mnogi listovi šire pogubne nauke dan na dan i kad sveudilj navaljuju na nauke sv. matere crkve, nije onda čudo, da i do prostoga naroda dopru mnoge misli, koje mu mogu raztrovati svu dušu i ogorčati sve življenje. Čovjeka uprav boli, tuga mu i žalost paraju srce, kada pomisli, što sve pišu listovi "Pokret", "Novi list", "Savremenik", "Hrvatski narod", "Sloboda" i drugi još neki listovi, što se povode za timi zavodnici. Ima i roditelja, koji hoće da se ubrajaju medju dobre, a daju svojoj djeci u ruke te i slične

listove, pa se onda čude, što im djeca podju na stramputice, kada dan na dan čitaju takove stvari, koje im vjeru i sve, što im je sveto, ruglu izvr-gavaju.

5. Te zaista žalostne činjenice nameću nam dušobrižnikom velike dužnosti, koje valja tačno i vjerno izvršivati, ako hoćemo da svoje ovce očuvamo od vukova, što okolo idu gledajući, koga da proždru. Ponajprije valja biti na oprezu, da se medju naše radnike, a osobito medju naše seljake ne uvuku socijalisti ili socijalni demokrati ili njihove nauke. Ne navodeć ničija imena, valja udarati na te pogubne nauke sa propoviedaonice, kada i sbilja kakova pogibao prieti. No miešati se izvan crkve u radničke prevrate, strogo se zabranjuje svakomu svećeniku, jer su takovi radnički prevrati skopčani sa puno raznih javnih grieha i sa pogibli života, a takove javne prevrate i sablazni odkloniti, spada na civilnu oblast. Samo u slučaju, ako bi gdje dogovorno i sporazumno sa civilnom oblašću moglo biti od koristi po crkvu i državu, da se razdraženi duhovi umire i odvrte od naumljenih izgreda, ako bi koji dušobrižnik mislio, da bi mogao svojom mudrom i razboritom i blagom riečju utjecati na zaveden narod, samo u tom slučaju može se savjetovati, da to učini.

Budući da socijalni demokrati hoće da budu samo ljudi, a ne će da priznaju kakovu vjeru ili narodnost, očito je, da dužnost svakoga dušobrižnika, da pouči svoje vjernike, kako se druženjem sa takovimi ljudmi izvrgavaju pogibli,

---

da nogami pogaze svoje hrvatstvo, što ih veže na hrvatsku domovinu, i svoju vjeru, što ih veže s Bogom i s crkvom, i državnu oblast, što ih veže sa austro-ugarskom monarhijom, jer oni, kako hoće da budu samo **ljudi**, što ne pripadaju nijednoj vjeri, nijednoj narodnosti, tako hoće da budu **slobodni** ljudi, da ne budu ovisni o kakovu autoritetu, zvao se taj sad državni ili crkveni.

No budući da se socijalni demokrati organizuju, i tako uzko, da radnici njihovi kod istoga majstora ne dopuštaju, da drugi tko stupi u istu radnju, ter druge nesocijaliste sile, neka doprinese u njihove svrhe svake nedjelje kakav priнос, ili ih gone iz radnje prieteć se poslodavcu, da će ga svi ostaviti, ako bi primio nesocijaliste u radnju: to je nužno, da se i katolički radnici organizuju u jedno tielo u svrhu da očuvaju svoju vjeru i narodnost i da se ne ogriše o oblasti, koje su pozvane, da red u ljudskom društvu uzdrže. Prema tomu neka si dušobrižnici u onih župah, gdje je pogibao, da socijalni demokrati prevladaju, nastoje pribaviti pravila kršćanskih socijalaca, kako se počеше u Sarajevu, Zagrebu i drugih mjestih organizovati. Treba sve učiniti, da se izkorieni ta otrovna biljka iz našega tla, kamo ju iz tudjinstva ovamo nastoje presaditi.

No da nam naš rad uspije, valja pregibati koljena svoja pred Gospodinom Isusom i njegovo umiljato i premilosrdno i presveto Srce zamoliti, neka bi se smilovalo nam i povjerenomu našem stadu, da nas očuva nepovrjedjene

od naših protivnika, ter nas tako rukovodi, da u svih svojih mislih, u svih svojih riečih i djelih nastojimo jedino njemu omiljeti i u njega oči upirati, qui via, veritas et vita est. Amen.

Sarajevo, na Spomen muke Isusove
dne 5. veljače 1907.

† **Josip**, v. r.
nadbiskup vrhbosanski.

8. VJERNOST DUŽNOSTIMA, PUT OBRAĆENJA

Vrhbosna, br. 3 i 4 od 20. veljače 1908., str. 43.-48.

I u ovoj poslanici upućenoj vjernicima nadbiskup Stadler govori o Presvetom Srcu Isusovu, te kaže: "Iz svega blaga presv. Srca Isusova, uzet ćemo samo jedno u pretres: milost ... Milost presv. Srca Isusova ima dvie značajke: blagost i jakost; blagost i ljubezan i blag način, kojim ona priteže grješnike, da se obrate; jakost, kojom ona prevladava grješnike, da se u istinu obrate".

J o s i p ,

po milosti Božjoj i svete apostolske Stolice nadbiskup vrhbosanski i metropolit, svim vjernikom, koji su u ovoj nadbiskupiji, blagodat i mir od Boga Oca našega i Gospodina Isusa Krista.

1. Naš Gospodin Isus opetovno je izjavio bl. Margeriti Alakok, kako njegovo presv. Srce hoće da u svietu kraljuje po ljubavi, pa da će to i izvesti uzprkos svim svojim neprijateljem. To je temeljno načelo, što treba da ravna sve podanike toga božanskoga kralja. A on to hoće s dvostrukoga razloga: prvo zato, jer nas on ljubi, a drugo zato, jer ga mi ne ljubimo. Odatle proizvire dvoje: ljubav i naknada. Budući da nas presv. Srce Isusovo ljubi, hoće ono, da mu ljubav vraćamo za ljubav; a budući da nije ljubljeno, iziskuje ono od nas, da mu šta prinosimo za

naknadu, ali i ta naknada treba da proizilazi iz ljubavi. Kralj dakle naš Gospodin Isus dovikuje nam: Ljubite me, jer vas ja ljubim; ljubite me, jer nisam ljubljen!

Iz te želje, biti ljubljen, proiztekla je odluka, da ljudem otkrije Srce svoje sa svim blagom njegove ljubavi, sa milosrdjem, sa milošću, sa posvećenjem i spasenjem. Prema tomu je i odredio, da se pobožnost k njegovu presv. Srcu razprostire po svem širokom svijetu, ne bi li se ognjem njegove ljubavi užgala hladna srca ljudska ter počela ljubiti onoga, koji je jedini zavriedio da bude ljubljen.

Iz svega blaga presv. Srca Isusova uzet ćemo samo jedno u pretres: milost; milost, bez koje ništa za spasenje ne možemo učiniti, a s kojom možemo sve izvesti; milost, po kojoj jesmo sve što jesmo; milost, koja nas obraća razsvjetljujuć nam razum, a srce nam užičuć, odvrćajuć nas od zla, a navraćajuć nas na dobro; milost, koja u nas i s nami sve djeluje što god za Boga činimo; milost, koja nam daje jakost, da možemo, da hoćemo, da u istinu radimo oko spasenja svoje duše; milost, koja nas stavlja u stanje, da sebi nebo stećemo i u nebo udjemo. Ta milost je velik dar presv. Srca Isusova, dar, što nadilazi sve naravne darove, što je tako uzvišen nada sve, što je naravno, da je sv. Pavao za sve ostale darove kazao, da su ništa, ako se uzporede sa milošću.

No mnogi ne poznaju te milosti koje iz neznanja koje iz nezahvalnosti, niti daju sebi truda, da ju spoznaju. I zato ju često primamo uzalud, jer umjesto da ju upotrebimo na proslavu Božju i na vlastito spasenje, mi je zlorabimo na svoju vlastitu propast. De da uznastojimo stvoriti sebi pravi pojam o milosti, da vidimo, koli veliko i dragocjeno blago milosrdja dalo nam je presv. Srce milošću svojom!

2. Milost presv. Srca Isusova ima dvie značajke: blagost i jakost; blagost ili ljubezan i blag način, kojim ona priteže grješnike, da se obrate; jakost, kojom ona prevladava grješnike, da se u istinu obrate.

Prva je značajka milosti Isusove blagost. Ne treba se tomu čuditi, da je blagost prva značajka milosti, koja je uzrok našem obraćenju, kada milost neposredno dolazi iz presv. Srca Isusova i kada je ona svrha njegove prevelike ljubavi. A gledajte samo, kako blago ta milost sa grješnici postupa! Ona se, umjesto da zapovieda, samim grješnikom podvrgava; jer ona ih čeka uztrpljivo godine i godine; ona se služi sгодnim vremenom i pribavlja im sama sгодne prilike, samo da ih predobije; ona ih pretječe; ona ono, što od njih hoće da postigne, ne otima na silu, nego ih uprav za to moli, ne zapovieda im, nego ih ljubezno poziva; ona se ravna po naših sklonostih, po naših naravnih darovih, po vlastitostih našega razuma i srca, po istih naših nesavršenostih i slaboćah; ona nas uči samo na

toliko prezirati zemaljska dobra, u koliko je od potrebe, da im uvidimo njihovu ništetnost; ona nas ne goni tako, da velike stvari za Boga poduzimamo, nego tako, da nam stvori velik pojam o njegovih savršenostih i o nagradah, što nam ih obećaje.

Da se tko o tom osvjedoči, da sbilja milost Božja sa grješnici tako postupa, dosta je ogle dati se oko nas. O kako mnogo ima grješnika, koji hule na dobrotu Božju, izazivaju srdžbu njegovu; oni gomilaju grieha na grieha, vraćaju se neprestano u iste grieha, opakost svoju dan u dan povećavaju, pa ipak ih neizmjereno milosrdje čeka, da se obrate! Kada bismo mi Boga prosudjivali po sebi, onda bi nam se činilo, da on ne revnuje dosta za svoju čast i da ne pokazuje dostatno svoje moći i jakosti. Ali uprav time, što njegova dobrota tako dugo čeka grješnike, da se obrate, pokazuje on svoju neograničenu moć i jakost, otkriva svoju čast i slavu; jer tako daleko siže jedino uztrpljivost Božja. Uztrpljivosti čovječje brzo nestaje, no Božja uztrpljivost je neizmjerana. Prema tomu prekrasno uprav vapije sv. Augustin: Bog je uztrpljiv, jer je vječan; Bog je uztrpljiv, jer je jak; Bog je uztrpljiv, jer je Bog.

Pravom možemo zato tvrditi, da nam božanstvo svoje Bog nikada tako jasno ne pokazuje, kao onda, kada uprav čudesnom mirnoćom podnosi strašne uvrede od ljudi, kano da ih ne vidi. A što ćemo, braćo, odatle zaključiti? Zar odatle sliedi, da grješnici pravo

rade, kad odgadaju svoje obraćenje, kad Boga puste, neka ih čeka? Tako su uvijek radili odmetnici i svietu odani ljudi; tako oni rade i sada. I taj krivi zaključak utvrdio ih je u njihovih griesih i u njihovoj opakosti, a i sada ih utvrđuje. Ali Gospodin Bog sačuvao svakoga grješnika od takove zlorabe njegove dobrote. Da se niste, braćo grješnici, na to oslonili, da će Bog na vas čekati; jer ako Bog na grješnike čeka, to se ima jedino njegovoj prevelikoj milosti pripisati. A ništa nije nerazboritije i bezbožnije, nego računati na takovu milost u svrhu, da ju grješnici protiv samoga Boga zlorabe. A zar Gospodin Bog svakoga grješnika čeka? O, i koliko ih je, na koje Bog ne čeka, nego drugim za primjer izlieva svoju srdžbu na njih! Prema tomu i reče naš Gospodin: Ja idem, a vi ćete me tražiti, i umrijet ćete u svojih griesih (lv. 8,21). Ali za one, koje Gospodin čeka, dodje neko stalno vrijeme, kada on više ne čeka. A onda ne može nitko ni znati, kako će dugo nas Bog čekati, i jeda li će on uobće na nas čekati. A i to valja imati na pameti, da uprav to grješno mišljenje, da će Bog na grješnike čekati, može ga na to skloniti, da tih grješnika ne čeka, da ne bi njegova neizmjerena uztrpljivost, koja je jedno od najsvetijih svojstva Božjih, komu poslužila u svrhu, da opravda svoja nedjela. To su istine, koje treba da nas napune strahom i pouzdanjem: pouzdanjem, jer nas Gospodin još milostivo čeka; strahom, jer se velikoj pogibli izvrgavamo, da ćemo

u svojih griesih umrieti, ako se odmah Božjoj milosti ne odazovemo, koja nas k pokori poziva. Svakako nas Bog ne čeka u svrhu, da griesimo, nego da se pokajemo i grieha okanimo, i njemu svim srcem služimo.

3. Bog je tako dobar, da on svoju milost grješnikom nudi u sgodno vrieme i sgodnom prilikom, ne kano da milost Isusova ovisi o vremenu i o kakvoj sgodu, da u nas kakav učinak proizvede, jer milost sama sebi stvara i vrieme, što vodi k spasenju, i sgodu, na koju se naše obraćenje veže; ali ipak valja se uprav diviti neizkazanoj dobroti našega Gospodina, koji nam takove sgođe sprema, da nas k sebi pritegne i spase; koji se uprav onimi sgodami na našu korist služi, koje mu mi sami dajemo; koji nam i sam takovih sgođa pribavlja, na koje ne bismo nikada mogli ni pomisliti; koji nas kad i kad vodi tako čudovitimi putovi, samo da nam pokaže, kako se on za nas brine, da sa stramputice opet krenemo na pravi put; koji, prem dostojan, da mu se klanjamo u svako vrieme i na svakom mjestu, tako se snizuje, da svoju milost veže na stanovito vrieme i stanovito mjesto, samo da nas predobije, te se obratimo. Sv. Augustin i drugi sv. Otcu drže, da se otajstvo milosti, naime milosti uspješne dielom u tom nalazi, što se milost kod onakove sgođe daje, kod koje ona po providnosti Božjoj svoj uspjeh ili učinak postiže, dočim se druge obične milosti bez razlike daju ne gledec na sgođe ili osobite obstonjnosti, u kojih se, primajuć ih, nalazimo. To odgo-

vara sv. pismu, gdje Bog pravedniku ili obraćenu grješniku govori (2 Kor. 6,2): U sgodno vrijeme usliših te, i u dan spasenja pomogoh ti. Ima dakle u redu milosti vrijeme, kada Bog daje obilatijih milosti i kada se ljudi mogu laglje i sigurnije spasti. To potvrđuje svakidašnje iskustvo. Ima li koga na svietu, komu je Bog jednoć taknuo srce, pa ga odvratio od njegovih stramputica, koji svoje obraćenje nema zahvaliti djelomice stanovitim prilikam i obstojnostim, i koji se ne spominje, da mu je Bog uprav kod tih prilika i obstojnosti otvorio oči ter mu srcem potresao? Prekrasno uprav to potvrđuje sv. Augustin opisujuć svoje obraćenje i navodeć i najmanje sitnice, da pokaže, kako se borio protiv milosti, poimence navodeć: nemir, koji je osjećao; vrt, kamo se utekao; prijatelja, koji ga je onamo pratio; primjer pustinjaka, koji ga posramio; mjesto sv. pisma iz sv. Pavla, koje ga ganulo, kad ga je milost Gospodnja prevladala, sebi pokorila i od njega načinila novoga čovjeka. A da tko od nas svoj život prodje, zar ne bi takodjer našao puno prilika, pri kojih je milost na nas uspješnije djelovala, da smo se konačno Bogu u ruke predali?

Što valja odatle zaključiti? Valja na takove prilike paziti i nikad ih neupotrebljene propustiti. Zar nema puno stvari, kojim posljedica ne vidite, i koje se kano tolika sredstva slučajno događaju, a koje vam sam Bog šalje kano tolika sredstva, da vas odvrte od svieta, i u svrhu, da vas konačno spase? Ovamo spadaju: dobri izpovjednici, dobra

duhovna knjiga, koja propovied, što ju slušate; nenadana smrt poznatih prijatelja; gubitak imutka, što vas žalosti; nemilost, u koju upadoste kod koje osobe; razna boležljivost, koja vas sili, da urednije živite. Da vam je namjera Božja poznata, da je on na te prilike vaše spasenje svezao, ne biste li ih i te kako upotrebili? No od toga vam je bar toliko poznato, da vas tu sve nagoni, neka biste pri tome barem počitanje izkazali sakrivenom savjetu, što vam ga otčinska providnost daje, koja vas ravna. I ako ni toliko od toga ne znate, to vas i to duži, da se posve predate milosti, u koju se uzdate. Ali vi prigovarate veleći: Ako je ovo ili ono kakova prilika za moje spasenje, i ako je s tim Bog milost obraćenja mojega spojio, onda ću se ja svakako spasti. No, slušajte što ću kazati: Vi se ne ćete nikada obratiti, ako sada dobro ne upotrebite ove milosti i ove prigode, koja je uprav vam pripravljena. Bila ta milost kako mu drago, vriedi uvijek pravilo Spasiteljevo: Stražite i molite (Mat. 26,41). Molite se, jer bez milosti ništa ne možete; i strażite, jer milost, uza sve to što je sve-možna, bez vas ništa ne čini. Molite se, da ima i za vas vrieme i dan spasenja; i strażite, da vam taj dan spasenja ne umakne.

4. Valja i to iztaknuti, da milost, koja nas obraća, nas uvijek pretječe, i u tom je njezino bistvo; jer kad bismo ju mi pretekli, ne bi ona bila više milost, jer bi se u nas predpostavila zasluga, kojom bismo ju mogli preteći. Mi, prem grješnici, možemo Boga njegovom milošću tražiti i naći; no

mi ga ne bismo nikada njegovom milošću tražili, da nas sam Bog nije drugom milošću prije potražio. U tom je dakle otajstvo, a i čudesna ljubav Božja, što on sam hoće da grješnike preteče; on naime hoće: nezahvalne i oporne duše k sebi pritegnuti, duše zločeste, koje zaslužju njegovu osvetu; duše slabe i nepostojane, kojih nevjerstvo i kojih pad u na prvo vidi. On ih traži, on ih pretječe, kada one na njega ni ne misle; u vrijeme, kad se one od njega udaljuju, kada protiv njega ustaju, onda, kada im je on ogavan.

Braćo, grješnici, čujte! Premda je Bog u sebi neizmjereno ljubezan, mi ga grješnici ipak ne možemo sami od sebe početi ljubiti, nego sam Bog mora prvi korak učiniti, da nas sa sobom opet izmiri i sjedini; pa kad se tako dobroti Božjoj svidja, da on prvi početak čini, zar onda ne ćemo da mu za tu preveliku ljubav vratimo ljubav? Budući da dakle čast milosti Božje u tom stoji, da nas traži, to ćemo se mi njoj podvrći i rado se pred Bogom poniziti priznavajuć, da bez milosti ne možemo ni koraka učiniti u svrhu, da ka Bogu dodjemo, ne možemo Boga uza sve njegove neizmjerne savršenosti ljubiti, ako on nas ne ljubi prije nego li mi njega ljubimo. To će nas i te kako poticati na zahvalnost i vjernost prema Bogu. I pomisao na Božje milosrdje, koje nam grješnikom time pokaza, da nas je, ne gledeć na našu nevriednost, potražio, nas pretekao, nas na pravi put priveo, tako će nas u buduće s Bogom sjediniti, da toga veza ne će moći više nitko razkinuti: ni

narav, ni strast, ni sviet sa svimi svojimi podražicami.

A kako nas pretječe milost Božja? Blagim, pozivajućim, a ne zapovjedajućim načinom. Gospodin Bog može se svom svojom moću poslužiti, kad obraća grješnika, ter ga prisiliti, da mu se bez prigovora pokori. No budući da njegova milost djeluje u grješniku, to on hoće, da se njemu grješnik pokori ne na silu, nego radostno i od ljubavi. Premda je Bog silom svoje milosti gospodar nad našom voljom; i premda može s nami po svojoj miloj volji postupati: to on s nami postupa smjernim i po nas častnim načinom, jer on nam udahnuje, on nas osvjedočava, on nas moli, da mi ono učinimo, što on hoće, da mi izvedemo. Premda je Gospodin Bog neograničeni naš gospodar, to on od nas vrlo malo traži, gotovo ništa. On od nas traži, da malo na se pazimo, da malo uredimo svoje neuredne poslove, da budemo oprezni u svojih riečih, da se podvrgnemo svojim dužnostima. Ali ako je to i malo, što Bog od nas s početka traži, uvijek o tih malih stvari ovise preobilne milosti Božje. Pa sbilja timi malimi stvarmi, naime tom malom pobjedom održanom nad našom strašću, tom malom silom nanesenom našim nagnućem, tom malom žrtvom naše koristi, tom malom požrtvornom ljubavlju, tom malom odurnošću protiv taštine stavljamo se u stanje, da od Gospodina primimo puninu nebeskih milosti. Tako počinju velike promjene i velika obraćenja grješnika. Ne zaslužujemo li mi i

veliku kaznu, kada Bogu ne damo što od nas iziskuje, kada korist, koju nam obećaje, i te kako nadkriljuje ono, što on od nas očekuje?

5. Sv. Hrizostom ide još dalje, pa tvrdi, da se milost Božja, samo da blagim načinom svoj uspjeh postigne, kod obraćenja grješnik' ravna po njihovih nagnućih, po njihovih naravnih darovih, po istih njihovih slaboćah, nesavršenostih i pogrješkah; jer nas milost Božja nikada ne posvećuje načinom protivnom našim naravnim nagnućem, nego ona, da nas posveti, i ista naravna nagnuća usavršava. Jesmo li revni i marljivi, milost nas potiče na svetu revnost i goni nas na izvršivanje dobrih djela. Jesmo li nježni i damo li se lako na što skloniti, milost nas zadahnjuje ljubavlju prema Bogu, koja nam izmamљуje potoke suza pred njegovim nogama. Jesmo li ljubezni u obćenju s drugimi, milost tu ljubeznost oplemenjuje i pretvara u pravu kršćansku ljubav prema bližnjemu. Jesmo li strogi, milost tu strogost pretvra u djelovanje svete pokore. I tako nam milost, kako se izražava sv. Hrizostom, oduzima svaku izpriku, kad joj se opiremo; jer se ona, da postigne svoje namjere, našom nutrinom služi; jer u nas ničega nema, čim se ona nije poslužila u svrhu, da djelo našega spasenja izvede; jer ona ne traži druge naravi osim naše, ni drugoga tiela ni druge duše osim naše, ni drugih naravnih darova osim naših, da od nas ono učini, što po volji Božjoj treba da budemo.

6. Bog nas, istina, svojom milošću obvezuje,

da sve ono preziremo, što sviet visoko cieni, i da se svim srcem odrećemo i časti i razkoši i dobara ovoga svieta. Ali kako? On nas ne obvezuje prezirati ovaj sviet, prije nego li nas je svojom milošću upoznao sa pokvarenošću i varavošću njegovom, prije nego li nas je o tom osvjedočio, da ovaj sviet ne može nikoga u istinu usrećiti. On nas ne obvezuje prije se odreći svieta, nego li nam je svojom milošću oduzeo svako štovanje i svaku ljubav k svietu. A onda je lako odreći se onoga, što se ne štuje i ne ljubi, to više, ako Boga ljubimo, koji nam tu milost i svaku drugu daje, pomoću koje njemu za ljubav i na same sebe zamrzimo upoznavši svoju pokvarenost, sniženost, nevriednost.

I tako Bog biva gospodarom naših srca ne svojom neizmjernom moću ili silom, nego blagim utjecajem svoje sv. milosti. Da Bog naša srca osvoji, trebalo je, da se njegovo veličanstvo spusti do naše slaboće, da se njegova mudrost snizi do naše nevolje. Ali ako je milost Božja pogledom na način, kako grješnike k sebi priteže, i blaga, jaka je ona ipak i moćna pogledom na svoj učinak, svoj uspjeh.

7. Naša je vjera u sebi i u svojih otajstvih, istina, tamna, no u svojih vjerodostojnih poticalih ona je i te kako jasna. Ono naime, što nam vjera očituje, jest očevidno vjerodostojno poradi vlastitosti poticala, što nas obvezuju da to vjerujemo. Ali jedno od najjačih i najvažnijih poticala, što imaju u sebi i te kako veliku moć i silu dokazanu, jest milost, u koliko djeluje u dušah, koje je Bog

odabrao kao posude milosrdja. Tko promotri obraćenje Samaritanke, kako ga sv. Ivan u svojem evandjelju (4, 4-43) opisuje, mora priznati, da u čovjeku biva nešto vrhunaravno; da Bog ima tajinstvenih putova i načina, kako da nam srca gane ter ih po svojoj miloj volji ravna; da primamo takove utiske, kakovi samo od milosti dolaze; da se utjecajem te milosti naša sloboda, a da od svojih prava ništa ne izgubi, Božjemu gospodstvu posve pokorava.

A u čem stoji čudo obraćenja kod Samaritanke? Čudo milosti Božje kod Samaritanke stoji u pobjedi, što ju milost održa nad njezinim umom, i u promjeni, što ju je milost proizvela u srcu te žene. To se čudo dogodi na tako čudovit način i u takovih obstojnostih, te nema sumnje, da je to djelo djelo svemožne ruke Božje.

Čudo milosti Božje kod Samaritanke stajalo je ponajprije u pobjedi, što ju milost održa nad njezinim umom. Bit će vrlo poučno navesti na kratko njezino obraćenje, kako ga opisuje sv. Ivan (4,4-43): Valjalo je Isusu proći kroz Samariju. Tako dodje u grad samarijski, koji se zove Sihar, blizu sela, koje daje Jakov Josipu, sinu svojemu. A ondje bijaše izvor Jakovljevi; i Isus umoran od puta sjedjaše na izvoru; a bješe oko šestoga sata. Dodje žena Samaritanka da zahvati vode; reče joj Isus: daj mi da pijem. Reče mu žena Samaritanka: kako ti židov budući možeš iskati od mene žene Samaritanke, da piješ? Jer se židovi ne miešaju

sa Samaritanci. Odgovori Isus i reče joj: da ti znaš dar Božji, i tko je taj, koji ti govori: daj mi da pijem, ti bi iskala od njega, i dao bi ti vodu živu. Reče mu žena: Gospodine, ni zahvatiti nemaš čim, a studenac je dubok: odakle ćeš dakle uzeti vodu živu? Jesi li ti veći od našega otca Jakova, koji nam dade ovaj studenac, i on iz njega pijaše i sinovi njegovi i stoka njegova? Odgovori Isus i reče joj: Svaki, koji pije od ove vode, opet će ožednjeti; a koji pije od vode, koju ću mu ja dati, ne će ožednjeti do vieka; nego voda, što ću mu ja dati, bit će u njem izvor vode, koja teče u život vječni. Reče mu žena: Gospodine, daj mi te vode, da ne žednim, niti da dolazim ovamo na vodu. Reče joj Isus: idi, zovni muža svojega, i dodji ovamo. Odgovori žena i reče mu: nemam muža. Reče joj Isus: dobro si kazala: nemam muža; jer si pet muževa imala, i sad koga imaš, nije ti muž; to si pravo kazala. Reče mu žena: Gospodine, vidim, da si ti prorok. Otcu naši moljahu se Bogu na ovoj gori, a vi kažete, da je u Jerusalemu mjesto, gdje se treba moliti. Reče joj Isus: ženo, vjeruj mi, da ide vrijeme, kad se ne ćete moliti Otcu ni na ovoj gori, ni u Jerusalemu. Vi ne znate, čemu se molite, a mi znamo, čemu se molimo; jer je spasenje od židova. Ali ide vrijeme, i već je nastalo, kad će se pravi bogomoljci moliti Otcu duhom i istinom; jer Otac hoće takovih bogomoljaca. Bog je duh, i koji mu se mole, duhom i istinom treba da se mole. Reče mu žena: znam da će doći Mesija, koji se zove Krist; kad on dodje, kazat će

---

nam sve. Reče joj Isus: Ja sam, koji s tobom govorim. I iz grada onoga mnogi od Samaritanaca vjerovali su u njega za besjedu žene, koja svjedočala je: kaza mi sve što sam učinila. Kad dodjoh dakle Samaritanci k njemu, moljahu ga, da bi ostao kod njih; i ondje osta dva dana. I mnogo ih više vjerovali su za njegovu besjedu. A ženi govorahu: sad ne vjerujemo više za tvoju besjedu, jer sami čujemo i poznamo, da je ovaj zaista spas svijetu, Krist.

Čudo dakle milosti i njezine moći i sile stoji najprije u pobjedi, koju ona održa nad umom te Samaritanke. Ona bježe krivobožka i krivovjerka; žena tašta i zauzeta za svoje vjerske zablude, koje je nastojala i obraniti. No svatko zna, kako je teško uopće obratiti takove ljude, a još puno teže takove žene, kad one sebi šta zabiju u glavu; kako je teško, da istinu uvide, da ju iskreno potraže ter joj se podvrgnu; kako je teško koga od krivovjerna privesti k pravoj vjeri, od oholosti privesti ga k poniznosti. Ali jakost milosti prevladava sve teškoće, i Gospodin Isus snagom svoje milosti obrati tu Samaritanku, i to obrati joj ponajprije njezin um odvrtivši ju od njezinih zabluda, a onda osvjedočivši ju o tom, tko je on, u koju je svrhu došao, kako je on obećani Mesija, spsitelj svieta, Bog. I ona vjerovala je, da je Isus Krist Sin Božji. I tako svatko treba da kaže, kojigod taj događaj promatra, da je obraćenje te Samaritanke djelo Božje.

Ali Gospodin Isus ne ostade na pol puta, nego kako joj promieni um, tako joj obrati i srce, koje

je i te kako bludnomu griehu bilo odano. Svaki grješnik teško ustaje od grieha, ali bludnici jesu oni grješnici, koji kako lako u grieh padaju, tako se i te kako teško dižu iz svojega kala. I premda se djavao Bogu najviše opire uprav po bludnih griesi onih, koje sapete drži, ipak Gospodin Isus snagom svoje milosti obrati srce toj Samaritanki tako, te se čini, kano da joj je novo srce stvorio: ona se odreče svake bludnosti, svojih strasti i zlih naguća; ona od sada ništa ne voli osim Boga; ona posta uzor krjeposti i svetosti. Jednom samo riečju: Ja sam onaj spasitelj svieta, koga očekujete, ganu joj Isus srce, i ona posta u Kristu novo stvorenje. Ona ne vidje, gdje Isus moru zapovieda, gdje hromim hod, mrtvim život daje. Pisci i farizeji gledahu dan na dan čudesa Isusova; govorahtu sa uskrišenim Lazarom i sa drugimi izliečenimi od raznih bolesti, i ne vjerovali u njega. A ova žena ne vidje nikakva čuda i vjerovala u njega i njemu za ljubav svega se odreče. Ona ne vjerovala u Isusa poput Kananejke, što joj je kćer oslobodio od vraga; ni poput žene bolestne od krvotoka, što ju je od te bolesti oslobodio; nego jedino vjerovala u njega poradi njega samoga. Što još više. Ona se tako obratila, da se i sama posvetila i svu Samariju k Isusu privela. Ona postade prva i prava apostolka Isusove vjere. Njezina revnost goni ju, da i druge upozna s Isusom. Ona ostavi posudu i više ne misli na vodu, nego jedino na Gospodina Isusa. Ona, istina, ostavi i Isusa, ali Isusu za ljubav, da i druge

privede k vjeri u njega. I po svem gradu stade propoviedati Isusa kano pravoga spasitelja svieta. I sviet joj povjerova i podje s njom k Isusu, koga zamoliše, neka bi kod njih ostao. I on osta dva dana kod njih, i onaj sav narod spozna, da je Isus pravi spasitelj svieta.

8. Tko je dakle u griesih ma kako velikih, bili oni krivovjerje ili bludnost ili psovka ili kradja ili pijanstvo, neka se ne usudi kazati: Slab sam, ne mogu se grieha ostaviti i ustati; jer ako si ti slab, jaka je milost, koja će ti dati snagu, i da zamrziš na grieh i da se pridigneš te postaneš pravednik Božji; jer mi sve možemo učiniti u onom, koji nas jači (Filip. 4,13). Valja, istina, ostaviti ono društvo, onu drugaricu grieha; treba borit se proti strastim i zlim nagnućem; ali ništa za to, jer će nam Boga dati svoju svetu milost, ako ga za nju zamolimo, a njegova nam je milost dosta, da slomimo sve veze grieha, i da krjepostan život započnemo. No treba ne samo da se sami spase-mo, nego valja da i druge upoznamo sa preve-likom ljubavi našega Gospodina, kojom on svakoga grješnika prima i rado mu sve grieha oprašta. Što zar ne možeš i ti dobrimi djeli, uzornim primjerom na druge djelovati, da ih za Gospodina Isusa predobiješ? Zar niste vi, roditelji, uprav dužni poučavati svoju djecu u vjeri, sav trud ulagati na to, da vam djeca budu pravi kršćani, da djecu svoju i riečju i primjerom vodite putem, koji vodi u nebo? A vi, braćo grješnici, koji se milošću našega Gospodina Isusu obratiste, zar niste vi

dužni nastojati oko toga, da se oni obrate, koje ste na grieh naveli, da nastojite da što više duša za njega predobijete, od koga toliko duša svojim griehom odvratiste.

9. Sve to i još više učinit ćemo, ako sebi od Gospodina Isusa izprosimo ovu veliku milost, da ga ljubimo. Što se više pokvareni ljudi odvrćaju od Gospodina Isusa, što više oni na njega i na njegovu sv. Crkvu i na njegove ustanove mrze, to više smo dužni mi ljubiti ono presv. Srce, koje od ljubavi kuca i za one, koji se od njega nezahvalno odvrćaju. Budući da je ljubiti Isusa velika njegova milost, valja ju od njegova presv. Srca moliti, i presv. Srce za svako naše naprezanje, za svaku našu želju, kojom mu izražavamo svoju ljubav k njemu, dat će nam novih obilatijih milosti, pomoću kojih ćemo i te kako rasti u ljubavi k njemu. A ta ljubav treba da bude ponajprije spojena sa sinovljim strahom, da se naime svega onoga čuvamo, što bi moglo raztužiti presv. Srce Isusovo. Ali treba pri tom imati i dobru namjeru; jer Gospodin Isus hoće, da u svih stvarih ne gledamo ni na što drugo, nego jedino na njega i na njegovu slavu, i da, zaboravljajući posve na sebe same, sva svoja djelovanja obavljamo jedino za njega.

Ljubav k presv. Srcu Isusu treba da bude iskrena u srcu i riećih, čista bez ikakve primjese; ona izključuje svako neuredno čuvstvo prema stvorovom. Presv. Srce Isusovo hoće da nam bude sve: on jedini naš prijatelj, naš oslon i naša

radost; on ne će da išta tražimo među stvorovi. Naše je naime srce stvoreno jedino za Boga, i zato ne treba da se drugim čim providi, nego ljubavlju k Bogu. Zlo je po naše srce, ako se čim manjim zadovolji, nego li Bogom, ili ako dopusti, da gori od kakova drugog ognja osim ognja čiste božanske ljubavi, koja ne može podneti nikakve primjese. Što se mi bojimo dati mu podpunu žrtvu srca našega? To srce već njemu i onako pripada, no on ga hoće da sam posjeduje, to jest da je prazno od svega. Naše je srce tako maleno, da ne može podneti dvie ljubavi; a buduć da nije za drugo šta stvoreno, nego za ljubav Božju, nema ono mira, dok u njem ima kakove primjese. Molimo zato od Gospodina, neka bi nam tu milost dao, da jedino na njega mislimo, jedino njega ljubimo i njemu od srca govorimo: Sve za Boga, ništa za me; jedno srce, jedna ljubav jednomu Bogu. Moj Bože i sve moje! Ti si sav moj, a ja sam sav tvoj! Mnogi će od vas možda kazati: Takova savršena ljubav k Bogu nije za me, nego za stanovite odabrane duše: rieč, koja puno duša odvraća od prave ljubavi k Bogu, a na krivom temelju. Zar to ne spada na bistvo kršćanskoga života? Nije li Gospodin svim svojim učenicom kazao: Nitko ne može služiti dva gospodara: nužno će jednoga ljubiti, a na drugog zamrziti. Bez sumnje, Gospodin nam ne zabranjuje zakonite ljubavi. Zar nije on sam ljubio svoju majku, učenike svoje? Ali on hoće, da ljubav k njemu nadmaši svaku zakonitu ljubav, i da smo

spremni za njega i život svoj dati, ako bi trebalo posvjedočiti svoju vjernost prema njemu. Čuvajmo dakle svaku milost, što nam ju Gospodin daje, jer je možda upravo na tu milost, koju kaniš od sebe odbiti, privezao spasenje tvoje; ali najviše nastojmo da se onoj milosti odazovemo, koju nam daje u svrhu, da jedino njega od svega srca ljubimo, jer tko njega istinski ljubi nije moguće, da ga uvriedi; nije moguće, da ne čini njegove volje i ne izpunja njegovih zapoviedi i želja; nije moguće, da se ne spase; nije moguće da ne dodje u nebo, kamo nas sve po zagovoru bl. dj. Marije uveo trojedni Bog Otac i Sin i Duh sveti. Amen.

(Ovaj pastirski list neka se narodu pročita prve korizmene nedjelje.)

U Sarajevu na blagdan presv. Imena Isusova
19. siečnja 1908.

† Josip v. r.
nadbiskup vrhbosanski.

9. LJUBAV I ZAHVALNOST BOGU

Vrhbosna, br. 4 od 20. veljače 1909., str. 51.-56.

Ovom korizmenom poslanicom Stadler tumači vjericima koja je posebna svrha pobožnosti Srcu Isusovu te ih potiče da u sebi bude zahvalnost i nasljeđuju Krista. U puka želi probuditi svijest o dobročinstvima primljenim od Gospodina. Tim je dobročinstvima Gospodin pokazao svoju neizmjernu ljubav prema ljudima a oni su mu uzvratili neprijateljstvom i mržnjom. Stoga je svrha pobožnosti prema Presvetom Srcu Isusovu davanje zadovoljštine za uvrede koje mu stalno nanosimo te da se nasljeđuju krjeposti čiji uzor nalazimo u Presvetom Srcu Isusovu.

J o s i p ,

**po milosti Božjoj i svete apostolske Stolice
nadbiskup vrhbosanski i metropolit, svim
vjericima, koji su u ovoj nadbiskupiji
vrhbosanskoj, blagodat i mir od Boga Oca
našega i Gospodina Isusa Krista.**

1. Nema pod nebom drugoga imena osim imena Isusova, u kojem nam se svima valja spasiti. I ta istina morala bi obuhvatiti srce svega svijeta. I uprav zato, što se nezahvalni svijet odvrća od svoga gospodara, otvorio mu je Isus svoje presv. Srce, neka bi se osvijestio i vidio, kako ga Isus ljubi i kako ništa drugo ne traži, nego da bude od njega ljubljen. To je Gospodin Isus sam više puta kazao bl. Margareti Alak. tako, ter ona to u svojim listovima spominje: "Isus Krist će kralje-

vati usuprot svojim dušmanima i bit će nam naučitelj i zaposjet će srca naša, jer je to njegova glavna svrha, da pobožnošću k presv. Srcu svojem obrati duše, ter ga obljube”.

I razum to isto govori. Ljubav iziskuje, da joj se vraća ljubav, niti se ičim drugim postizava, osim ljubavlju. Gledajte samo majku, koja je svoje vlastito zdravlje pokvarila bdijuć čitave noći i dane kroz mjesece i mjesece, samo da svojem čedu na umoru povrati zdravlje! Gledajte tu majku, koja je svojim suzama i molitvama iz groba izbavila svoje dijete, za koje liječnici rekoše, da mu nema spasenja. Komu će pasti na pamet, da samo pomisli, da se to djelo dade nagraditi dostojno zlatom ili srebrom? Gdje će se takova plemenita čuvstva srazniti sa ništetnim novcem? Srce je ono, koje je sve to udahnuo, sve izvršilo; a srce ne radi od tašta slave, od nužne pohlepe, nego ono djeluje, jer ljubi; a ono, što hoće za uzvratu, jest opet, da bude ljubljeno. Svaka dakle druga nagrada, što se ljubavi nugja osim uzvratne ljubavi, ne zadovoljava ju, nego je snizuje, ako šta drugo za nju prima.

Isto tako pobožnošću k presv. Srcu naš Gospodin nam doziva u pamet, da nas ljubi, i to je razlog, zašto nam pokazuje svoje Srce. Šta traži? On? Šta očekuje od nas? On traži, On očekuje samo jedno, što je srcu nužno, on hoće da bude od nas ljubljen.

Budući da je uprav nužno, da Gospodina Isusa ljubimo, tako te se ne može nitko spasiti,

koji ga ne samo ne ljube, nego i njega ruže i njegove zakone nogama gaze i njegovo sv. Evangjelje izvraćaju na svoju propast i nastoje druge na stramputice zavesti: to ćemo neka velika dobročinstva istaknuti, što nam je Gospodin Isus učinio, ne bi li se naša hladna srca ugrijala na gorućem Srcu Isusovu, ter ga svim srcem obljubimo i spasenje svojih duša osiguramo.

2. Posebna svrha pobožnosti k presv. Srcu Isusovu jest: probuditi u srcima našim zahvalnost spram našega Gospodina, stavljajuć nam pred oči bezbrojne i neizmjerne milosti i darove, koje imamo zahvaliti njegovoj ljubavi, što nam predstavlja njegovo presv. Srce. I tako je ta zahvalnost bitna čest prave ljubavi k presv. Srcu Isusovu, kao što je i bitna čest prave pobožnosti k istom presv. Srcu davati mu naknadu za uvrjede, nanesene mu od većega dijela roda ljudskoga.

Naš Gospodin vrlo je ćutljiv spram nezahvalnosti ljudi, kada zaborave ili zlorabe dobročinstva, što im daje. Ta ga nezahvalnost jako boli, pa se teško na nju tuži. Sin Božji potuži se prije utjelovljenja na sav svijet, kako to priča sv. evangjelist Ivan (1, 16): Na svijetu bješe (Riječ Božja), i svijet je po njoj postao, i svijet je nije poznao. A potuži se osobito na Judeju, koju svojom nazva, i na sve Židove, jer sv. Ivan evangjelist nastavlja: Na svoje dodje, i svoji ga ne primiše. A i poslije utjelovljenja potuži se Sin Božji na židovsku nezahvalnost i onda, kada ga htjedoše kamenovati, i kad im reče: Mnoga vam dobra djela pokazah od

Oca svojega, za koje me djelo od njih kamenujete? (Iv. 10, 32); i onda, kada je deset gubavaca iscjelio, a jedan se samo povratio, pa kada je poviknuo: Nije li svih deset iscjeljeno? A drugih devet gdje je? Nije se našao nego taj tudjinac, koji je došao i dao slavu Bogu!

Nezahvalnost ljudska kako je Bogu mrska, tako je samim ljudima veoma škodljiva. Ona ne da, kako tvrdi sv. Bernardo, božanskoj neizmjerljivoj dobroti, da ljude obogati blagom svojim. Sv. Bernardo nezahvalnost spravnjuje sa vrućim strašnim vjetrom, koji suši i tare u svojem vrutku tok nebeskih milosti. Sama dakle naša korist kano i dužnost naša gone nas, da Bogu budemo zahvalni. A ipak se mora kazati, da su zahvalne duše rijetke iznimke, pa ih je teško naći. Ta kako možemo mi, što god nas je, biti hladni i bešćutni spram Gospodina, koji nam obilnih nebeskih darova daje? Zar primljeno dobročinstvo ne donosi naravnim načinom sa sobom sjeme, koje, kad pane u dobro srce, niče, podiže se, razvija se i rodi? Milosti dolaze od Boga k nama kao kiša obilato, odakle dakle dolazi, da malo ne nikada one u nama ne proizvode zahvalnosti? Dolazi odatle, što smo nepazljivi i zaboravni. Nepazljivi, jer od Boga primamo obilatih darova, a da se ne dostojimo samo ih osjetiti ili pogledati ili ih zapamtiti; zaboravni, jer dok i najnesjetnije nepravde i najmanje uvrjede i te kako pamtimo, običajemo zamesti isti trag primljenih i velikih dobročinstva. Nemojmo tako, nego neizbrisivim

slovima upišimo u dušu našu neizmjerne milosti i darove, primljene od Gospodina Isusa; navijestimo rat zaboravnosti, pobudjimo svoju pamet i u nju dozivajmo dobročinstva primljena od Gospodina. Zahvalnost je pamet srca; jer zahvalnost živi od pamćenja, ona je ona svjetiljka, koju treba da pamet čuva i uzdržava; za to je od potrebe stražiti, da se ta svjetiljka nikada ne utrne, nego joj davajmo vazda hrane plemenitim čuvstvima, često se spominjuć milosti, što od predarežljiva Spasitelja primismo.

To da činimo, poziva nas presv. Srce Isusovo. Spasitelj nam otkriva presv. Srce svoje kano spomenik svoje nježne ljubavi spram nas, kano pomenku svih darova, što za nas drži u pripremi; nastojmo da spoznamo i one milosti i darove i njihovu cijenu, što svi ljudi i mi s njima primismo, i one posebne blagodati, što samo mi dobismo; milosti naravne i vrhunaravne, milosti stvorenja i uzdržavanja, milosti poziva k vjeri i k obraćenju i k opravdanju sakramentima. Tako radeći ne ćemo biti nezahvalni.

3. No nije dosta, da si dozivamo u pamet samo navedena dobročinstva, nego je od potrebe, da vazda imamo pred očima ova tri velika dobročinstva: utjelovljenje, otkupljenje i presveti oltarski sakramenat.

O kako je veliko dobročinstvo utjelovljenje! Utjelovljenjem Bog posta čovjek; on se megju nama pojavi kao jedan od nas; on uze našu vlastitu narav u krilu djevičanskom Bl. Marije bez grije-

ha začete; on posta i ostat će vazda naš brat, tijelo od tijela našega, kost od kosti naše. Koje li časti, kojega li dostojanstva, koje li uzvišene slave po sve potomstvo Adamovo! Budimo zahvalni! Hvala utjelovljenju, vrhovni kralj i car u kraljevstvu nebeskom s krunom na glavi a sa žezlom u ruci, što sjedi Bogu Ocu ob desnu, jest čovjek; pazite dobro, jest čovjek kano mi, koji vidi, gdje se svi zborovi nebeski bacaju pred noge njegove, da mu se poklone. Hvala utjelovljenju, angjeli i arkangjeli, kneževine, sile i moći, gospodstva, prijestolja, kerubimi i serafimi, to jest stvorovi najuzvišeniji, sve što Bog nije, iskazuje i izkazivat će kroz vijekove počitanje što dublje i što poniznije naravi čovječjoj, združenoj nerazrješivo s naravi božanskom u jednoj istoj osobi Sina Božjega. Ah, utjelovljenje da ima samo tu jedinu posljedicu, da je tako jako podiglo i tako visoko postavilo našu narav, zar ne bi to bilo dosta, da u našoj duši pobudi i očuva za uvijek što življu zahvalnost?

No utjelovljenje nije nam doneslo samo neizmjernu čast i slavu, nego je Sin Božji s neba sišao na zemlju poradi nas ljudi i poradi našega spasenja. On je nas mogao na mnogo drugih načina spasiti, ali da mi ne panemo opet u grijeh, da se očuvamo od grijeha uspješno, da nas kano sili, neka se u njega ugledamo i njegovim tragom podjemo, smatrao je on za jedan od najboljih načina, da postane čovjek. Znamo, da je po grijehu naša volja sklona na zlo, a i naš nam je um potamnio, tako te nam često i razlika između

onoga, što je pravedno i nepravedno, manjka. Trebalo je dakle, da nam dodje kakav naučitelj, ter svojim naukama pokaže, koja su prava načela čudoredna. Ali ne bi bilo dosta, da nam je samo otkrio svoje divne nauke, jer put pouke jest dug, po kom obično ljudi ne idu, dok je put, na kojem se primjerom pokazuje, kako valja sve krjeposti obavljati, običan, jer u sebi ima dvije vlastitosti: prvo, da je prav, a drugo da je vidljiv. Čovjek bješe vidljiv, ali ne bješe prav, pa je valjalo njega sama privesti na pravi put, a ne da on bude ostalim ljudima za uzor. Bog pak bješe sama svetost, ali ne bješe vidljiv, jer stanuje u nepristupnim dubinama Božanstva. Utjelovljenjem Sina Božjega bi riješeno to pitanje, jer on i osta, što bješe, Bog i posta vidljiv čovjek, čim nam dade živ uzor, živo pravilo svake krjeposti.

Ono, što podiže to veliko dobročinstvo utjelovljenja, i što mora i te kako probuditi zahvalnost u dušama našim, jest misao, šta je sve stajalo Sina Božjega u zajednici sa našom naravi, kad je na svoju narav čovječju nametnuo tolike žrtve i poniženja, samo da nam postane pravi uzor i time da osvoji naša srca. Koliko li poniženje, da je Sin Božji čovjekom postao!

4. Utjelovljenje Sina Božjega samo po sebi jest neizmjereno dobročinstvo, ali biva još veće, kad se uzme u obzir, da se je Sin Božji utjelovio u svrhu, da nas otkupi, da nas sa svojim Ocem mukom i smrću izmiri. Što, zar mi našem Gospodinu ništa ne dugujemo za to čudovito svje-

dočanstvo njegove ljubavi? Zar nam nije dužnost, da bez prestanka razmišljavamo o velikom dobročinstvu otkupljenja, ter tako da svoju zahvalnost pokazujemo spram Otkupitelja svoga? Hoćemo li znati kako nas je presv. Srce Isusovo ljubilo, i kako mu tu ljubav moramo vraćati? Pogledajmo često na raspelo, pa si k srcu uzmi-mo, k srcu kako muke, što je Gospodin za nas trpio na križu, tako i preveliku ljubav, od koje je za nas trpio. Prema tomu su radili sveci. Eno sv. Pavla, gdje govori, da on ne zna ništa drugo, nego Krista, i to rassetoga. Eno sv. Bonaventure, koji je na pitanje stavljeno si od sv. Tome Akvinskoga, odakle on toliku znanost crpa, odgovorio prstom upiruć u raspelo: Ovo je moja knjižnica. Eno sv. Filipa Benicija, koji na smrtnom času reče svojima, neka mu donesu njegovu knjigu upiruć prstom u raspelo; primivši ga, stavi ga megju ruke i milo ga pogledavši, kano primajuć od njega zadnja predavanja, usnu u Gospodinu.

Naš Gospodin Isus i zbilja u zadnje časove svoga života na ovoj zemlji sabrao je sve, što je radio, u jednu kiticu, te je svoju muku i smrt postavio kano jezgru i sadržinu svega svojega života na zemlji. On je naime kroz trideset i tri godine svojega života na zemlji davao neprekidno neizm-jerno mnogo znakova i dokaza svoje prevelike ljubavi spram svih ljudi, a na koncu svoga života ih je sve zajedno stavio, pak im je podijelio svoju jakost i ugled umrijevši za nas i tim činom pokazavši, da nitko veće ljubavi nema od te, da

život svoj dade za braću svoju.

5. Još ima jedno neizmjereno dobročinstvo, što je Gospodin Isus ostavio, a što u našim dušama mora pobuditi i te kako veliku zahvalnost. To dobročinstvo jest presv. oltarski sakramenat. Apostol ljubavi, sv. Ivan, koji je najbolje poznao tajne presv. Srca Isusova, napisao je ove znamenite riječi o Gospodinu Isusu: Pred blagdan pashe, znajući Isus, da mu dogje čas, da pregje sa ovoga svijeta k Ocu, kako je ljubio svoje, koji bijahu na svijetu, do konca ih ljubi (Iv. 13, 1.). Ističe se tu uzrok, zašto je Isus apostole, koje nježno nazva svojim, jer odabravši ih za apostole smatraše ih prijateljima i braćom svojom, upravo u to vrijeme osobito ljubio: naime za to, jer ih je sada u ovom svijetu usred tolikih pogibelji imao ostaviti, pa mu se sažalilo u srcu, ter im veću ljubav iskaza nego li ikada do onda. Tako evangelist istače, kako su apostoli bili više potrebni utjehe, nego li sam Isus, jer je on iz nevolj' i muk' prelazio sreću, a oni imali ostati usred nevolja i pogibelji. I premda ih je Isus uvijek ljubio, to im ipak sada, kada se spremao da pogje k Ocu, puno veću ljubav pokaza, jer im opra noge, čega prije nije nikada učinio, a to će uprav reći: do konca ih ljubi, to jest savršeno, osobitim načinom ih ljubi. A ne pokaza se ta savršena i izvanredna ljubav jedino u pranju nogu nego i u ustanovi presv. sakramenta.

Prema tomu sv. Ćiril tumači te riječi sv. pisma tako, da tvrdi: Gospodin Isus je istina kroz sve vri-

jeme svoga boravka na zemlji pokazivao i davao mnogobrojne dokaze svoje ljubavi spram svih ljudi, no to ipak pokaza izvanrednim načinom na polasku sa ovoga svijeta ustanovivši presv. oltarski sakrament. I za to prema tumačenju sv. Ćirila htjede sv. Ivan gore navedenim riječima kazati: “Kršćani, premda vam se čini, da je sve, što vam je Bog prije na vašu korist dao, ništa spram onoga, što vam kani učiniti, prije nego li se od vas rastavi; to će on pravo govoreć istom zadnji dan svoga života pokazati, kako ste mu mili i dragi, kada za vas ustanovi presv. oltarski sakrament. Taj presv. sakrament jest zadnja riječ, zadnje remek djelo Isusove ljubavi: on u sebi sadrži sva njegova sredstva; ustanovivši Isus taj sakrament preduzeo si je, da u buduće ne će više dalje ići”. Za to sv. Toma Akvinski presv. sakrament oltarski i zove najvećim čudom učinjenim od našega Gospodina; a sv. Augustin tvrdi: “Premda je Bog neizmjerne moguć, ne može nam dati ništa više; premda je neizmjerne mudar, ne zna, kako bi dao što više; premda je neizmjerne bogat, nema ništa, što bi nam dao više”.

Nebo ne posjeduje ništa više, nego što mi posjedujemo u presv. oltarskom sakramentu, ako i jest različitim načinom. Hvala presv. oltarskom sakramentu, Isus Krist je uvijek i sada kao i za vrijeme svoga boravka na zemlji Emanuel, to jest Bog s nama. Čudesna li zaista pronalaska, što je presv. oltarski sakrament! Čujmo, kako je

Gospodin taj pronalazak svoje neizmjerne ljubavi navijestio: Ne ću vas ostaviti sirotne, jer gle ja ću s vama ostati do svršetka vijeka. Ja ne ću prestati megju vama stanovati. U buduće ne će me ljudi naći samo u jednom kraju zemlje kao do sada, nego ću se ja do konca vijeka po svem širokom svijetu, gdje god ima svećenik', radjati s nova u njihovim rukama, kao što sam se u Betlehemu rodio u krilu Marijinu. Kao što sam ja činio u Judeji, tako ću se za vas moliti neprekidno u svetohraništu; kao što sam na zdencu Jakobovu čekao grješnicu Samarjanku, tako ću vas ja ustrpljivo čekati u mojem svetohraništu, da vas salušam u svaki čas i da vam d'm odgovore na vaša pitanja, da vas utješim i ojačim. Kada me u presv. oltarskom sakramentu zamolite, ja ću svaku oluju bilo naravnu bilo duševnu odstraniti; gladne ću nahraniti, bolesne izliječiti, vragoduhe osloboditi od gjavola, grijeha ću oprostiti, mrtve ću uskrisiti. A kada na vas teška smrtna bolest dogje, te ne uzmognete k meni doći, da vas utješim i ojačim, onda ću ja doći k vama, da vas pohodim i za smrtnu borbu pripravim, ter vas iza smrti k sebi uzmem. Na oltaru ja ću svaki dan obnavljati nekrvno krvnu žrtvu na Kalvariji; k stolu svojemu sve vas pozivam i molim, da i svaki dan k meni pristupljujete te se pričešćate, da vas očuvam od svakoga smrtnoga grijeha, pa vam osiguram spasenje duša vaših i nebo, ter da i vašim tijelima pribavim slavnu besmrtnost.

6. Tako je naš Gospodin svojim utjelovljenjem i svojim otkupljenjem i presv. oltarskim sakramentom pokazao svoju neizmjernu ljubav k svim ljudima, samo da im srca osvoji, pa da mu i ona budu zahvalna, ter mu za tu neizmjernu ljubav vraćaju ljubav. Tu ljubav nam je Isus iskazao, a mi? A mi s Isusom tako postupamo, kao da nam nije ništa dobra učinio, kao da nam je zlo učinio, kao da nam je naš najveći neprijatelj. Mnogi, osobito u bezbožnim listovima, koje je on sam podigao i dao im krasan položaj u ljudskom društvu, mrze na njega i s njime postupaju kao s kakvim izmetom ljudskim, jer mu Božanstva ne priznaju, a na čovječanstvo navaljuju. A i mi? Zar ne činimo i mi sve ono, na što Gospodin Isus najviše mrzi? Zar ne pokazujemo time, da ga ne ljubimo i na njega mrzimo, kada s njime postupamo kao s kakvim lugalom, do čijih riječi i obećanja ne treba ništa držati? Zar ljudi ovoga svijeta ne preziru onih, koji Isusa i njegov život i njegov nauk i njegove ustanove i njegova obećanja štiju i ljube?

Tako postupa svijet sa Sinom Božjim, tom vječnom mudročću; svijet ide tragom Herodovim, koji je Isusa prezreo kao lugalaka i nezalicu. Nas nije ni briga za nauk i život Isusov, a ipak bi moralo i jedno i drugo nam služiti za pouku. Mi do Isusova savjeta tako malo držimo, da uprav protivno činimo, kao da nam taj savjet dolazi od našega neprijatelja. Gdje je naša zahvalnost? Gdje je naše počitanje? Gdje nam je pamet, da ništa ne

uwigjamo? Gdje je naša radoznalost? Ispitujemo željno bajke i taštine koje kakovih zanesenjaka, a istine i mudrosti Božje ne ćemo da istražujemo. Rado se ponosimo, ako znamo, koji su najglasovitiji vojskovogje i najučeniji muževi staroga vijeka, a ne ćemo ni časa da žrtvujemo u svrhu, da spoznamo našega Spasitelja, njegove riječi i nauke, njegova djela. Vajme! Vrijeme za to potrošeno, drži se za izgubljeno! A ipak je kršćanin dužan to znati i svoga Spasitelja nada sve na svijetu ljubiti. I tako može čovjek naići i na jako učene muževe, koji o svojoj kršćanskoj vjeri ne znaju ništa, a ipak o njoj raspravljaju, a kad i kad na žalost odlučuju.

De ugijmo već jednoć u se, te se upitajmo, tko je Isus? Zavirimo u njegovo presveto Srce i vjerujmo njegovoj ljubavi, da je on naš pravi i iskreni prijatelj. Pogledajmo na njegove muke i zahvalno priznajmo, što je on za nas učinio. Otvorimo oči, te vidimo, koliko nas jako ljubi, koliko su velika dobročinstva, što nam je dao i što nam još sveudilj daje.

7. Iz tih riječi slijedi, da je svrha pobožnosti k presvetom Srcu Isusovu i ta, da mu se naknada dade za uvrjede, što mu se neprekidno nanose od njegovih nezahvalnih stvorova. Kad bi ljudi spram tako dobrog i milostivog i ljubeznog Boga bili zahvalni, onda pobožnost k presv. Srcu Isusovu ne bi imala druge svrhe, nego Isusu za njegovu ljubav vraćati ljubav. Ali na žalost daleko smo od toga. No od vremena, kada ljudi ne će da Boga

poznaju, ni priznaju, niti mu kakovo počitanje iskazuju, nego još ga ruže, protiv njega govore i pišu, njega pogrguju, treba da naša ljubav spram Gospodina Isusa ima značajku naknade za nanesene mu uvrjede. Tko hoće dakle da potpuno shvati duh pobožnosti k presv. Srcu Isusovu, od potrebe je, da nastoji, da Isusa sažali i bolove njegova presvetog Srca zajedno trpi, koje je puno gorčine zbog nevjernosti naše. Uz prostu dakle dužnost zahvalnosti pridolazi nam za buduće nova dužnost, dužnost naime tješiti našega Gospodina poradi uvrjed', što mu ih svijet nanosi.

8. Napokon pobožnost k presv. Srcu Isusovu sadrži u sebi i svrhu, da nasljeđujemo one krjeposti, za koje je pravi uzor s'mo presv. Srce, a za koje nam ovo daje obilnih milosti. Kršćanska vjera ide za tim uvijek i u svemu, da svega čovjeka prenačini; da sva sredstva dana nam od Gospodina uporavi na život tako, ter čovjeka poboljša; da nastoji svakoga čovjeka dovesti dotle, te bude sličan svome uzoru Isusu Kristu.

Ali svijet ne će da ide tragom Isusovim i uskim putom, za koji je on kazao, da vodi u nebo, nego udara širokim putom, što vodi u pakao. Jedna od najširih vrata, kroz koja najviše ljudi ulazi u pakao, jest bludnost. A jedna od najmilijih krjeposti našega Gospodina jest sv. čistoća. Za to si on s'm Djevicu odabra za majku, za to on Djevac Djevicu majku preporuča na čas smrti djevičanskom učeniku Ivanu. Za to on odvrća ljude ne samo od čina bludnosti, nego i od misli i

želj', ter osugjuje i one, koji pozele i tugju ženu. Za to on ljude pobugjuje k svetoj čistoći dajuć im savjet, da mu je posvete. Za to on obećaje onima, koji čistoću sačuvaju, da će im na nebu dati posebnu osobitu nagradu, i da će ondje pjevati pjesmu, kakove osim djevica pjevati ne će. Ali kako podiže čovjeka, sv. čistoći odana, tako su mu odurni oni, koji žive u bludnosti ili u preljudi, jer bludnici i preljudnici ne će unići u kraljevstvo nebesko. Kad čovjek promisli, kako lako ne samo ljudi, nego na žalost već i djeca, u bludnost padaju, kad čovjek promisli, kako se u društvu i boljem kad i kad bestidno govori; kad čovjek promisli, kako bludnici i preljudnici sa bludnošću i druge mnoge grijeha spajaju, kano ubojstvo, bezvjerstvo i bezboštvo onda nije čudo, što je Gospodin Bog uprav taj grijeh strašno kaznio, kako znamo, potopom i ognjem, i kako ga još danas kazni, kako se o tom može svatko s'm osvjedočiti, kada zaviri u kuću, u kojoj bludnost zavlada.

Da se svatko obrati i na pravu stazu okrene, koji god je u taj grijeh pao, evo mu krasna primjera, kako valja za sv. čistoću radije i život dati, nego je izgubiti. Taj primjer daje nam sv. Filumena.

Za vrijeme cara Dioklecijana življaše otac svete Filumene kao knez male državice u Grčkoj sa svojom suprugom, koja bijaše takogjer kraljevskoga roda. Oni bijahu pogani, a ne imahu djece, a vrlo zaželješe imati koje dijete. Kod njih u

palaci stanovaše liječnik iz Rima po imenu Publij; taj bijaše katolik. Vidjevši ih Publij u velikoj žalosti, što nemaju djeteta, stade im tumačiti katoličku vjeru, pa uzdajući se u Boga obeća im, da će im Bog sigurno dati dijete, ako poprime katoličku vjeru. I oni pristanu i zbilja dobiju žensko dijete, komu na sv. krštenju nadjenu ime Filumena. To je latinska riječ sastavljena od dvije: filia, što znači kći, i lumen, što znači svjetlo, dakle kći svjetla; za to ju tako prozvaše, jer je na taj dan ona postala kći svjetla vjere.

Nježna ljubav, kojom su roditelji Filumenu ljubili, bješe tako velika, da su je htjeli imati uvijek uza se. I to bješe razlog, zašto ju je otac uzeo sa sobom u Rim, kamo je morao ići, jer mu se oholi car Dioklecijan prijetio ratom. Tada Filumena imaše istom trinaest godina. Kada vjerni roditelji s njom dogoše u Rim, otigloše k caru Dioklecijanu sve troje. Čim je Dioklecijan Filumenu vidio, odmah se na toliko u nju zagledao, da je njezinu ocu, kad je svršio svoje ispričanje i opravdanje, kazao: "Ne uznemiruj se više, niti se ne brini za to. Dat ću ti svu vlast moje carevine na raspolaganje, a ne tražim za to ništa drugo, nego ruku tvoje kćeri"; na toliko ga je zatravela. Njezin otac sav izvan sebe od veselja odmah pristane, a da Filumene ni ne zapita, hoće li ona htjeti za cara poći.

Kada se roditelji sa Filumenom vratiše u svoj stan, onda učiniše sve, da ju nagovore, neka bi pristala na udaju za cara Dioklecijana. No ona im

odgovori: “Kako vi možete htjeti, da ja svoj zavjet (čistoće) prekršim, koji sam još prije dvije godine Isusu Kristu učinila? Moje djevičanstvo pripada njemu, ne mogu ja više njime raspolagati”. Ali ti dijete, odvрати otac, bila si onda još premlada, da takav zavjet učiniš”. I on uz strašne prijetnje njoj zapovjedi, da mora za cara Dioklecijana poći. No ona milošću Božjom ojačana ustraja u svojoj odluci nepokretno. Kada ju ne mogaše roditelji skloniti, da pristane na udaju za Dioklecijana, onda joj se baciše pred noge zaklinjuć ju, da im se smiluje. Oni povikaše: “Dijete moje, imaj smilovanje sa svojim ocem, sa svojom majkom, sa svojom domovinom i vjernim podanicima”. A ona odgovori: “Ja ne mogu; moje djevičanstvo, što Bogu zavjetovah, ima prednost pred vama, pred domovinom, pred svim drugima! Moje kraljevstvo jest nebo”.

Kada roditelji s njome ne mogaše ništa opraviti, odvedoše je k caru Dioklecijanu, a ovaj ju najprije lijepim, a onda prijetnjom nagovarao, a kad ga ne poslušala, baci je u tamnicu i u okove. Svaki dan bi je pohodio i dao joj skinuti okove pa ju svaki put nagovarao na udaju za njega, no ona ostade stalna, jer se neprekidno preporučivala Gospodinu Isusu i Bl. Djevici. Kad je Filumena 37 dana čamila u tamnici, pohodi je Bl. Djevica sa malim Isusom u naručju te joj rekne: “Još ćeš tri dana čamiti u ovoj tamnici, a onda ćeš iza četrdesetdnevne tamnice ostaviti ovo mjesto”. Ali je Filumena imala tu tamnicu ostaviti, da se pod-

vrgne još puno žešćim mukama i strašnijoj borbi. I za to joj je Bl. Djevica pridodala: "Imaj pouzdanje, kćeri moja, ti znaš, da te ja osobito ljubim. Ime, što si na sv. krstu primila, dokaz je, da si slična Sinu mojemu i meni, jer se ti zoveš Lumena (svjetlo), a i tvoj zaručnik zove se svjetlo, zvijezda i sunce, a i mene zovu zorom, zvijezdom, mjesecom i suncem. Ne boj se dakle, ja ću ti biti u pomoći. Sada narav nad tobom izvršava svoja prava, da se u svojoj slabosti poniziš; ali onda, kada se pristupi k borbi, dat će ti milost svoju snagu, a taj angjeo čuvar, koji bijaše i moj, angjeo Gabriel, čije ime znači jakost, doći će ti u pomoć. Ja ću tebe njegovoj osobitoj brizi preporučiti kao svoju predragu kćerku, koju od svih najvolim". Te riječi Marijine dadoše Filumeni osobitu utjehu i jakost, i sva joj se tamnica napuni nebeskim mirisom.

Što se tu proreklo, to se dogodilo. Dioklecijan sav zdvojan, dade ju izvesti iz tamnice i zaključiti je javno mučiti. On reče: "Budući da se Filomena ne stidi caru, kao što sam ja, pretpostaviti zlotvora (Isusa), koji je od svojega naroda osugjen na sramotnu smrt, to ona zaslužuje, da se i s njome tako po pravdi postupa, kao što se je s njime (Isusom) postupalo". On joj je dao svući haljine i privezati je za stup, pa ju tako nemilice biti, da ju je svu krv oblila, te se mislilo, da je sva samo jedna rana. Kad je Filomena pala u nesvijest, onda je Dioklecijan dade odvesti u tamnicu, da ondje izdahne. Dva angjela ukažu se Filumeni

i iscjele joj sve rane. Kad je to Dioklecijan čuo, dao ju je preda se zvati, pa sav začugjen, što je opet sva zdrava, stade ju nagovarati, da se svoje vjere odreče i da postane carica Rima. Ali ona osta stalna. Sada joj dade svezati sidro za vrat, te ju baciti u Tiber, rijeku, što kroz Rim teče. Nu dva angjela razriješe konopac, kojim je sidro bilo privezano o vrat, ter ju izvedu na obalu, gdje je nebrojeno mnogo svijeta gledalo. To je na njih tako dobro djelovalo, da su se mnogi obratili na katoličku vjeru. No Dioklecijan, sav bijesan, što je nije usmrtio, dade ju vući po ulicama i na nju bezbroj sulica odapeti, tako te joj tijelo sve bilo isprobušeno. Polumrtvu dovukoše opet u tamnicu. Bog ju i sada iscjeli čudovito. A Dioklecijan, začuvši za to, da je opet sva zdrava, dade na nju s nova odapinjati sulice ražarene u vatri. No te sulice odapete igjahu jedno vrijeme svojim pravcem, a onda se vratiše k onima, koji ih odapeše, tako da šestorica od njih poginuše od sulica, a ona ostane netaknuta; mnogi se od gledaoca obratiše i slaviše svemožnost Božju, koja ju sačuva. Na koncu dade Dioklecijan Filumeni otsjeći glavu. I tako ona svoje djevičanstvo očuva mukama i mučeničkom smrću. To se dogodi za cara Dioklecijana 10. kolovoza u petak u tri sata po podne. Za to joj se svetkovina slavi 11. kolovoza. Prema tome običaje se sv. Filumena risati sa ljiljanom u ruci, a pokraj nje sidro, sulica i bičevi, to jest njezina mučila. Gospodin Bog pako, da pokaže, kako mu

je draga sv. čistoća, proslavi uprav u najnovije doba, u doba nečistoće, kada se bez stida protiv sv. čistoće griješi, svoju sv. Filumenu čineći preko nje velika čudesa, osobito u Franceskoj i u Italiji. Mnogi su sv. Oci pape, osobito Leon XII., Grgur XVI. , Pijo IX., i sami štovali Filumenu i nastojali štovanje raširiti u narod. Papa Pijo IX. hodočastio je u Munjan blizu Napulja, gdje se u njezinoj crkvi čuvaju sv. ostanci, da pokaže, koli ju jako štuje. Da se pako štovanje te velike svete i kod nas rasprostrani, naveo sam u kratko njezin životopis, a molim svakoga vas, da u svakoj nevolji tjelovnoj i duševnoj k njoj se uteče, pa će - smjelo velim - bez sumnje od nje i biti uslišen.

Još samo jednu riječ. Gospodin Bog je strašnim potresom i ogromnom nevoljom pohađio Mesinu i druge gradove u južnoj Italiji. U tili čas razoriše se ti gradovi i poginu preko 200.000 ljudi. Ako ni vrebac s krova ni vlas s glave ne pane bez volje Oca nebeskoga, to sigurno nije ni ta velika nesreća nastala bez volje Oca nebeskoga. Tu valja prignuti glavu pred Bogom. Nije ovdje sad mjesto ni vrijeme istraživanju, zašto je to Gospodin učinio, nego je tužna prigoda za kršćansko srce, gdje god je na svijetu, da se sjeti onih nesretnika i nevoljnika, koji su ostali u životu u najvećoj bijedi i nevolji. Tima treba pomoći, kako tko više može. Ja vas molim, da slijedeće nedjelje svatko što veću lemozinu ponese sa sobom, i ta lemozina, što će se druge nedjelje korizmene dati, bit će prinos naše nadbiskupije za

one nesretnike. Novac će svaki župnik poslati ovamo u Sarajevo na nadbiskupsku kancelariju, odakle će se otpremiti na papinog zastupnika (nuncija) u Beču, neka i našu lemozinu otpremi na dotično mjesto. Presv. Srcu Isusovu ćete i te kako omiljeti, ako tim nesretnicima što veću pomoć pružite.

Ovaj na narod upravljani pastirski list neka se pročita sa propovjedaonice prve korizmene nedjelje.

U **Sarajevu**, na dan sedam sv. Otaca
službenika Bl. D. M. dne 11. veljače 1909.

† **Josip**, v. r.
metropolit i nadbiskup vrhbosanski.

10. RATNA POMOĆ BEZ RAZLIKE VJERE I NACIJE

Vrhbosna, br. 8 i 9 od 5. svibnja 1918., str. 89.-94.

U ovoj poslanici koju je uputio svećenicima nadbiskup Stadler govori o štovanju Srca Isusova i potiče na pobožnost prvih petaka. Poslanicu počinje iznoseći crtice iz života bl. Margarete koja je dobila od Isusa poslanje da raširi štovanje Presvetoga Srca Isusova, da učini sve da se u petak nakon osmine Tijelova uvede svetkovina Presvetoga Srca Isusova a posebna čast iskazuje svakoga prvoga petka u mjesecu. Pošto se nije sve provelo, Isus se ponovo poslužio redovnicom Marijom od Presvetog Srca, koja je pisala papi Leonu XIII. o ova dva uvjeta. Papa je primio poruku i postupio prema njoj. U nastavku nadbiskup opominje svećenike da svake prve nedjelje u mjesecu mole litanije Presvetom Srcu Isusovu, a na svetkovinu Presvetoga Srca Isusova treba se sva nadbiskupija u svakoj župi prikazati Presvetom Srcu Isusovu. Potom preporučuje da se u župnom dvorištu napravi skladište u koje će se smještati ono što je namijenjeno za pomoć siromašnim župljanima.

J o s i p ,
po milosti Božjoj i svete apostolske stolice
nadbiskup vrhbosanski i metropolit, svim
svećenicima, koji su u ovoj nadbiskupiji
vrhbosanskoj, blagodat i mir od Boga Oca
našega i Gospodina Isusa Krista.

1. Znamo iz života blažene Margarete Al., kako ju je Gospodin Isus odabrao, neka i sama osobitim načinom njegovo Pres. Srce štuje i neka

---

sve učini, da se to štovanje raširi po svem širokom svijetu. Naročito joj je zapovjedio, što da učini, da se ustanovi posebna svetkovina u čast i slavu Presv. Srca njegova u petak iza osmine Brašančeva. I to se vidi iz života iste te blažene Margarite, kako Gospodin Isus žarko želi, neka bi se njegovu Presv. Srcu osobita čast iskazivala svaki prvi petak svakoga mjeseca. Već je tomu preko dvjesta godina, od kako se to dogodilo. Pa uza sve to, što je Gospodin Isus velike milosti i blagodati obećao svim štovateljima njegova Presv. Srca, i uza sve to, što je svima poznato, da on želi, neka se poštiva to Presv. Srce osobito na njegovu svetkovinu i prvi petak svakoga mjeseca osobito pristupljajući na te dane k svetoj pričesti, nije se ipak sve to provelo, premda se je sama pobožnost po svem širokom svijetu rasprostranila.

2. To nehajstvo potaknulo je iz nova preljubezno Srce Isusovo, da se je Isus opet i u najnovije vrijeme poslužio pobožnom opaticom, koja se je zvala Marija od Presvetoga Srca Droste-Vischering, glavarica samostana dobrog Pastira iz Porta u Portugalu, a koja je umrla 8. VI. 1899. na glasu svetosti, da proširi i utvrdi pobožnost k njegovu Presv. Srcu. Ta opatica općila je često s našim Gospodinom prijateljski, tako da ju je rukovodio slično kao bl. Margaritu. Poslužio se je pak njome naročito, da papi Leonu XIII. saopći dvije njegove želje u svrhu, da ih on što prije ostvari. Te su želje Gospodinu Isusu bile tako drage,

da je obećao Leonu XIII. poradi toga produljiti život, a onda da će istina iza toga umrijeti, ali da će u njegovu Presv. Srcu naći utjehu i sigurno utočište u smrti i kod suda. Te pak dvije želje jesu: prva, da sv. Otac sav svijet posveti Presv. Srcu njegovu; a druga je, da se svemu svećenstvu i vjernicima cijeloga svijeta preporuči, neka bi se što prije promaknulo štovanje Presv. Srca njegova svaki prvi petak svakoga mjeseca.

3. Ta Marija prema želji i nalogu našega Gospodina pisala je o tome sv. Ocu Leonu XIII. dne 6. siječnja 1899.

Dotične riječi glase: “Spasitelj mi dade razumjeti, da će po tome novom promicanju štovanja njegova Presvetoga Srca on učiniti, da novo svijetlo nad cijelim svijetom zasja; i riječi treće mise božićne: Quia hodie descendit lux magna super terram, zasijeku mi se u srce. Ja mišljah, da to svijetlo (nutarnjim načinom) gledam, naime Srce Isusovo, to poklona vrijedno Sunce, koje je svoje zrake na zemlju slalo, najprije na uži krug, a onda ih proširivalo ter napokon sav svijet rasvijetlilo. I on reče: Od sjaja toga svijetla rasvijetliće se puci i narodi i od njegova će se žara ugrijati. Ja sam spoznala žarku želju, koju on ima, da vidi, gdje se njegovo poklona vrijedno Srce sve više slavi i spoznaje, i da svoje darove i blagoslove na sav svijet izlije. I on je odabrao Vašu Svetost, ter Vam produljio Vaše dane, samo da uzmognete njemu tu čast iskazati, da mu ražalošćeno Srce utješite, svojoj duši osobite milosti

stećete, koje iz toga božanskoga Srca proizviru, toga vrutka svake milosti, toga mjesta mira i sreće.

Može se čudno činiti, što Gospodin traži, da se sav svijet posveti ter se ne zadovoljava time, da se katolička crkva posveti. Ali je tako goruća njegova želja, da vlada, da ga ljube, i slave i da sva srca svojom ljubavlju i svojim milosrgjem užeže, da on hoće, neka bi Vaša Svetost njemu prikazala srca svih onih, što mu po svetom krstu pripadaju, da im se povratak k pravoj crkvi olakoti. Isto tako srca svih onih, što duhovnoga života još nijesu po krstu primili, ali za koje je on takogjer svoj život i svoju krv žrtvovao, a koji su takogjer pozvani, da jednoga dana postanu djeca svete crkve, da tim sredstvom svoje duhovno rognjenje pospiješe”.

To je pismo sv. Otac Leon XIII. primio i poruku usvojio i izveo. O njoj reče sv. Otac: Ja kanim najveće djelo svoga papinstva izvesti. A to djelo jest, da ću bezodvlačno okružnicu objelodaniti, kojom se propisuje, da se sav svijet Presv. Srcu Isusovu posveti, isti nekatolički narodi, a i oni, koji još nijesu prosvijetljeni svjetlom kršćanske vjere. Prodnevnica s propovijedima 9., 10. i 11. lipnja (1899.) imade vjernike pripraviti na taj znameniti dogagjaj. Dne 8. svibnja 1900. primio je sv. Otac Leon XIII. glavne osobe njemačkoga hodočašća, megju ostalima i oca opatice Marije iz Porta. Kada je grof Droste pred svetim Ocem klečao, onda se je sv. Otac okrenuo k ostalim hodočasnicima i glasno rekao: “Ovo

je sretni otac Marije od božanske ljubavi, opatice i glavarice dobroga Pastira u Portu, koja je iza duge, na slavu Božju podnesene bolesti odletjela u nebo (evolavit in coelum)". Pri tome je papa raskrilio ruke i pogledao gore, a onda je nastavio: "Ona mi je pisala, mi smo si izmjenično pisali, i uslijed njezinih listova mogao sam ja sav svijet posvetiti božanskom Srcu Isusovu". Znamo i mi svi, da se je uistinu po nalogu sv. Oca Leona XIII. i sva Bosna u ono vrijeme posvetila Presv. Srcu Isusovu.

4. To je jedna želja Isusova. A o drugoj pisala je ista opatica u istom listu na sv. Oca: "Spasitelj je izričito govorio meni samo o posveti; ali je opetovno žarku želju pokazivao, neka bi se njegovo Srce na korist naroda vazda sve više ljubilo i slavilo. Kako mi se čini, njemu bi bilo drago, da Vaša Svetost pozove svećenike i vjernike, neka bi se pobožnost k Presv. Srcu Isusovu na prve petke svakoga mjeseca promaknula". I tu je želju Isusovu sv. Otac Leon XIII. ispunio kada je 21. srpnja 1899. dao nalog kardinalu Mazelli, da u ime papino piše svim biskupima, neka bi pobožnost k Presv. Srcu Isusovu što više promicali raširujući bratovštinu Presv. Srca Isusova, slaveći ga kroz sav mjesec lipanj, posvećen Presv. Srcu Isusovu, i poštivajući ga svaki prvi petak svakoga mjeseca. Što se tiče te zadnje točke, ovako kardinal Mazella piše:

"Njegova Svetost živo želi, neka se toplo preporučeni i na mnogim mjestima već opstojeći

---

običaj sve više raširi, naime da se u prvi petak svakoga mjeseca obdržava pobožnost k Presv. Srcu Isusovu. Mogu se kod te pobožnosti moliti litanije, nedavno od istoga pape odobrene, ter se ponovno posvetiti Presv. Srcu po uzorku, koji je on sam sastavio. Ako se ta pobožnost među kršćanskim narodom raširi i ugnijezdi, onda će ona postati mnogoglasno neprekidno priznavanje božansko-kraljevskoga Kristova prava na sav rod ljudski, koje je on od svoga Oca primio, a prolivši svoju krv si ga zaslužio. A sam će se Isus Krist, bogat milosrgjem i čudovito sklon da obasipa ljude svojim dobročinstvima, takovim iskazivanjem počitanja ublažiti, ter će na njihovu opakost zaboraviti pa raširiti svoje ruke prema njima ne samo kano svojim vjernim podanicima, nego kano svojim prijateljima i svojoj srdačno ljubljenoj djeci”.

5. A ima i te kako velikih razloga, zašto treba najviše štovati Presv. Srce Isusovo. Sveta nas vjera uči, da je Gospodin Isus u onaj čas, kada je u utrobi svoje matere vidio, kako je njegova čovječja narav sjedinjena sa osobom Sina Božjega i kako mu je na volju stavljeno, da odabere način, kojim će rod ljudski otkupiti, u prevelikoj ljubavi svojega Presv. Srca odabrao za se najružniji i najmučniji, za nas najspasonosniji, Bogu najugodniji način, naime smrt na drvu križa kao najgori zločinac. A trpio je Gospodin Isus u svojem Presv. Srcu tu pregorku muku od prvoga časa svojega boravka u utrobi materinjoj do svo-

jega zadnjega časa, kada je svoju dušu predao u ruke svoga nebeskoga Oca.

Naš Gospodin naime nije uvijek trpio na svojem tijelu, no muke njegova Srca počеше prvim kucajem toga Presv. Srca, a prestaše istom zadnjim kucajem. Krasno upravo o tome govori bl. Margarita: “Da se posvetimo, slavimo njegovo Srce, tu samu ljubav, koje je više trpjelo nego li sva ostala sveta čovječja narav našega Gospodina Isusa Krista. Od časa utjelovljenja, to Presv. Srce pretvorilo se u more gorčine: ono je trpjelo od toga prvoga časa do zadnjega daha našega Spasitelja na križu. Sve ono, što je ta sveta čovječja narav trpjela nutarnjim načinom pri toj okrutnoj smrtnoj kazni na križu, to je neprekidno trpjelo božansko Srce. I to je upravo razlog, zašto je Bog hoće, da mu svi posebno počitanje iskazuju, ter mu svojom ljubavlju i počitanjem na toliko ugone i razvesele ga, koliko mu svojim grijesima zadadoše gorčine i tjeskobe”.

6. Gospodin Isus, kao Spasitelj svijeta, morao je predvidjeti sve potanko, što god je tko imao trpjeti i što god će tko još trpjeti do konca vijeka, i te muke bile su i te kako mučile Presv. Srce njegovo, upravo tako ih je predvidio i naprvo trpio neprekidno, kao što je naprvo vidio i trpio svoju pregorku muku, koja je do zadnjega časa njegovo Presv. Srce mučila. Odatle slijedi, da je za oto Presv. Srce bila i te kako velika muka Isusovo predvigjenje, da će mu mrtvu otvoriti kopljem njegovo Srce. Nije istina onda više njegova duša

ondje bila, niti je onda više mogla trpjeti, ali je ondje bila majka Marija, koju je on više ljubio, nego sve stvorove zajedno uzete, a kojoj je ono koplje i te kako veliku bol prouzrokovalo. I ta bol, koju je Isus predvidio, zadavala je za njegova cijeloga života tako veliku muku i bol njegovu Presv. Srcu.

7. I to Presv. Srce jest nepresahnjivo vrelo svega dobra, u kojem vrutku naša ljubav k njemu može naći sve što nam je od potrebe; vrutak je to, iz kojega što se više grabi, to još puno više može nagrabiti, a sam je sve obilatiji. Iz toga vrela teku neprestano **prvo** milosrgje za grešnike, koji primaju duh pokajanja i pokore; **drugo** ljubav, koja pritiče u pomoć svim nevoljnicima, koji su u kakovoj potrebi, osobito onima, koji čeznu za savršenošću, a za koju u tom izvoru nalaze dosta sredstava, da prevladaju sve zapreke; **treće** iz toga vrutka proistječe ljubav i svijetlo za savršene prijatelje, koje hoće sa sobom sjediniti, da im saopći svoje znanje i svoje nazore, samo da se tomu posvete, da promiču njegovu slavu, svaki na svoj način.

8. Kod pobožnosti napram Presv. Srcu Isusovu valja promatrati to Srce s jedne strane, u koliko gori od ljubavi k ljudima, a s druge, u koliko ga ljudi crnom nezahvalnošću grozno vrijegjaju. Taj dvostruki razlog treba da nas goni, da mi to preljubezno Srce opet ljubimo ter mu za nanesene uvrede zadovoljimo i dostatnu naknadu damo. Gledajući pogrde i uvrede, kojima

ljubežljivoga Isusa nezahvalni ljudi obružuju, nastojmo, da u dnu srca svoga pobudimo čuvstva ljubavi i sućuti i postidnosti, pa da se Gospodinu Isusu bacimo pred noge ter mu izrečemo tu ljubav, tu sućut i tu postidnost, i da se trsimo ponizno i s počitanjem zadovoljiti mu i dostatnu mu naknadu dati za uvrede, što mu ih nanesosmo mi sami ili drugi tko.

9. “Jedna upravo od glavnih svrha pobožnosti spram Presv. Srca Isusova, kako Leon XIII. u svojoj okružnici od 28/6 1889 govori, jest naknada, koja se u tome sastoji, da svojim klanjanjem, pobožnošću, ljubavlju ispravimo zločin svoje nezahvalnosti, tako općenite megju ljudima, i da ublažimo srdžbu Božju po Presv. Srcu Isusovu”. A na taj zločin spadaju kako sve one pogrde, mržnje, rugote, kojima je bila izvrgnuta ljubav Sina Božjega tokom njegova cijeloga svetoga života i njegove muke i smrti, tako i one, kojima je i dan danas ona izvrgnuta kroz sve dane u Presv. oltarskom sakramentu. Pravi štovatelji Presv. Srca Isusova treba da poštivaju osobito nutarnje patnje njegove, koje su bile puno ćutljivije i mućnije, nego li svi bolovi vanjski Presv. ćovjeće naravi Isusove. I premda je Isus naprvo vidio te nezahvalnosti i uvrede i pogrde naše, i zbog toga se u Srcu svojem vrlo žalostio i muku trpio, nije se on ipak ustrućavao nama najnježniju ljubav pokazati, jer je on, kako sv. Ivan evangjelist pripovijeda, svoje ljubio, koji bijahu u svijetu, ljubio ih do konca. Pravo je dakle, da bar na koncu

vijekova taj Bog ljubavi nagje prijatelja, koji imaju sućuti sa bolovima njegova Presv. Srca, i da mu počitanje iskazuju ne od straha pred sudom Božjim, ne od nade vječnoga života, nego od savršene ljubavi, i to od ljubavi, koja se ne gubi u pukim čuvstvima, nego koja prelazi na čine junačkih kršćanskih kreposti; jer naknadu davati znači ljubiti, a to će opet prije svega reći: ljubeći trpjeti i žrtvovati se. Što nama pri tome manjka, kada učinimo što možemo, nadoknadiće samo Presv. Srce Isusovo.

10. Time se je osobito odlikovala blažena Margarita, kada se je prema želji Presvetoga Srca Isusova žrtvovala i zadovoljavala za sve grešnike uopće, napose za tajne grešnike i za pojedine osobe, za razne grešne prigode, kada se Gospodin Bog najviše vrijegja kao na poklade i uz razne igranke. Tako se je Gospodin Isus blaženoj Margariti na poklade poslije svete pričesti ukazao sav krvav kao Ecce homo i od nje tržio, da mu zadovolji za te uvrede, što su mu se tom prigodom nanosile. I ona mu je sirota znala kao pružiti svoje srce govoreći: "O božansko Srce, evo moga srca, ja ti ga poklanjam! Učini da te ono ljubi za sve one, koji te ne ljube". A kod drugih zgoda opet nije si mogla drugačije pomoći, nego mu je prikazala samo njegovo Presv. Srce, samo da se pojedinim osobama smiluje na koje se je razljutio zbog njihovih grijeha.

11. Dobro je ovdje istaknuti, što je to, da se je naš Gospodin u hostiji ukazao sav krvav. To vig-

jenje, kao i mnogo drugo slično, pokazuje, da Presv. Srce hoće, da ga u Presv. sakramentu poštivaju, a ne smeta pod kojim oblikom. A šta treba držati o vigjenjima, u kojima se naš Gospodin pokazuje pod oblikom krvave žrtve? Vjera nas uči, da naš Gospodin, od kada je ušao u svoju slavu, ne može trpjeti. Prevario bi se dakle ljuto, koji bi takova ukazanja uzeo doslovno. S druge pak strane ne bi se manje prevario, koji bi ih smatrao pukim utvarama. Ona kriju u sebi duboko značenje. Ona ponajprije pokazuju, da je naš Gospodin za one grijehе, koje ljudi sada počinjaju, uistinu trpio na Kalvariji. A drugo ta vigjenja pokazuju kako je oduran Srcu Isusovu grijeh, koji se sada uistinu čini, i kakovu bi mu žalost uzrokovao, kada bi se mogao žalostiti.

Na pitanje pak, možemo li mi svojim naknadama uistinu utješiti i razveseliti Srce Isusovo? Odgovaram: Utjehe, što prikazujemo našem Gospodinu, nijesu puke utvare ili same slike, nego one su u istinu bile prave utjehe za Srce Isusovo, kada je živio vidljivo na zemlji ter ih predvidio u našem životu: kao što su mu s druge strane naši grijesi, koje je on predvidio u našem životu uistinu zadali velike bolove. Napokon ako se Srce Isusovo sada i ne može zbog naših zločina i opakosti žalostiti, nego su za nas i zbog toga predmet žalosti, što znamo sigurno, da su i te kako njegovu Srcu zadavali ti grijesi muke i boli i žalosti, dok je boravio u smrtnom tijelu na svijetu, može ono ipak još i sada imati pravo čuvstvo

radosti. Prema tome možemo mi dakle u istinu razveseliti našega Gospodina, da se njegovo Presv. Srce zbilja raduje, kada gleda, gdje mu mi dajemo naknadu i zadovoljštinu za se i za druge.

12. Gospodin Isus, ustanovivši Presv. Sakramenat i Žrtvu novozavjetnu, i rekavši apostolima: Ovo činite na moj spomen (Luk. 22, 19), dade im vlast i nalog, da ono, što je on onda učinio, i oni čine, da se uspomena Kristova obnovi. A evo, kako se obnavlja. Kao što je večera pashalna ustanovljena na uspomenu i kao spomenik oslobogjenja iz Egipta, tako je večera oltarskog otajstva ustanovljena na uspomenu i kao spomenik smrti i žrtve Kristove na križu, kojom je dao vječno oslobogjenje; a tijelom i krvlju pod različitim prilikama kruha i vina predstavlja se smrt i smrću učinjena žrtva života. A kada je Gospodin dao apostolima vlast i nalog, da ono čine, što je on učinio, to im je onda time predao i red svećenički, da ga dadu i drugima, kako su ga i sami od njega primili; jer ona riječ: Ovo činite na moj spomen, ne odnosi se samo na to, da primaju Presv. oltarski sakrament, nego i na sve ono, za što se zna, da je Isus činio, osobito na to, da i prinose tijelo Isusovo i njegovu krv kao žrtvu, što spada na svećenički red. Krist "tijelo i krv svoju pod prilikama kruha i vina Bogu Ocu prinese i pod prilikama istih stvari apostolima, koje je tada zaredio za svećenike novoga zavjeta, dade da uzmu ter njima i njihovim u svećeništvu nasljednicima zapovjedi, da prinose, ovim

riječima: Ovo činite na moj spomen” (Conc. Trid. sess. 22. c. 1).

U čas, kada su ljudi bili već sve učinili, da našega Gospodina Isusa smaknu ter ga nestane sa ovoga svijeta, onda je on u neizmjernej i čudovitoj ljubavi Presv. Srca svoga pronašao način, da ipak stvarno i osobno i kao čovjek ostane u svijetu nevidljivo kao žrtva, kod svete mise pod prilikama kruha i vina, ter kao duhovna hrana u Presvetom oltarskom sakramentu. A kada je dao vlast apostolima, da postavljaju svećenike mjesto sebe, da prinose žrtvu sv. mise i da vjernicima pružaju Isusovo tijelo kao hranu, mislio je Gospodin i na nas ter je i nas odabrao za otu službu, kao i za službu, da propovijedamo njegov nauk kao božanski, ter svojim vjernicima na srce stavljamo i da vjeruju što je Isus objavio i da sve zapovijedi drže, što je on ustanovio. Već onda, kada je Isus uzašavši na goru izabrao apostole između učenika, izrično se veli (Mark. 9, 13. 14): Isus učini, da dvanaestorica budu s njime i da ih pošilja, neka **propovijedaju**. To je bila zadaća i svećenika, koje su predstavljala sedamdeset i dva učenika. Prema tome prvo dakle njihovo pravo i prva njihova dužnost jest, da budu sa Isusom kao drugovi njegovi, njegovi pratioci i prijatelji, a druga im je dužnost, da propovijedaju riječ Božju ter utvrde nauk Kristov kao božanski, i tako sruše sotonsko kraljevstvo, a ustale kraljevstvo Kristovo; u tu svrhu i primiše od Isusa vlast, izgoniti gjavole.

13. Ali i kod našega regjenja u svećenike, reklo nam se je, da i nama Isus govori: *Non vocabo vos servos, sed amicos sed fratres!* Kada se malo zamislimo, što će to reći: biti s Isusom, zvati se njegovim pratiocima, drugovima, prijateljima, braćom, zaista se moramo snebivati i diviti Isusovoj dobroti i ljubavi, osobito kada na svoje slaboće pogledamo ter nas strah zahvati, kada se zapitamo, jesmo li mi svojim teškim dužnostima onako odgovorili, kako je to Gospodin Isus od nas iziskivao? Taj strah raste kada pomislimo, kako je Gospodin svojim apostolima i učenicima govorio: Kada sve učinite što morate, recite: *Quod debuimus facere, fecimus, servi inutiles sumus.* A šta smo onda, kada ne učinimo, što morasmo? A tko je taj, koji odrešito smije za sebe kazati: *Quod debui facere, feci?*

14. Eto svi mi, koje redovnici, koje svjetovni svećenici, primismo obilatih milosti od Gospodina, da radimo u njegovu vinogradu. I mi svi ga obragjivasmo godine i godine, jedni jednu, dvije, deset godina, a drugi dvadeset, trideset, četrdeset pa i pedeset godina, jedni sa većom, drugi sa manjom revnošću, a svi radeći samo za Isusa. A budući da mi svi sve imamo zahvaliti ljubavi Presv. Srca Isusova ter se od iste te ljubavi nadamo, da će nam on biti blagi sudac, to Vas, braćo, sve lijepo molim:

I. da se svi 9. lipnja t. g. kada se svetkovina Presv. Srca Isusova slavi, zajedno njemu zahvalimo za sva dobročinstva, što od njega primismo,

osobito što nas odabra za svećenike, moleći ga ujedno, da nas obaspe obiljem svojih milosti ter svi ustrajemo u milosti posvećujućoj do smrti. Ako nas je kada i kaznio propter iniquitates nostras, tako da ja kao pedesetogodišnji svećenik i Vaš u Isusu najmanji brat moram sav u čudu zavapiti sa Davidom: Quis, Domine Deus, ego sum, et quae domus mea, quia adduxisti me hucusque? Ali ipak nadam se čvrsto, da će i mene s Vama i poradi Vas spasti: Ipse salvabit nos propter misericordiam suam. Aspicite ergo quae fecit nobiscum, et cum timore et tremore confitemini illi: Regemque saeculorum exaltate in operibus vestris (Cantic. Tobiae.).

II. Prije nego postadosmo svećenici, valjalo je pripravljati se na taj stalež naobrazbom i odgojem mnogogodišnjim, redovnici u jednom a svjetovni u drugom zavodu. Zahvalimo se na svetkovinu Presv. Srca Isusova tomu Presv. Srcu kako za to, što je ono dalo redovnicima tako krasne zavode, ter su mogli svoje nauke u njima toli dostojno svršiti, tako i za ona dva zavoda, u kojima su se naobražavali i odgajali svjetovni svećenici, naime za dječjačko sjemenište u Travniku i za bogoslovno sjemenište u Sarajevu. Posebni razlog, zašto se osobito moramo zahvaliti za ta dva zavoda, jest taj, što su se veliki dugovi morali učiniti, da se izgrade. Po milosti Presv. Srca Isusova i zagovorom sv. Josipa isplatili su se ti veliki dugovi, što su se za gradnju njihovu i za gradnju nadbiskupske ubožnice učinili. Dok su se

ti zavodi gradili, uvijek smo zazivali sv. Josipa; sada pošto smo primili milost, neka se u buduće u misi samo kroz nedjelju dana moli molitva (kolekta) k sv. Josipu od zahvalnosti, a onda neka se pusti; a kroz drugu nedjelju dana neka se moli pro gratiarum actione, a onda time neka bude završena zahvalnica, koja će ipak u srcu kroz sva vremena ostati.

III. Budući da je nas sve svećenike Gospodin Isus od prevelike svoje napram nama ljubavi tako odlikovao, da se ne stidi i ne ustručava nas zvati svojim drugovima, prijateljima i braćom, pokažimo i mi njemu svoje prijateljstvo time, da mu njegove žarke želje spram njegova Presv. Srca odmah ispunimo, želje, koje sam ja u ovoj okružnici naveo. Stvorimo mi braća franjevci i Isusovci i svjetovni svećenici i sve župe bud redovničke bud svjetovne coronam auream. Neka svaki duhovni pastir, bio on franjevac ili svjetovni svećenik, nastoji, da ustanovi sa svojim narodom, da se svaki prvi petak svakoga mjeseca u jutro pjeva misa na slavu Presv. Srca Isusova (*Missa ss. Cordis Jesu cum una oratione, Glor. Cred. et in fine Evang. S. Joannis*), a po podne blagoslov sa Presv. Sakramentom, pod kojim se pjevaju ili mole litanije o Presv. Srcu Isusovu sa molitvama, kako je to kod nas u običaju. Gdje to poslije podne ne može biti, neka bi se iza pjevane mise izmolile rečene litanije i ostale molitve.

Takse su za pjevanu misu 16 K, od kojih pripada svećeniku 10 K, pjevačima i orguljama 3 K,

crkvenoj blagajni 2 K, podvorniku 1 K. Tko bi tu jednu misu htio fundirati, morao bi položiti 400 K, jer 100 K nosi 4% = 16 K. Tko bi pak htio za 12 mjeseci tih 12 misa ustanoviti, to bi iznosilo 4800 K.

Takse pak za pjevanu misu sa asistencijom odregjene su sa 30 K, od kojih pripada celebrantu 12 K, asistentima po 4 K = 8 K, pjevačima i orguljama 4 K, crkvenoj blagajni 4 K, podvorbi 2 K = 30 K. Tko bi htio jednu samo misu sa asistencijom fundirati, morao bi dati 600 kruna ako novac nosi 5% = 30 K, a tko bi htio fundirati ju za 12 mjeseci, iziskivao bi se kapital od 7200 K.

Neka se nitko toga troška ne preplaši. Tko uistinu Gospodina Isusa ljubi, brzo će to skucati, kada zna, da je to predrago njegovu Presv. Srcu. Može se u svakoj župi naći ljudi, koji bi rad dali za jednu misu jednoga mjeseca 16 K. Ako ne bi dao jedan svu svotu, daće rado jednu ili dvije krune. Svakako bi se to lako sabralo i za sve mjesece, ako je u župnika malo revnosti.

A dala bi se i fundacija ustanoviti za sve mjesece i za sva vremena, ako se sveudilj u tu svrhu po malo sabire. Kad i kad, ako se ne može sva svota od 16 k ili 30 K sabrati, dopušta se, da se koja kruna pridoda iz crkvene kase, samo da se uvede običaj, da se po svoj nadbiskupiji svakoga prvoga petka svakoga mjeseca svečana misa pjeva, kao u nedjelju.

Takovom prigodom mogao bi se svijet ispovijedati, čim bi se i te kako ugodilo Presv. Srcu

Isusovu. Dopušta se takogjer, da se dodaje iz crkvene kase koja kruna, kad se pjeva svečana misa sa asistencijom, ako se nije mogla sva taksa sabrati od naroda.

Ne smije se zaboraviti, da se svake prve nedjelje u mjesecu moraju moliti litanije o Presv. Srcu Isusovu sa pripadajućim molitvama, razumije se mjesto lauretanskih litanija. Osim toga ostaje stara naredba, da se sva nadbiskupija u svakoj župi imade prikazati Presv. Srcu Isusovu na samu svetkovinu istoga Presv. Srca, i na svetkovinu Immaculatae Conceptionis B. V. Mariae. Dobro će učiniti, koji litanije o Presv. Srcu Isusovu sa pripadajućim molitvama moli ili pjeva svake nedjelje i sveca mjesto lauretanskih litanija kroz sav mjesec lipanj, koji je posvećen Presv. Srcu Isusovu. A ugodiće Gospodinu Isusu i onaj, koji će bar same litanije o Presv. Srcu Isusovu (bez ostalih pripadajućih molitvi) svaki dan poslije sv. mise kroz sav mjesec lipanj moliti.

Oni, koji štiju Presv. Srce Isusovo, primaju od Isusa upravo obilje sv. milosti, tako da će lako sve zapovijedi Božje i crkvene i dužnosti svoga staleža moći obdržavati i tako osigurati spasenje svojih duša. Mi pako upisaćemo dotičnog župnika i župu u zlatnu knjigu zvanu Corona aurea, koji god uvede u svoju župu običaj, da se svakoga prvoga petka svakoga mjeseca pjeva svečana misa in honorem ss. Cordis Jesu.

IV. Budući da će i uslijed strašnoga rata u svakoj župi biti više manje puno osiromašenih obitelji, kojima će trebati priskočiti u pomoć, to

Vas ovime pozivam, da Presv. Srcu Isusovu za ljubav, koji i te kako želi, da se siromasima pomaže, jer ih svojim dvorjanicima naziva i sve prima, kao da je njemu učinjeno, što se ma kojemu siromahu učini: neka svaki od Vas pozove crkvene oce i prve ljude iz svakoga sela, da odlučite zajedno, da se imućniji ljudi pozovu, neka doprinesu možda svake nedjelje nešto u naravi ili hrane ili odjeće, da se porazdijeli među najveće siromahe u župi. Župnik neka sam ne odluči, komu i kako će se šta davati, nego s njime neka to opredijele prvi ljudi. U tu svrhu ja preporučam, neka svaka župa u dvorištu župničkom ili na drugom kojem zgodnom mjestu dade načiniti hambar, u kojem će se spremati samo ono, što je opredjeljeno za sirotinju župe. U hambaru neka bude više pregradaka za pšenicu, kukuruz, ječam, raž itd. kako tko već šta donese. I ako u župi bude braće rišćana ili muhamedanaca možda još siromašnijih i jadnijih od katolika, da nijeste odvratili lica svojega od njih, nego sjećajući se priče dobrog Samaritanca spomenite se, da nam je Gospodin zapovjedio, da se svim siromasima smilujemo bez razlike vjere i narodnosti.

Lijenost govoriće komu: Ne hasni svijetu govoriti, jer se ne će odazvati. Ne govorite tako, nego uzdajući se u providnost Božju ponajprije sami nešto davajte prema svojim silama, pa će se narod oduševiti za tu stvar, i sigurno će uspjeti. I mi ćemo nastojati, da prve dohotke sa Polja sv. Filomene u tu svrhu žrtvujemo u iznosu od 10-

15.000 K svake godine, ako Bog da, i to počevši od 1. prosinca t. g. Davaćemo pak odatle najsiromašnijim župama.

15. I tako je i te kako korisno, a i dokaz velike pobožnosti, štovati Presv. Srce Isusovo. Hajdemo dakle k njemu u svakoj nevolji i crpimo iz njega svaku utjehu i svaku pomoć; jer ako nam se i sva srca ljudska iznevjere, ako nas varaju, uzdajmo se pouzdano, da nas ovo prevjerno Srce ne će prevariti ni zapustiti. Po tome Srcu molimo od Isusa, što nam je moliti, i prikazujemo mu sve, što radimo i ostavljamo, jer je ono pohrana svih milosti i darova, ono su vrata, kroz koja mi idemo k Bogu, a Bog k nama.

Moli me po Srcu Isusa, mojega predragoga Sina; po tome ću te Srcu uslišiti, i ti ćeš primiti, za što moliš, reče Bog časnoj Mariji od utjelovljenja iz reda sv. Uršule oko godine 1640.

Sarajevo na iznašašće sv. Križa,
3. svibnja 1918.

† **Josip**, v. r.
nadbiskup vrhbosanski.

MOLITVE SRCU ISUSOVU

Litanije Presvetog Srca Isusova

Gospodine, smiluj se.

Kriste, smiluj se.

Gospodine, smiluj se.

Kriste, čuj nas.

Kriste, usliši nas.

Oče nebeski , Bože,

Sine, Otkupitelju svijeta, Bože,

Duše Sveti, Bože,

Sveto Trojstvo, jedan Bože,

Srce Isusa, Sina Oca vječnoga,

Srce Isusovo, u krilu Djevice Marije od Duha

Svetoga sazdano,

Srce Isusovo, s Riječju Božjom bitno sjedinjeno,

Srce Isusovo, veličanstva beskrajnoga,

Srce Isusovo, šatore Višnjega,

Srce Isusovo, kućo Božja i vrata nebeska,

Srce Isusovo, žarko ognjište ljubavi

Srce Isusovo, pravde i ljubavi posudo,

Srce Isusovo, dobrote i ljubavi puno,

Srce Isusovo, kreposti sviju bezdno,

Srce Isusovo, svake hvale predostojno,

Srce Isusovo, kralju i središte sviju srdaca,

Srce Isusovo, u kojem je sve blago mudrosti i

znanja,

Srce Isusovo, u kojem prebiva sva punina

božanstva,

Srce Isusovo, koje je Ocu vrlo omiljelo,

Srce Isusovo, od kojega punine svi mi primismo,
Srce Isusovo, željo bregova vječnih,
Srce Isusovo, strpljivo i mnogoga milosrđa,
Srce Isusovo, izvore života i svetosti,
Srce Isusovo, pomirište grijeha naših,
Srce Isusovo, nasićeno pogrdama,
Srce Isusovo, satrvono zbog opaćina naših,
Srce Isusovo, do smrti poslušno,
Srce Isusovo, kopljem probodeno,
Srce Isusovo, izvore sve utjehe,
Srce Isusovo, živote i uskrsnuće naše,
Srce Isusovo, mire i pomirenje naše,
Srce Isusovo, žrtvo za grijeha,
Srce Isusovo, spasenje onima koji se u te ufaju,
Srce Isusovo, ufanje onima, koji u tebi umiru,
Srce Isusovo, milino sviju svetih,

Jaganče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta,
oprosti nam, Gospodine!

Jaganče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta,
usliši nas, Gospodine!

Jaganče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta,
smiluj nam se!

- Isuse blaga i ponizna Srca,
- Učini srce naše po Srcu svojem!

Pomolimo se: Svemogući, vječni Bože, pogledaj
na Srce preljubljenoga Sina svoga i na hvale i
zadovoljštine, koje u ime grješnika tebi prikazu-
je, i njima, koji milosrđe tvoje mole, ti oprostjenje

udijeli umilostivljen, u ime istoga Sina svojega Isusa Krista, koji s tobom živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen.

Osobna posveta Srcu Isusovu

Ja... darujem i posvećujem Presvetom Srcu Gospodina našega Isusa Krista svoju osobu i život, svoja djela, muke i patnje, da od sada svim svojim bićem samo njega ljubim, štujem i slavim. Ovo je čvrsta moja volja da budem sva njegova i da sve činim njemu za ljubav, odričući se cijelim srcem svega, što bi njemu moglo biti mrsko.

Tebe, dakle, Presveto Srce, odabirem za jedini predmet svoje ljubavi, za zaštitnika svoga života za osiguranje svoga spasenja, za lijek protiv svoje slabosti i nestalnosti, za naknadnika svih pogrešaka svoga života i za svoje sigurno utočište na času smrti.

Predobro Srce, ti budi moje opravdanje pred Bogom, svojim Ocem, i odvрати od mene zaslužene udarce njegove srdžbe! Srce puno ljubavi, u tebe stavljam sve svoje ufanje, jer se bojim svega od svoje zloće i slabosti, a nadam se svemu od tvoje dobrote.

Uništi, dakle u meni sve što bi ti moglo biti neugodno i protivno! Neka se tvoja čista ljubav tako utisne u moje srce, da nikada ne zaboravim na te i da se nikada ne odijelim od tebe! Zaklinjem te tvojom neizmjernom dobrotom, daj da moje ime bude u tebi upisano, jer ja hoću da moja

sreća i slava bude u tome, da živim i umrem kao tvoja služavka!

*Sv. Margareta Marija
Alacoque*

Jutarnje prikazanje Srcu Isusovu

Božansko Srce Isusovo, prikazujem ti po Bezgrješnom Srcu Marijinu sve molitve, djela i trpljenja ovoga dana u naknadu za naše uvrede i na sve one nakane, na koje se ti neprestano prikazuješ na oltaru. Osobito ti ih prikazujem za svetu Crkvu, za svetog Oca i za sve potrebe koje su ovoga mjeseca i dana preporučene članovima Apostolata Molitve. Amen.

Posvetna molitva Presvetom Srcu Isusovu

Isuse preslatki, * Otkupitelju ljudskog roda, * pogledaj na nas, * pred oltarom tvojim preponizno prostrte!* Tvoji smo,* tvoji hoćemo da budemo!* A da mognemo s tobom što čvršće biti sjedinjeni,* evo se danas svaki od nas* drage volje posvećuje* Presvetom Srcu Tvojemu.* Tebe istina, mnogi nisu nikada spoznali;* tebe su* prezrevši zapovijedi tvoje* mnogi odbacili.* Smiluj se na jedne i na druge,* predbrostivi Isuse, * i sve ih pritegni* Svetom Srcu svojemu!* Kralj budi, Gospodine,* ne samo vjernima, * koji se nisu nikada odmetnuli od

tebe,* nego i rasipnim sinovima,* koji su te ostavili:* učini, da se ovi* u kuću očinsku brzo povrate, * da od bijede i glada ne poginu!* Kralj budi onima, * koji ili kriva mišljenja zavaravaju, * ili nesloga rastavlja, * i prizovi ih natrag u luku istine* i jedinstvo vjere, * da naskoro bude* jedno stado i jedan pastir!*

Udjeli, Gospodine, Crkvi svojoj* sigurnu, potpunu slobodu;*udjeli svim narodima mir i red;* učini, da s obadva stožera zemlje* jedan odliježe glas: Budi hvala Božanskom Srcu, * po kojem nam je stečeno spasenje.* Njemu slava i čast u vijeke. Amen.

Zlatna krunica na čast Srca Isusova

Moli se na običnu Gospinu krunicu.

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

Kao uvod moli se:

Slatko Srce mog Isusa,

Daj, da te ljubim sve to više!

Mjesto Očenaša moli se:

Vječni Oče, prikazujem ti predragocjenu krv Isusa Krista

kao zadovoljštinu za svoje grijehе i za potrebe svete Crkve.

Mjesto Zdravo Marijo moli se:

Isuse blaga i ponizna Srca, - učini srce moje po Srcu svome!

Mjesto Slava Ocu moli se:

Slatko Srce Marijino, - budi spasenje moje.

Na kraju se moli:

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

MOLITVA

Božansko Srce Isusovo, udostoj se proslaviti svoga vjernog slugu Josipa Stadlera, koji Ti je s velikom vjerom i pouzdanjem posvetio sva svoja nastojanja, sve svoje radosti, sve svoje brige i trpljenja; sve što mu je dobri Otac darovao.

Po njegovu uzoru i ja Ti posvećujem sva svoja nastojanja, sve svoje brige i trpljenja; daj mi da sve više ljubim Tvoje Presveto Srce i da Ti vjerno služim u čistoći duše i tijela.

Božansko Srce Isusovo, predajem Ti i preporučam, po zagovoru Josipa Stadlera, ovu potrebu ... i molim Te da po toj milosti proslaviš velikog oca siromaha, a meni daj da osjetim njegov osobiti zagovor i Tvoju pomoć. Amen!

PRONAĐEN NOVI ŽIVOTOPIS SLUGE BOŽJEGA DR. JOSIPA STADLERA

Pogovor

I.

Pred nama je do sada nepoznati životopis Sluge Božjega dr. Josipa Stadlera, prvog vrhbosanskog nadbiskupa sa sjedištem u Sarajevu. Napisao ga je njegov prijatelj iz školskih dana, Cvjetko Rubetić, i to u povodu Stadlerova imenovanja prvim vrhbosanskim nadbiskupom 1881. godine. Rubetić se također posvetio svećeničkom zvanju, te za Stadlerova ponovnog boravka u Zagrebu (1869.-1881.) bio vjeroučitelj u kaptolskoj i donjogradskoj pučkoj školi, a potom i Velikoj realnoj gimnaziji u istome gradu.

Cvjetko Rubetić, koji je kasnije postao i kanonik Prvostolne crkve zagrebačke, ali i poznati odgojitelj mladeži, i kojega kratki životopis donosimo u prilogu ovoga teksta, ne samo da je poznavao iz bliza mladoga Stadlera za njegovih đачkih dana u Požegi i Zagrebu, gdje su se i zajedno školovali, nego su usko surađivali odmah po Stadlerovu povratku u Zagreb nakon završenih studija u Rimu i ređenja za svećenika. Štoviše, njihova povremena suradnja nastavljena je i kasnije, također i za vrijeme Prvog hrvatskog katoličkog kongresa u Zagrebu 1900. godine, ali o tome,

Cvjetko Rubetić, koliko sada znamo, nije više pisao.

Prema tome. Rubetićeve životopis Sluge Božjega dr. Josipa Stadlera, odnosi se, kako je i spomenuto, samo na razdoblje do Stadlerova imenovanja za prvog vrhbosanskog nadbiskupa 1881. godine, odnosno njegova odlaska u Sarajevo. Stoga je Rubetić pomno opisao najraniju mladost Stadlerovu i njegov roditeljski dom, zatim nastavak školovanja u Požegi, Zagrebu i Rimu te povratak u Zagreb, kao i brojne službe i djelatnosti koje je tada obavljao. Riječ je dakle o Stadlerovu stručnom i znanstvenom radu u brojnim katoličkim **listima**, te zasebnim monografskim djelima, također i Stadlerovu višestrukom zalaganju na karitativnom polju. Rubetićeve svjedočanstva o slugi Božjemu dr. Josipu Stadleru kao učenomu čovjeku, ali i uzornome kreposnome čovjeku, koji je stalno bio zauzet za dobro svakoga čovjeka i služenju njihovoj izgradnji, za nas su tim važnija, što su objavljena u tri serijalna nastavka, i to u tada najuglednijem hrvatskom časopisu *Vienac*, koji je izlazio u Zagrebu (1881. god. u Br. 50 kojemu je priložen i Stadlerov portret, te još u Br. 51 i 52 istoga časopisa).

II.

Budući da je Rubetićeve životopis Sluge Božjega dr. Josipa Stadlera objavljen pred gotovo 123 godine, bilo je nužno u interesu čitatelja načiniti određene jezične preinake, ali ipak tako

da se sačuva izvornost teksta. Naime, dvoglasnik **ie**, kako se, prema korijenskom pravopisu označava **jat**, zamijenjen je glasovnim skupom **ije** ili **je**, a korijenski suglasnici zamijenjeni su prema pravilu o promjeni o zvučnosti ili mjestu izgovora. Također su nastavci za lokativ (**-h**) zamijenjeni današnjima. Dakako, sve je to učinjeno radi lakšeg razumijevanja teksta za današnjeg čitatelja. Upravo zato leksik i konstrukcija rečenice, kako ih je gradio Rubetić, nisu dirani. Oni, naime, ne otežavaju razumijevanje sadržaja teksta, a pridonose svekolikom oslikavanju vremena iz kojega tekst potječe i u kojemu je nastao. Međutim, podnaslove u životopisu Sluge Božjega dr. Josipa Stadlera, nije unio sam Rubetić, već autorica ovih redaka, kako bi također olakšala čitatelju pregled cjelokupnog životopisa koji se ovdje prikazuje.

III. Nadamo se također, da će čitatelje zanimati i barem osnovni biografski podaci o Cvjetku Rubetiću, koji je u stvari i autor prvog životopisa dr. Josipa Stadlera, i koji do sada u javnosti nije bio poznat. Prema sažetim podacima koje je objavio Velimir Deželić u Zborniku *Znameniti i zaslužni Hrvati 925 - 1925*, Zagreb, str. 231, *Cvjetko Rubetić* bio je zagrebački kanonik i književnik. Rođen je u Ivanić-Gradu 28. veljače 1842. a u tom je gradu završio i pučku školu. Od 1855. polazio je u Zagrebu gimnaziju, a 1856. smješten je u Nadbiskupsko sirotište u Požegu, odakle je tri godine kasnije premješten u Nadbiskupsko sirotište u Zagrebu, a potom u Nadbiskupsko sje-

---

menište i istome gradu, gdje je u jednoj godini završio III. i IV. tečaj bogoslovije, te 1866. zaređen za svećenika. Najprije mu je povjerena služba kapelana u Krapinskim Toplicama, zatim je kateheta i kapelan u Sisku, zatim kateheta u Zagrebu na dvije škole (kaptolskoj i donjogradskoj), te kroz više godina kateheta na Velikoj realnoj gimnaziji u Zagrebu (1874.-1897.). Godine 1896. imenovan je kanonikom prvostolnog Kaptola zagrebačkoga. Umro je 4. svibnja 1906. godine u Zagrebu.

Cvjetko Rubetić isticao se književnim radom, osobito na području kršćanske duhovnosti. Također je napisao i više djela iz područja moralke, dogmatike i liturgike, te više katehetskih priručnika za mladež. Među njegovim se djelima ističu: "Razgovor s Bogom", Svibanjski Ružičnjak ili Marijina pobožnost" (prema C. Vazeru), zatim brojni katekizmi, osobito za pučke škole. Već 1876. godine objavio je "Kratku katoličku moralku" za preparandije (Učiteljske škole), te građanske i više djevojačke škole. Rubetićeve "Liturgika" i "Dogmatika" bile su uzorne školske knjige. Zato ga je Hrvatski pedagoški književni zbor izabrao za svoga počasnoga člana. U doba režima bana Khuen-Héderváryja (1883.-1903.) bio je Rubetić u dva mandata biran za zastupnika u Hrvatskome saboru (1897. i 1901.), ali na strani opozicije. Izrekao je brojne i značajne govore, osobito i u korist odgoja djece, te izgradnje solidnog učiteljskog staleža, dakako nakršćanskim temeljima.

Zalagao se također za jedinstvo cijelog hrvatskoga naroda. Između 1878. i 1902. godine bio je urednik glasila književnoga Društva Sv. Jeronima u Zagrebu (kojemu je član za svoga boravka u Zagrebu također i Sluga Božji dr. Josip Stadler): Godine 1902. Cvjetko Rubetić bio je izabran i za predsjednika istoga Društva. Stoga nam je drago, da je ovako ugledan i zaslužan svećenik napisao i prvi životopis Sluge Božjega dr. Josipa Stadlera, kojega ovdje ponovno radosno objavljujemo.

Dr. sc. Agneza Szabo

Cvijetko Rubetić

DR. JOSIP STADLER
prvi nadbiskup u Bosni i Hercegovini.

Kako je silni zatornik kršćanske prosvjete - Turčin, poklopio Bosnu i Hercegovinu, nebijaše tamo redovite crkvene uprave sve do naših dana. Vjeru Kristovu podržavaše i promicaše ondje dični franjevački red mučeničkom žilavošću. Buduć da nisu biskupi bosanski, povukavši se u -akovo, mogli redovito vršiti svoje službe u Bosni, imenovala sv.stolica obično između vrijednih franjevac svoje apostolske vikare za Bosnu i Hercegovinu. Sada, kada puče zora na istoku, te se i ondje počelo disati novim, dao Bog i boljim životom, veliki papa Leon XIII., koga je dobri Bog upravo za ovo doba izabrao za glavu svojoj crkvi, sporazumivši se s uzvišenim našim kraljem, uspostavi svojom bullom " Ex hac augusta " izdanom ove godine mjeseca lipnja u Rimu redovitu hijerarhiju u Bosni i Hercegovini tj.podignu metropolitansku stolicu za cijelu Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu pod naslovom " vrhbosanske nadbiskupije " i druge tri biskupije, naime banjalučku, mostarsku i trebinjsku, kojom će posljednjom još za sada upravljati dubrovački biskup. Čim se je u načelu bila prihvatila uspostava hijerarhije i od sv.stolice i od našega kralja, namah se odlučujući faktori ogledali za vrstnim mužem, koji je bio vrhbosanski nadbiskup.

Dolazili su u kombinaciju i ovi i oni, ali promisao božji naputi preko rimskih doglavnika savjetnike svijetle krune na sukromnoga ali bogoduhoga dra. Josipa Stadlera, red. profesora bogoslovskoga na hrvatskom sveučilištu Franje Josipa I.

MLADOST I ŠKOLOVANJE U ZAGREBU I RIMU

Dr. Josip Stadler rodio se u Brodu na Savi 24. siječnja godine 1843. od poštenih roditelja građana brodskih: od oca -ure Stadlera i matere Marije rođene Balošić. Otac mu bijaše po zanatu šeširdžija (klobučar). Djed mu Ivan Stadler, rođen Brođanin, bijaše sin imućnijih roditelja, no pošto je kao dijete pao sluškinji iz ruku s gornjeg kata preko stuba dolje, te ulomio obje noge niže koljena, bude krojač abadžija (čohaš). Neumogav hodati, puzaše na koljenima i rukama, turiv ruke u papuče, te ga Brođani zвахu “ Puzo “. Od njega prođe ovo ime na sve njegove potomke, pak i danas Brođani zovu našega nadbiskupa dra. Josipa Stadlera više “ Puzo “ nego Stadler. Roditeljska kuća nadbiskupova, drvena potleušica, kakve su obično bile stare brodske kuće, stoji još i danas pod brojem 348. U ulici “ Rzsolu “ (od rzsulo) , jer je nekada ta ulica bila skrajna ulica u Brodu a u njoj valjda i najtrošnije kućarice. Siromašni ali dobri roditelji Stadlerovi umriješe, dok je njemu bilo 10 godina: majka mu

umrije godine 1853., a otac za pol godine poslije, g. 1854. Iza njihove smrti ostade šestoro siročadi bez imetka do jedine drvene kućice, koja se tada prodala. Dva mu brata, zanatlije, i jedna sestra živu još i danas. Za ostavljenu siročad bez oca i majke zauzeše se baš očinski dva plemenita srca pok.major topništva, bivši tada načelnik brodski Wegheimer, rođak Stadlerov i neka vrijedna susjeda Jula Oršička, krojačica. Ova je dobra susjeda siročad čistila, redila i dvorila kao prava majka svoju djecu. Pok. Wegheimer, kojega mati bijaše sestra djedu nadbiskupovu Ivanu Stadleru, bijaše god.1848.šef odjela topničkoga u Zagrebu, te si je za to vrijeme za Zagreb stekao takvih zasluga, da ga je zastupstvo gradsko imenovalo svojim začastnim građanom.

Zadnje dane svoga dugovjekovnoga života proživio je Wegheimer upravo našem nadbiskupu za volju u Zagrebu, gdje je pred dvije godine i umro. Vrijednik ovaj uvidiv u svome polunećaku Josipu i volje i dara za nauke, što je jedno i drugo zasvjedočio u normalnim školama brodskim, izprosi mu pitomačko mjesto u nadbiskupskom sirotištu u Požegi god. 1855. U Požegi svrši on nižu gimnaziju, bivši uvijek među prvim učenicima, a tada prijeđe u Zagreb u 5. i 6. gimnazijski razred, koje također s odlikom svrši. Učeći 7. razred u sjemeništu zagrebačkom zamjetiše poglavari Stadlerovi u njega osobite darove i nehinjenu pobožnost te ga predlože pokojnom kardinalu Jurju Hauliku, neka bi ga poslao u Rim

u Germanico - hungaricum, zavod, kojim upravljaju vješti oci isusovci, što on i učini. Godine 1862. u listopadu ode mladi Stadler u Rim. U Rimu prionuo je Stadler svim žarom najprije uz filozofske nauke pod veleglasovitim učenjaci profesorima svojim: o. Palmierom, o. Carrettiem, o. Kleutgenom, i pokojnim svoga vijeka najvećim astronomom o. Secchiem i pokojnim o. Tongiorgiem. Stekavši poslije tri godine doktorat iz filozofije, poče učiti prirodnom si marljivošću i darovitošću teologiju pod ovim znamenitim bogoslovima: o. Cardelom (predavao mu fundamentalnu dogmatiku), o. Francelinom (specijalnu dogmatiku; sada je kardinal u Rimu), o. Frassinettiem (crkvenu povjest), o. Ballerinom (moral), pok. o. Huberom (pastoral), o. Patrizziem (stari i novi zavjet) i o. Tarquiniem (crkveno pravo; poslije umro kao kardinal). Da je uz ovako izvrstne i svjetskoga glasa profesore onako darovit i maran učenik, kakav je bio naš Joso, u velike si prisvojio znanja i filozofskoga i bogoslovskoga, to nam pokazuje sav potlašnji rad Stadlerov; on bijaše temeljit filozof a i izvrstan teolog, osobito dogmatik. Varao bi se, tko bi mislio, da se u Rimu uči samo filozofija u najužem smislu riječi: ondje se predavaju i druge srodne discipline, kao: matematika, pridopisne i prirodnoznanstvene nauke. Dr. Stadler nije nastojao samo oko sticanja što temeljitijega i obsežnijega znanja, već je, vršeći revno i zdušno sve pobožnosti i sve propisane duhovne vježbe u zna-

menitom zavodu, težio na što veću savršenost, kako će se što bolje i dostojnije pripraviti za uzvišeno zvanje svećeničko. Ovako opisuje Stadlerovo vladanje i napredovanje u krepostih u zavodu sam vrijedni mu ravnatelj: "Djetinje pobožno srce, rijetka toplina duše, iskrena vruća oduševljenost za sveto zvanje te ustrajna težnja za savršenošću, učiniše Stadlera pravim biserom zavoda. Djetinji ljublaše on svoje poglavare i bijaše im skroz iskren i otvoren. Njihova želja bijaše njemu sveta zapovjed. Tako isto ljublaše on iskreno i odano svoje kolege. Neprestano dopisivaše s nama i vazda zahvaljivaše se upravo djetinje za sve, što smo mu u zavodu dobra uradili. Stadlerovo povišenje na nadbiskupsku čast razveselilo je uvelike u Rimu sve njegove prijatelje, ali nije iznenadilo nikoga; biskupovoj mitri nađe se u Stadlera vrijedna glava." Evo ovako opisuje ukratko velecijenjeni ravnatelj Stadlera, i ovako o njemu sudi. Zavod Germanico - hungaricum u Rimu odgoji tisuće već vrijednih biskupa i drugih crkvenih dostojanstvenika. Samo iz zagrebačke nadbiskupije bijaše ondje već oko 160 pitomaca, od kojih već umrlih spomena su vrijedni : Marko Stjepan Križevčanin (Kirisys - Crisinus), koji će po svojoj prilici biti ma kada kanoniziran (blaženim proglašen), zagrebački biskup Martin Borković, biskupi Mijo Matković, Josip Čolnić, Adam Patačić, biskup velikovarski, Antonije Zlatarić biogradski, Josip Galjuf, zagrebački Raffay, djakovački, Gavro Patačić, kaločki itd.

SVEĆENIČKO REĐENJE I POVRATAK U ZAGREB

Primakav se Josip Stadler dobi, gdje no je mogao primiti sv.red misništva, zaređen bi u nedjelju pred Duhove u Lateranu od kardinala Patrizzia god. 1868.; na same duhove odslužio prvu sv. misu na grobu sv. Petra uz asistenciju našega književnika i zemljaka kanonika Dr. Črnčića. Godine 1869., stekav doktorat iz sv. bogoslovija, povrati se on u srpnju u Zagreb. Došavši ovamo, namješten bijaše u nadbiskupskom sjemeništu najprije samo za prefekta duhovnoj mladeži, pošto nije bilo nijedno profesorsko mjesto upražnjeno. No već prve godine svoga službovanja u sjemeništu suplirao je on razne predmete prema potrebi. Godine 1870. predavao je dva mjeseca vjeronauk u višoj gimnaziji zagrebačkoj, a već slijedeće godine u sjemeništu logiku, psihologiju i metaphysiku. Godine 1872. uze predavati fundamentalnu dogmatiku. Kad se je godine 1874, sveučilište naše otvaralo i s njim bogoslovski fakultet, ne mogoše vrijedni predlagači profesora nikako mimoići vrstne sile - vještoga bogoslova Stadlera, već ga predložiše za izvanrednoga profesora fundamentalne dogmatike. Od toga doba pa do imenovanja svoga za nadbiskupa vrhbosanskoga bijaše Stadler u bogoslovskom fakultetu najprije izvanredni, a od godine 1876. redoviti profesor. Uz fundamentalnu dogmatiku predavaše on bogoslovima prve godine jošte i metaphysiku, a u

nadbiskupskom liceju logiku i psihologiju. Za godinu 1877/8. i za 1881/2. bio je izabran za dekana bogoslovskega fakulteta. Među vrstnim bogoslovima, koji su otvorili bogoslovski fakultet, bijaše Stadler jedna od najboljih sila. Tko je god poznao prve profesore bogoslovske našega mladoga sveučilišta, svatko ih je cijenio kao vrsne bogoslove, koji su mogli dostojno uz bok stati svojim kolegama u drugim austro - ugarskim sveučilištima. Bogoslovski fakultet u kratkom svom vijeku, što ga vidje, dade dva dična biskupa našem narodu, a jedan mu se član, nadbiskupiji na korist promaknu za kanonika zagrebačkoga, dva mlada i snažna duhom pokosi nemila smrt. Mnogo je to izgubiti pet vrstnih sila u kratko vrijeme. No nadamo se s pravom, da će te praznine biti skorim popunjene vrsnim silama; jer ih - hvala Bogu - imamo dosta u našoj domovini. Mi se veoma veselimo, što naše mlado sveučilište, ovo ognjište prosvjete, šalje svoga dičnoga člana braći našoj u Bosnu i Hercegovinu za prvoga metropolitu.

Dr. Josip Stadler bio je neko vrijeme i bilježnik ženidbenoga suda nadbiskupije, a kroz dvije godine odbornik i blagajnik društva sv. Jeronima.

U SLUŽBI POTREBNIH

Naš sadanji nadbiskup Stadler nije se samo bavio redovitim svojim poslom, već je on vazda

mislio, snovao i pokretao: kako bi živa vjera Kristova sve to više ogrijevala srca našem siromašnom puku, i kako bi se sve to više i sve to vrijednih poslenika u njivu Gospodnju pribralo. Za prvu svrhu pokrenu on na svoju ruku listić za katolički puk pod imenom "Glasnik sv. Josipa", u kojem se prostomu puku vjera i moral tumačio prosto i razgovjetno sad u kratkih člančića, sad opet u zanimljivih pripovjetčica. List ovaj po primjeru listića u drugih naroda, među kojima su mnoga dobra učinili, uređivao je Stadler preko osam godina bez plaće i vraće, samo da stekne mjesto duši svojoj. Prištedu, što je pritekla, pošto su svi troškovi namireni, uloži on kao glavničicu za plaću budućemu uredniku, te je ona već sada dosegla svotu od 300for. "Glasnik sv. Josipa" imao je vazda po 2 tisuće preplatnika. Nema dvojbe, da je ovaj listić, zaliven Božjim blagoslovom, mnogo dobro i plemenito zrnce posijao u nepokvarene duše seljačke. Kako je u nas slabo razvita religiozna svijest, kako je već i našu mladež uzeo opajati duh indiferentistički za vjeru i crkvu, da ne reknemo upravo protivan vjeri i crkvi, sve ih se manje posvećuje svećeničkom staležu, osobito iz tzv. boljih kuća, pa se zato i stade u nas opažati pomanjkanje svećenstva. Stadler zamisli s nekimi prijateljima sretnu misao, sabirati dobrovolljne prinose za osnivanje dječaćkoga sjemeništa, tj. zavoda, u koji bi se primali dobri učenici siromašnih građana i seljaka, koji bi u tom zavodu imali svoju opskrbu i odgoj, dok ne bi svršili gim-

nazijskih nauka. Poslije svršenih gimnazijskih nauka prosto bi im bilo ići van iz zavoda ili u bogoslovlje. Stadleru dvoje bijaše na umu, kad je ovu sretnu misao zamislio: pružiti prilike našemuku, da si darovitu djecu izškola, i drugo da se ta djeca izškoluju i odgoje u pravom kršćanskom duhu, te da budu valjani svećenici, ili ako ne budu ćutili u sebi zvanja za svećenički stalež, da budu i svjetovnjaci valjani kršćani. A želi i želio je, da pitomci toga zavoda imadu svu opskrbu, da ne stradaju u ničem, znajući iz svoga učeničkoga životarenja, kako je to teško, kada mladić u razvojnoj dobi nema dostatne hrane. Ja mislim, da je ovo plemenita zamisao. Kako je Stadler čovjek odlučan, a ne nestalan, on tu svoju osnovu s privolom i veledušnom podporom uzoritoga g. kardinala i začeo oživotvori. Uvede se Bratovština sv. Josipa, čiji članovi uz neke molitvice prinose i neznatne godišnje prinose za gore spomenuti cilj. Godine 1878. počeo se pravo sabirati ponajviše među klerom za dječjačko sjemenište; sljedeće po tom godinu uredi se lutrija neumornim trudom Stadlerovim u tu svrhu, koja lijep dobitak baci, pak evo u kratko vrijeme snese se znamenita svota oko 48 tisuća forinti. Uznapreduje li prinašanje tako, pa će se, ma i poslije 50 godina moći k samomu podizanju dječjačkoga sjemeništa pristupiti. Ovakvih zavoda imadu već Nijemci u više biskupija. Za ove zasluge odlikova uzoriti gosp. kard. Dr. Josipa Stadlera čašću začasnog prisjednika duhovnog stola god. 1880. u siječnju.

Dr. Stadler bavljao se za dokolice i literatur-om. Osim "Glasnika sv. Josipa", kojemu je bio izdavač i urednik, preveo je on logiku svoga prof. Tongiorgija iz latinskoga jezika na hrvatski; napisao i tiskom izdai neke traktate iz fundamentalne dogmatike za svoje slušaoce latinskim jezikom; preveo iz talijanskog jezika na hrvatski Balanovo historijsko djelo: Katolička crkva i Sloveni u Bugarskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini. Čist dobitak ovoga prijevoda namijeni on dječaćkom sjemeništu. Osim toga napisao je nekoliko članaka i ocjena bogoslovskih u "Katoličkom listu" i psiholoških u "Hrvatskom Učitelju". U rukopisu ima dogotovljene i druge traktate fundamentalne dogmatike latinskim jezikom kao što i metaphysiku u hrvatskom jeziku. Nije ovdje mjesta, da ocijenimo dotadašnji Stadlerov književni rad; no to spominjemo, da su osobito izdane traktate iz dogmatike inozemski recenzenti u velike hvalili. Kako je Stadler temeljit teolog, a uz to filozofski naobražen, možemo si misliti, da mu je i znanstveni književni rad valjan. Novomu nadbiskupu vrhbosanskomu dobro će doći u njegovoj visokoj službi i znanje jezika. Osim materinjeg hrvatskoga on dobro govori i njemački, latinski i talijanski, a razumije knjigu francusku i češku. Nema dvojbe, da čovjek, putujući narodima, koji su napredovali u kulturi, mnogo iskustva a i mnogo naobrazbe stiče. Naš dr. Stadler ogleda se dobro i po svijetu: proputova Italiju, Francusku, dobar dio Njemačke, i

gotovo svu Austriju. Svoju Hrvatsku domovinu obađe malo ne svu, a sretnom kobi prođe jednom i Hercegovinom i Bosnom, svojom sadanjom poljanom, koju će mu valjati obrađivati, te koja mu potom ne će biti skroznim nepoznana.

Dr. Stadler, znajući iz svoga iskustva što je sirotinja i njeno tužno stanje, velik je dobrotvor i podupirač sirotinje. On je i neznatnim dohotcima, što ih je imao, dok nije postao sveučilišni profesor, mnogo dobra učinio, podupirući svoju braću i njihovu djecu, a i druge. Vrijednoga starinu pokojnog Wegheimera štovao je upravo sinovskim pijetetom, kao što i njegovu suprugu sada udovu, a tetku svoju, kako ju on zove.

Njoj iza položene prisege za nadbiskupa pisa iz Beča krasan list, pun zahvalnoga pieteta prema pokojnom "Vetteru", te joj obeća godišnju pripomoć od 150 for., od kojih će joj 100 for. pošiljati na rodovnik stričev, a 50. for. na dan smrti njegove. Već prije, kao zahvalni sin, stavi on na brodskom groblju lijepe kamene spomenike svojim pokojnim roditeljima. Plemenitu onu dušu, Julu Oršičku, koja je siročad bila prigrllila, naš zahvalni nadbiskup i dan danas zove svojom "majkom", te ju sirotu staricu, odkako je stao na svoje noge baš sinovski podupire i svakom zgodom, kada dođe u Brod, posjećuje. Brodskoj župnoj crkvi nabavio je za pobočni žrtvenik sliku Bezgrešnog Začeca Marijina, slikanu u Rimu od starijega Seitza, za 60 napoleondora. Za ovu sliku kazao je preuz. g. biskup Strossmayer, da je sig-

urno najbolja od svetih slika u cijeloj Hrvatskoj. Za dječeačko sjemenište dade on odmah 1000 for. u papirima s lijepom popratnicom, koja također odaje njegovu bogoljubnu dušu. Ovih 1000 for. baštini on od svoga prijatelja pok. ranarnika Filića, kao vršilac oporuke, pa ih nije znao korisnije upotrijebiti, osim u svetu svrhu. Osim toga dade svake godine do sada po 100 for. za dječeačko sjemenište, i odsluži više misnih namjena, za koje ostavi dobit istomu zavodu. Šta je još učinila darežljiva desnica Stadlerova za što ne zna lijevica, Bogu je to znano.

LJUBITELJ SVOGA NARODA

Kako se u Stadlera duh pobožnosti ustalio u rimskom zavodu, i kako je on tada razne duhovne vježbe zdušno i gorljivo vršio, ovako je on isti duh pobožnosti zadržao i iste duhovne vježbe nastavio i kao svećenik. Ovim duhom prave pobožnosti potaknut, htjede da stupi u red Isusovački već poslije nekih godina, kako se bio povratio iz Rima; ali poglavari mu ne bijahu za to, te se i time očitova volja Božja, koja ga odabra za više zvanje, za širi djelokrug.

Stadler je čovjek vesele čudi, prijazan i ljubazan, šaljiv i razgovoran do mile volje, iskren i otvoren, te pravi prijatelj i vjeran drug. On je volio boraviti u društvu dobrih prijatelja, pa je svojom domišljatošću, pristojnom šalom i veselošću zbilja

ugodan bio u društvu. Da nam je svima bio tako mio, koji smo ga od djetinjstva dobro poznavali, i s njime uže drugovali, posvjedočuje to ona velika radost, s kojom smo svi pozdravili njegovo imenovanje za nadbiskupa, kao što i spomendari, što mu ih pokloniše tom prigodom i njegovi kolege bogoslovskoga fakulteta kao što i susčenci mu svećenici zagrebačke nadbiskupije. Oni mu pokloniše lijepo vezen pontificale u četiri sveska, a ovi darovaše mu lijep kalež i patenu.

Dr. Stadler je iskren rodoljub i vjeran sin naroda svoga. Ako se i nije u politici isticao u svom dosadašnjem životu, ali je bio odrešit i otvoren pristalac stranki, za koju je držao, da stojeć na temelju vjere kršćanske i gradeć na tom temelju sreću i blagostanje naroda, može i hoće najviše narodu koristiti. Koji od djedinjstva poznajemo Stadlera i njegovo za sve dobro kucajuće srce, sigurni smo zato, da će on ostati vazda čist čelik - značaj, te da će na odlučujućem mjestu i zboru vazda pravu, iskrenu i na dobro naroda smjerajuću reći, neobaziruć se ni lijevo ni desno. On će biti povjerenom si narodu i otac i majka; on zna njegove jade i nevolje, ali on i nosi njemu srce vruće te će mu liječiti rane vjekovima zadane i k boljitku ga ovozemaljskom i vječnom voditi. Stadler je muž, koji se ne boji nikakvih teškoća ni zapreka, gdje se radi za slavu Božju i dobro naroda. On je spreman na sve žrtve za svetu svoju svrhu, te će koliko ga mi znamo, rado i sam stradati i pregarati, samo da što dobra svomu stadu uradi.

Bosna i Hercegovina, sestre naše prave, neka budu uvjerene, da ih njihov prvi nadbiskup na srcu nosi, da im dolazi pastirovat s najsvetijim namjerama koja mu ulijeva živa vjera u Boga, čvrsto ufanje i vruća ljubav prema Bogu i bližnjemu. Vrijedni i velezaslužni oci franjevci neka ga radosno pomažu u teškom mu zvanju, neka mu poklone sve svoje povjerenje; jer će im on biti pravi otac, siguran vođa i iskren prijatelj. Ta brat im iz njihova hrvatskog naroda dolazi, koji je samo svemu njihovu dobru rad.

IMENOVANJE PRVIM VRHBOSANSKIM NADBISKUPOM

Kad je on u rujnu 1880. g. posjetio uzor. kardinala Mihalovića, bivši papin nuncij u Beču kardinal Jakobini, mnogo je razgovarao s Stadlerom o Bosni i Hercegovini, jamačno s namjerom, da našega Stadlera ponešto upozna. Poslije toga velikoga posjeta bilo tomu od prilike pet mjeseci prošlo, kad su prve vijesti kao u magli u Zagreb prhale, da je u odlučujućim krugovima naš Stadler označen za nadbiskupa vrhbosanskoga. Glas taj javljao se poslije sve jače dok ga nije Nj.c.kr. Veličanstvo službeno k sebi pozvalo negdje u srpnju ove godine i blagoizvolilo mu izjaviti: da je on predestiniran za nadbiskupa vrhbosanskoga. Tom zgodom primi ga milostivi kralj Franjo Josip I. premilostivo, pohvali ga, što je

spreman svetoj stvari za volju primiti na sebe tu žrtvu, i obeća mu svoju jaku pomoć. Uzvišeni naš kralj ima glade sv. vjere i katoličke crkve u Bosni najljepše, najplemenitije intencije, te se slobodno odajemo nadi, da će on te svoje intencije s vremenom i ostvarivati. Previšnjim dekretom od 16. augusta 1881. naimenovan je Dr. Stadler nadbiskupm vrhbosanskim, a 13. oktobra uz svečani ceremonijal položi prisegu u ruke Nj. Veličanstva. Iza toga zaputi se u Rim, gdje bude 18. novembra u tajnom konsinstoriju prekanoniziran; 19. dobi nadbiskupski plašt, kojom je zgodom sv. otac naročito očitovao svoju radost, što vidi pred sobom prvoga nadbiskupa vrhbosanskoga , na što mu se novi nadbiskup krasnim latinskim slovom zahvali. Tim lijepim govorom očevidno ganut sv. otac, blagoslovi još jedanput našega dičnoga nadbiskupa. 20. novembra bi posvećen od kardinala Monaco u crkvi sv. Klementa. Svetomu tomu činu prisistvovaše namjestnik austro - ugarskoga poslaništva kod sv.stolice barun Seiler, zatim bivši nadbiskupov ravnatelj u zavodu Germanico- hungaricum-u, sadašnji poglavari i pitomci istoga zavoda i mnogi drugi znanci i prijatelji svečarevi. Spomenuti pitomci uzveličaše krasnim pjevanjem svetu službu. Nakon posvećenja primaše posvećeni nadbiskup čestitke svih prisutnika i počasti ih u samostanu uz crkvu sv. Klementa biranim doručkom. O podne priredi posvetitelj - kardinal svomu posvećeniku na čast sjajan objed, na koji su bili i

svi asistenti pozvani. Na povišenju i posvećenju čestitaše brzojavno novomu nadbiskupu mnogi mu štovaoci i prijatelji iz Zagreba i s drugih strana. Nadbiskup prisustova jošte kanonizaciji ugodnika Božjih, koji su na Bezgrešno Začeće Marijino svečano blaženima proglašeni, a tada se zaputi u Beč. Iz Beča dolazi u Zagreb, odakle polazi u svoju nadbiskupiju, gdje će biti 15. januara 1882. na blagdan imena Isusova uveden i ustoličen.

Brod taj najbliži susjed - grad prekosavskoj našoj braći, rodno mjesto Jaića, Brlića, nezaboravnoga nam prvoga rektora sveučilišnoga i historika pok. Matije Mesića i Latkovića, ponosno gleda na svoga sina, te ga s toplim molitvama braći šalje za vijesnika mira i blagoslova Božjega.

Nadbiskup vrhbosanski skroman je i čedan, te se nije nikada sam slavohlepno isticao ni za slavom potiskivao, već promisao Božji odabra njega čedna i niska za velika i slavna djela. Zato ga i ja molim, da oprost, što u ovim crtama čednost vrijeđam. Ja znam da je po duhu Katoličke Crkve opisivati zaslužan život tek poslije smrti, pa i to ja znam, da najodličnije i najpretežnije doba u životu njegovu tek sada nastupa; no izvanredne prilike me na ovaj kratki vjekopis njegov ponukaše, od kojih nisu ove dvije nenznatne: što je dr. J. Stadler prvi nadbiskup vrhbosanski u Bosni i Hercegovini, i što želim, da i tamošnji njegovi pomagači i vjerni mu puk saznaju: tko mu je, odakle je, i kakav je tijek života proživio prvi mu natpastir. Što sam god napisao,

vjerno sam i istinito gledao napisati bez ikakva nakita s jedinom namjerom ovom: pomogli i ovi redci presvj. gosp. prvom vrhbosanskom nadbiskupu u naše braće promicati vremeniti boljitak i vječni cilj - ad multos annos! Naše tople želje i molitve prate ga onamo.

**Ivan Pavao II.,
Sarajevo 12. 04. 1997. god.**

(Iz homilije svećenicima, redovnicima, redovnicama
i sjemeništarcima)

Kako u ovoj katedrali ne spomenuti
mons. Josipa Stadlera,
prvog nadbiskupa obnovljenoga
starog biskupskog sjedišta u
Vrhbosni, današnjem Sarajevu, i
utemeljitelja Družbe
Služavki Malog Isusa,
jedine redovničke zajednice koja je
nastala u Bosni i Hercegovini?
Neka živi spomen na toga velikog
pastira, posve vjerna Apostolskoj
Stolici i uvijek spremna služiti
braći, hrabri i podupire misionarsko
zalaganje svih Bogu posvećenih
osoba, koje rade u ovome meni tako
dragom kraju!